

Miljøgodkendelse af økologisk svinebrug

Velhustedvej 43, 6933 Kibæk

Efter § 12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Registreringsblad

Titel: § 12 miljøgodkendelse af økologisk svinebrug Velhustedvej 43, 6933 Kibæk

Dato for godkendelse: 19.09.2011

CVR-nr / CHR nr 26366259/53678

Matr. nr. (ejerlav) 25cb, 25ca, 39x, 39r, 42p, Kibæk By, Assing

Adresse Velhustedvej 43, 6933 Kibæk

Ansøgers navn og adresse Carsten Bøndergaard, Velhustedvej 43, 6933 Kibæk. E-mail: cb35@live.dk

Konsulent Heidi B. Wentzlau, Svinerådgivning Vest, Birk Centerpark 24, 7400 Herning. E-mail: hbw@srvest.dk

Tilsynsmyndighed Herning Kommune, Rådhuset, Torvet, 7400 Herning

Miljøsagsbehandler Niels O. Jensen

Kvalitetssikring Sarah Bourgeois

Indholdsfortegnelse

MEDDELELSE OM MILJØGODKENDELSE.....	5
SAGENS GRUNDLAG.....	5
LOVGRUNDLAG	6
BAT	6
LÆSEVEJLEDNING	6
KLAGEVEJLEDNING OG OFFENTLIGGØRELSE.....	6
INTERESSENTLISTE FOR HØRINGSPERIODE OG OFFENTLIGGØRELSE	8
ÅRSPRODUKTION	11
EGENKONTROLVILKÅR.....	12
FODER.....	14
LUGT	16
STØJ	16
UDARBEJDELSE AF HANDLEPLANER VED UFORUDSETE GENER.....	17
UDBRINGNINGSAREALER	17
HERNING KOMMUNES SAMLEDE VURDERING.....	20
UNDERSØGTE ALTERNATIVER	20
KOMMENTARER VED HØRING TIL UDVIDELSEN	20
UDTAELSE FRA ANDRE MYNDIGHEDER	21
AREALER I RINGKØBING-SKJERN KOMMUNE	21
AFTALEAREALER	21
VURDERINGSGRUNDLAG	21
VARETAGELSE AF HENSYN TIL MILJØET	21
EJENDOMMENS PLACERING OG INDRETNING.....	22
NABOFORHOLD	23
PÅVIRKNING AF JORD	26
PÅVIRKNING AF GRUNDVAND.....	27
UDSKIFTNING AF UDBRINGNINGSAREALER	27
PÅVIRKNING AF OVERFLADEVAND	28
<i>Nitrat</i>	29
KVÆLSTOFUDVASKNING	29
<i>Fosfor</i>	30
<i>Fosforoverskud</i>	30
PÅVIRKNING AF NATUR	31
AREALSTATUS	31
<i>Beskyttede naturtyper</i>	32
KVÆLSTOFDEPOSITION	33
<i>Kumulativ effekt</i>	34
PÅVIRKNING AF NATURA 2000-OMRÅDER, BILAG IV-ARTER, RØDLISTEARTER MV.	34
PÅVIRKNING AF KULTURMILJØ.....	44
ANVENDELSE AF BEDST TILGÆNGELIG TEKNIK (BAT: BEST AVAILABLE TECHNIQUES)	46
GENNEMGANG AF BAT FOR VELHUSTEDVEJ 43 I FORHOLD TIL HERNING KOMMUNES NIVEAU FOR BAT	46
1. <i>BAT - Management</i>	46
2. <i>BAT Foder</i>	48
3. <i>BAT Staldindretning</i>	48
4. <i>BAT - Forbrug af vand og energi</i>	49
5. <i>Opbevaring af husdyrgødning</i>	50
6. <i>Udbringning af husdyrgødning</i>	51
FRAVALGTE BAT-VIRKEMIDLER	51

BAT - SAMLET VURDERING.....	53
MILJØTEKNISK BESKRIVELSE.....	54
OPLYSNINGER OM EJENDOMMENS PLACERING	54
LANDSKABELIGE HENSYN	54
STALDANLÆGGETS INDRETNING.....	55
VASKEPLADS	55
HUSDYRGØDNING	55
FODER.....	56
HARMONIREGLER	57
RESSOURCEFORBRUG.....	57
TRANSPORT	58
SKADEDYR.....	59
AFFALD/DØDE DYR	59
OLIE	60
SPILDEVAND	60
OVERSIGT OVER BILAG.....	61

Ikke-teknisk resumé

Carsten Bøndergaard har søgt Herning Kommune om en § 12 godkendelse jf. Husdyrloven af husdyrbruget, Velhustedvej 43, 6933 Kibæk vedrørende CHR nr. 53678 og CVR nr. 26366259.

Der etableres en ny slagtesvinestald umiddelbart nord for den eksisterende slagtesvinestald. Farvevalg og materialer matcher den gamle stald. Der bygges 2175 stipladser svarende til ca. 4500 m². Stalden indrettes til økologisk produktion, hvilket betyder at dyrene skal opstaldes med adgang til udearealer, dybstrøede lejer og spalter på alle aktivitetsarealer. Stalden ventileres naturligt. Der etableres endvidere en ny gyllebeholder på 4.500 m³ umiddelbart nord for den nye slagtesvinestald. Endvidere bygges en ny kornsilo på 11.000 tdr. ved den ny slagtesvinestald og nær eksisterende silo. Højde, farve og materiale matcher den eksisterende kornsilo.

Der søges om udvidelse fra 154,10 DE til 438,44 DE i svin. Smågrise (34 kg) indkøbes. Produktionen er således udelukkende økologiske slagtesvin i vægt intervallet 34 til 115 kg.

Udbringningsarealerne tilføres endvidere 181,9 DE svinegylle fra 2 andre ejendomme under samme CVR-nr.

Velhustedvej 43 er beliggende i det åbne land cirka 1,7 km nord for Kibæk, som er den nærmeste byzone i området. Nærmeste samlede bebyggelse er Fjelsevang ca. 3,2 km vest for ejendommen.

Miljøgodkendelsen er udarbejdet af Herning Kommune.

Meddelelse om miljøgodkendelse

På grundlag af de i sagen foreliggende oplysninger meddeler Herning Kommune en miljøgodkendelse til ovennævnte ejendom på nedenstående vilkår. Det er Herning Kommunes vurdering, at miljøgodkendelsen, med de stillede vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget, **ikke** vil medføre en væsentlig virkning på miljøet.

Miljøgodkendelsen gælder kun for det ansøgte. Der må **ikke** ske udvidelse eller ændring i dyreholdet, herunder stalde, plansiloanlæg, gødningsopbevaringsanlæg, udbringningsarealer og lignende, før ændringen er anmeldt og godkendt af Herning Kommune. Husdyrbruget skal til enhver tid leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser – også selvom disse regler eventuelt måtte være skærpede i forhold til denne godkendelse.

Der gøres endvidere opmærksom på, at en § 12 tilladelse efter reglerne i Husdyrloven ikke fritager fra krav om tilladelse, godkendelse, dispensation m.v. efter anden lovgivning. Herunder kan det nævnes, at en eventuel byggetilladelse, nedrivningstilladelse, afledning af tagvand m.v. skal søges separat hos Herning Kommune.

Med denne godkendelse følger der otte års retsbeskyttelse på de nye vilkår, der er nævnt i godkendelsen frem til den 19.09.2019. Godkendelsen skal, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages senest, når der er forløbet otte år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2019.

Hvis den meddelte miljøgodkendelse ikke har været udnyttet, helt eller delvist, i tre på hinanden følgende år betragtes det som kontinuitetsbrud. Så bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste tre år, med mindre andet fremgår af miljøgodkendelsen. Fravigelser, der skyldes naturlige produktionsudsving, betragtes ikke som kontinuitetsbrud.

Sagens grundlag

Følgende oplysninger er indgået i behandling af sagen:

- Ansøgning nr. 9147 af 17.12.2009, version 9
- Opstartsmøde med ansøger og konsulent med besigtigelse af ejendommen og gennemgang af ansøgningen den 10.06.2010
- Udtalelse fra Naturgruppen i Herning Kommune
- Udtalelser på arealer beliggende i Ringkøbing-Skjern Kommune
- Supplerende oplysninger frem til 01.09.2011

Lovgrundlag

Ansøgningen er behandlet i henhold til reglerne i Husdyrloven¹ med tilhørende bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug², Husdyrgødningsbekendtgørelsen³ samt Skov- og Naturstyrelsens vejledning om tilladelse og miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Ejendommen er omfattet af § 12, da ejendommen udvides til mere end 250 DE. Derfor skal ansøgningen i henhold til Husdyrlovens § 55 offentliggøres, så offentligheden får lejlighed til at se ansøgningen og udtale sig herom. Ansøgningsmaterialet er offentliggjort den 18.08.2010 i Herning Folkeblad.

Ansøgningen har været i foroffentlighedshøring fra 18.08.2010 til 01.09.2010. Der er ikke indkommet bemærkninger i høringsperioden.

BAT

Virksomheden og kommunen skal, som en del af miljøgodkendelsen, foretage en vurdering af virksomhedens teknologi i forhold til det, som beskrives som "Bedst Tilgængelige Teknologi" (BAT), jævnfør BAT-notat/BREF-dokument for svine- og fjerkræbrug.

Læsevejledning

Godkendelsen er opbygget som følgende: **Indledningen med** et Ikke-teknisk resumé, meddelelse om miljøgodkendelse, sagens grundlag, lovgrundlag, læsevejledning, klagevejledning og offentliggørelse, Interessentliste for høringsperiode og offentliggørelse, hvorefter **vilkårsdelen** samt evt. kommentarer for husdyrproduktion fremkommer, efterfulgt af **Herning Kommunes samlede vurdering, miljøteknisk beskrivelse** samt bilag.

Klagevejledning og offentliggørelse

Herning Kommune har givet miljøgodkendelse til udvidelse af husdyrbruget på Velhustedvej 43, 6933 Kibæk. Miljøgodkendelsen er givet i medfør af § 12 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1486 af 04/12 2009.

Det er muligt at klage over afgørelsen til Natur- og Miljøklagenævnet. De, der kan klage, er ansøger og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagen. Man kan klage inden fire uger efter afgørelsens annoncering, det vil sige senest den 19.10.2011. Miljøgodkendelsen bliver offentliggjort i Herning Folkeblad den 21.09.2011.

Klagen skal rettes til Natur- og Miljøklagenævnet, Rentemestervej 8, 2400 København NV, **dog** skal klagen sendes skriftligt til Herning Kommune, Land og Natur, Rådhuset, Torvet, 7400 Herning eller på e-mail: landbrugsgruppen@herning.dk. Herefter videresendes klagen med tilhørende bilag til Natur- og Miljøklagenævnet. Herning Kommune skal have klagen senest den 19.10.2011 indenfor rådhusets kontortid.

¹ Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1486 af 04/12 2009

² Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 294 af 31/03/2009

³ Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. nr. 1695 af 19/12 2006

En eventuel klage har ikke opsættende virkning, medmindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet, hvorfor godkendelsen på eget ansvar kan udnyttes før klagefristen er udløbet i henhold til Husdyrlovens § 81, stk. 1.

Hvis afgørelsen påklages, bliver det meddelt ansøger.

Denne afgørelse kan også indbringes for domstolene, jf. Husdyrlovens § 90. Det skal ske indenfor seks måneder efter annonceringen.

Med venlig hilsen

Niels O. Jensen
Miljøsagsbehandler

Interessentliste for høringsperiode og offentliggørelse

Nedenstående er orienteret om udkast til miljøgodkendelsen:

- Naboer og andre:
  - Solveig Bøndergaard og Carsten Bøndergaard, Velhustedvej 43, 6933 Kibæk
  - Børge Michael Andersen, Hermodsvej 8, 7480 Vildbjerg
  - Torben Bøndergaard, Hvedde Mosevej 6, 6933 Kibæk
  - Kjeld Høiby, Lærkevej 7, 7400 Herning
  - Ove Kristensen, Momhøjvej 78, 7400 Herning
  - EJENDOMSSELSKABET SANDGÅRDEN ApS, Ryvangs Allé 54, 2900 Hellerup. Pga. konkursbehandling v/Plesner Advokatfirma, Amerika Plads 37, 2100 København Ø
  - Niels Nørgaard Madsen og Birthe Lilian Rosbjerg, Velhustedvej 16, 6933 Kibæk
  - Bruno Skovbjerg Johnsen, Velhustedvej 31, 6933 Kibæk
  - Erik Bukalo og Marianne Damgaard Bukalo, Velhustedvej 33, 6933 Kibæk
  - Alfred Vindbæk Sjøgaard, Velhustedvej 22, 6933 Kibæk
  - Preben Bredvig Kristensen og Else Kristensen, Velhustedvej 39, 6933 Kibæk
  - Henrik Brun Andersen og Tina Jensen, Velhustedvej 41, 6933 Kibæk
  - Jakob Rosendahl Simonsen og Karin Kjeldgaard Simonsen, Velhustedvej 47, 6933 Kibæk
  - Ejvind Bang Jensen, Fjelsestervang 11, 6933 Kibæk
- Ringkøbing-Skjern Kommune, Kjærgaardsvej 8, 6950 Ringkøbing. E-post: miljø.natur@rksk.dk
- Vandværker:
  - Vorgod Vandværk, Bardevej 10, 6920 Videbæk
  - Trolldhede Mejeri, Industrivej 1, 6920 Videbæk
  - Kibæk Vandværk, v/Torben Madsen, Kastiane Allé 20, 6933 Kibæk. E-post: kibaek-vandvaerk@c.dk
- Carsten Bøndergaard, Velhustedvej 43, 6933 Kibæk
- Ejere af forpagtningsaftaler:
  - Erik Bukalo, Velhustedvej 33, 6933 Kibæk
  - Keld B. Hansen, Vardevej 60, 7400 Herning
  - Kristian Bøndergård, Overtarpevej 2, 7280 Sdr. Felding
  - Lyngbakkegård Barde Aps, Vester Bardevej 4, 6920 Videbæk
  - Bjarne Skov, Toksvigvej 9, Arnborg 7400 Herning
  - Østervang skovbrug Kibæk, Skjernvej 134, 7280 Sdr Felding
  - Stutteri Teglmosen, Fjelsestervangvej 5, 6933 Kibæk
  - Herning Kommune, Att.: Maria Have, Rådhuset, Torvet, 7400 Herning
- Svinerådgivning Vest, Birk Centerpark 24, 7400 Herning, konsulent Heidi B. Wentzlau. E-post: hbw@srvest.dk

Klageberettigede i henhold til Husdyrlovens § 84:

- Naturstyrelsen Vestjylland, Holstebrovej 31, 5950 Ringkøbing. E-post: ves@nst.dk
- Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Midtjylland, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg. E-post: midt@sst.dk

Klageberettigede i henhold til Husdyrlovens § 85:

- Danmarks Fiskeriforening, H.C. Andersens Boulevard 37, 1553 København V. E-post: mail@fiskeriforening.dk.
- Ferskvandsfiskeriforeningen, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup. E-post: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, 3, Postboks 2188, 1017 København K. E-post: fbr@fbr.dk
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1, 1651 København V. E-post: ae@aeraadet.dk

Klageberettigede i henhold til Husdyrlovens § 86 – lokale foreninger:

- Danmarks Naturfredningsforening, Lokalfdeling Herning, E-post: herning@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Lokalfdeling Herning. E-post: herning@dof.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund. Lokalfd. E-post: leif.poulsen@net.telenor.dk
- Dansk Botanisk Forening, Jyllandskredsen, Att.: Bent Odgaard, E-post: bent.odgaard@geo.au.dk

Klageberettigede i henhold til Husdyrlovens § 87 – landsdækkende foreninger:

- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V. E-post: natur@dof.dk
- Friluftsrådet, Scandiagade 12, 2450 København SV, Att.: Karsten Johansen. E-post: lundthing@mail.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø. E-post: dn@dn.dk
- Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4 B, 2200 København N. E-post: husdyr@ecocouncil.dk
- Dansk Botanisk Forening, Sølvgade 83, 1307 København K, Att.: Bent Odgaard. E-post: bent.odgaard@geo.au.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Skyttevej 4, 7182 Bredsten. E-post: lbt@sportsfiskerforbundet.dk

Andre:

- Herning Museum, Museumsgade 32, 7400 Herning. E-post: herningmuseum@herningmuseum.dk
- Naturstyrelsen Midtjylland, Bjørnkærvej 18, 7540 Haderup. E-post: mjy@nst.dk

Nedenstående er orienteret om miljøgodkendelsen:

- Ringkøbing-Skjern Kommune, Kjærgaardsvej 8, 6950 Ringkøbing. E-post: miljo.natur@rksk.dk
- Vandværker:
  - Vorgod Vandværk, Bardevej 10, 6920 Videbæk
  - Trolldhede Mejeri, Industrivej 1, 6920 Videbæk
  - Kibæk Vandværk, v/Torben Madsen, Kastiane Allé 20, 6933 Kibæk. E-post: kibaek-vandvaerk@c.dk
- Carsten Bøndergaard, Velhustedvej 43, 6933 Kibæk
- Ejere af forpagtningsaftaler:
  - Erik Bukalo, Velhustedvej 33, 6933 Kibæk
  - Keld B. Hansen, Vardevej 60, 7400 Herning
  - Kristian Bøndergård, Overtarpevej 2, 7280 Sdr. Felding
  - Lyngbakkegård Barde Aps, Vester Bardevej 4, 6920 Videbæk
  - Bjarne Skov, Toksvigvej 9, Arnborg 7400 Herning
  - Østervang skovbrug Kibæk, Skjernvej 134, 7280 Sdr Felding
  - Stutteri Teglmosen, Fjelsestervangvej 5, 6933 Kibæk
  - Herning Kommune, Att.: Maria Have, Rådhuset, Torvet, 7400 Herning. E-post: dpmvh@herning.dk
- Svinerådgivning Vest, Birk Centerpark 24, 7400 Herning, konsulent Heidi B.Wentzlau. E-post: hbw@srvest.dk

Klageberettigede i henhold til Husdyrlovens § 84:

- Naturstyrelsen Vestjylland, Holstebrovej 31, 5950 Ringkøbing. E-post: ves@nst.dk
- Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Midtjylland, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg. E-post: midt@sst.dk

Klageberettigede i henhold til Husdyrlovens § 85:

- Danmarks Fiskeriforening, H.C. Andersens Boulevard 37, 1553 København V. E-post: mail@fiskeriforening.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup. E-post: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, 3, Postboks 2188, 1017 København K. E-post: fbr@fbr.dk

- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1, 1651 København V. E-post: ae@aeraadet.dk

Klageberettigede i henhold til Husdyrlovens § 86 – lokale foreninger:

- Danmarks Naturfredningsforening, Lokalfdeling Herning, E-post: herning@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Lokalfdeling Herning. E-post: herning@dof.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund. Lokalfd. E-post: leif.poulsen@net.telenor.dk
- Dansk Botanisk Forening, Jyllandskredsen, Att.: Bent Odgaard, E-post: bent.odgaard@geo.au.dk

Klageberettigede i henhold til Husdyrlovens § 87 – landsdækkende foreninger:

- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V. E-post: natur@dof.dk
- Friluftsrådet, Scandiagade 12, 2450 København SV, Att.: Karsten Johansen. E-post: lundthing@mail.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø. E-post: dn@dn.dk
- Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4 B, 2200 København N. E-post: husdyr@ecocouncil.dk
- Dansk Botanisk Forening, Sølvgade 83, 1307 København K, Att.: Bent Odgaard. E-post: bent.odgaard@geo.au.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Skyttevej 4, 7182 Bredsten. E-post: lbt@sportsfiskerforbundet.dk

Andre:

- Herning Museum, Museumsgade 32, 7400 Herning. E-post: herningmuseum@herningmuseum.dk
- Naturstyrelsen Midtjylland, Bjørnkærvej 18, 7540 Haderup. E-post: mjy@nst.dk

Vilkår for husdyrproduktion på Velhustedvej 43

I vilkårsdelen fremgår de betingelser, hvorunder husdyrbruget skal drives. Der gøres opmærksom på at evt. lovkrav fra andre love skal overholdes, selvom disse ikke er medtaget.

Drift og indretning

1. Vilkårene i denne godkendelse skal, hvis andet ikke er anført, være opfyldt fra den dato, hvor godkendelsen træder i kraft. Godkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden fire år efter at godkendelsen er meddelt.
2. Der skal til enhver tid være et eksemplar af miljøgodkendelsen på husdyrbruget. Den ansvarlige for driften og de øvrige ansatte skal være bekendt med de stillede vilkår.
3. Ved ophør med husdyrproduktion, skal der udføres begrænsende foranstaltninger mod forurening:
  - Alle anlæg skal tømmes og rengøres for husdyrgødning, der bortskaffes efter gældende regler.
  - Restkemikalier, olieaffald, medicinaffald m.v. skal bortskaffes i henhold til affaldsregulativerne.

Som følge af vilkår 1 bortfalder den del af godkendelsen, der ikke er udnyttet inden 4 år fra denne afgørelses meddelelse. Med "udnyttet" menes, at det ansøgte bygge- og anlægsarbejde er iværksat. Det er en forudsætning for overholdelse af fristen, at den udnyttelse, der er påbegyndt inden fristens udløb, fortsættes og færdiggøres i et rimeligt tempo og normalt er afsluttet inden for et år efter fristens udløb. Et påbegyndt byggeri kan således ikke afbrydes i en længere periode og derefter genoptages. I så fald vil miljøgodkendelsen blive anset for bortfaldet.

Den ansvarlige for overholdelse af vilkårene er Carsten Bøndergaard, Velhustedvej 43, 6933 Kibæk.

Årsproduktion

4. Tilladt årsproduktion:
13.975 slagtesvin (34 – 115 kg)

Husdyrholdet skal være sammensat og staldindretning m.v. skal være i overensstemmelse med oversigten nedenfor:

Staldafsnit nr.	Staldsystem	Antal	Vægt	DE	Antal stipladser
1.1.1 Slagtesvinestald	Delvis spaltegulv, 25-49 % fastgulv	6000	34-115	188,24	1620
1.1.2 Ny slagtesvinestald	Delvis spaltegulv, 25-49 % fastgulv	7975	34-115	250,20	2175

Dyreholdets sammensætning i produktionen skal være som det tilladte dyrehold.

Nedgang i slagtevægten må ikke konverteres til flere dyr uden ansøgning eller anmeldelse til kommunen. Ved små ændringer i produktionen, fx ændret slagtevægt, skal der indsendes dokumentation for, at der ikke sker en stigning i lugt, ammoniak, kg P/DE ab lager og DE.

Antallet af dyr angiver den tilladelige produktionsstørrelse. De angivne dyreenheder (DE) er opgivet i henhold til den ved godkendelsestidspunktet gældende Husdyrgødningsbekendtgørelse.

Økologisk slagtesvineproduktion foregår i stalde med delvist spaltegulv, strøet leje og udeareal. Denne type staldsystem findes ikke i ansøgningsystemet, og stalden er derfor indsat som delvis spaltegulv, 25-49% fast gulv for at beskrivelsen af bundtypen svarer til de faktiske forhold i den økologiske produktion.

Hvis den meddelte miljøgodkendelse ikke har været udnyttet, helt eller delvist, i tre på hinanden følgende år (efter de 4 år er gået) betragtes det som kontinuitetsbrud. Så bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste tre år.

Egenkontrolvilkår

5. Herning Kommune skal straks orienteres om følgende forhold:
  - Ejerskifte af virksomhed
  - Indstilling af driften for en længere periode
6. Til dokumentation for, at produktionsomfang, fodring, udbragte mængder af husdyrgødning og drift af arealerne er inden for godkendelsens rammer, skal følgende dokumenter opbevares imellem 2 miljøtilsyn og forevises ved tilsyn:
  - Husdyrindberetning
  - Logbog med vægtintervaller (indgangs- og afgangsvægt)
  - Regnskaber for solgte dyr/slagteriefregninger
  - Mark og gødningsplaner (med tilhørende kortbilag)
  - Forpagtnings- og overførelsesaftaler (af mindst 1 års varighed)
  - Indsendt gødningsregnskab inkl. kvitteringer for overførte mængder husdyrgødning.
7. **Gødningsopbevaring**
  - a. Beholdere til husdyrgødning skal om muligt tømmes helt mindst en gang om året, således at der kan ske en indvendig og udvendig inspektion med henblik på reparation og vedligeholdelse. Inspektionen og tiltag skal noteres i logbogen.
8. **Forbrug af vand og energi**
  - a. Der skal på ejendommen foretages et energieftersyn af et energiselskab eller -konsulent, hvor de energiforbrugende processer i ejendommen gennemgås. Der skal udarbejdes en rapport som indeholder resultater og evt. konkrete energisparereforslag. Rapporten skal senest i forbindelse med byggeansøgningen, indsendes som kopi til Herning Kommune.
  - b. Ejendommen skal tilknyttes Energistyrelsen "Erhverv" med automatisk fjernaflysning af el.
  - c. Der skal etableres særskilt vandmåler til registrering af det samlede vandforbrug til drikkevand, rengøring og vandspild. Vandforbruget skal aflæses månedligt og noteres i en journal. Journaler skal gemmes mindst 5 år efter afslutning. Vandmåleren skal være etableret senest 6 måneder efter miljøgodkendelsen er meddelt.
9. **Affald**
  - a. Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.
  - b. Der skal føres register over mængden af farligt affald på landbruget, som f.eks. spildolie, lysstofrør og kemikalierester. Registreringen skal for hver fraktion indeholde en beskrivelse af art, mængde og sammensætning. Kvitteringen skal gemmes mellem 2 miljøtilsyn og fremvises på næste samlede tilsyn.
10. **Udbringningsarealer**

Der skal forelægges dokumentation for tilført mængde husdyrgødning fra andre anlæg end bedriften.

Der er i ansøgningen taget højde for indgangs- og afgangsvægten ift. til beregning af dyreenheder. Korrektionen for indgangs- og afgangsvægt i beregningen af DE er medtaget, da besætningen har en anden indgangs- og afgangsvægt end normen. Der er derfor sat vilkår om krav til dokumentation af indgangs- og afgangsvægt.

Når der ved indvendig og udvendig inspektion står "om muligt", er det ikke intentionen, at hele beholderen skal frilægges for inspektion, men blot at den en gang om året efterses for evt. revner mm.

Vilkårene omkring vand og energi er indføjjet med henblik på at skabe større åbenhed og forståelse for virksomhedens miljøforhold. Miljø- og ressourcestyring bygger på en helhedsvurdering ud fra et princip om at stræbe mod renere teknologi i landbrugsproduktionen. Det drejer sig om at minimere anvendelsen af energi, næringsstoffer, vand, pesticider osv., således at tabene til omgivelserne bliver så små som mulige under hensyntagen til produktionens lønsomhed.

Ved jævnlig aflæsning af energimålere kan man hurtigt danne sig et overblik over energiforbruget og samtidig sikre sig mod uforudsete udgifter. Alene ved at forholde sig kritisk til forbruget kan man erfaringsmæssigt opnå besparelser på op mod 5-10 % af årsforbruget.

Det samme er gældende for vandforbruget. Ved jævnlig aflæsning af vandmålere kan man hurtigt danne sig et overblik over vandforbruget og samtidig sikre sig mod spild.

Ejendommen er omfattet af reglerne i affaldsbekendtgørelsen, derfor skal man på ejendommen føre registrering over affaldsproduktionen efter de gældende regler samt at bortskaffelsen skal ske i overensstemmelse med Herning Kommunes affaldsregulativ.

Farligt affald skal i henhold til Herning Kommunes erhvervsregulativ⁴ bortskaffes til godkendte modtageanlæg og transporten af farligt affald skal ske af godkendte transportører. Godkendte transportører og modtageanlæg kan findes på www.herning.dk under erhverv/ erhvervsaffald.

I henhold til bekendtgørelse om affald⁵, kan op til 200 kg farligt affald pr. år afleveres på Genbrugspladsen, men større mængder skal afhentes via en godkendt transportør. Dog må der ikke bortskaffes mere en 25 kg eller 25 l farligt affald af gangen.

Kvitteringer på korrekt bortskaffelse for affaldstyper under kategorien "farligt affald" skal gemmes i mindst 5 år og skal kunne forevises, når kommunen beder om det.

Virksomheder kan aflevere samme fraktioner som borgere, dvs. at virksomheder nu kan aflevere op til 10 asbestplader om året, men virksomheder kan fortsat ikke aflevere landbrugsplast og medicin fra landbrug og andre fraktioner, som almindelige borgere ikke har.

På genbrugspladserne i Herning, Aulum, Vilbjerg, Kibæk og Sdr. Felding udleveres der kvittering ved aflevering af farligt affald, som fx spildolie (i max 25 l emballage), oliefiltre, akkumulatører, spraydåser, malingsrester, tomme oliedunke og kemikalierester (pesticidaffald). Der må dog maksimalt bortskaffes 200 kg farligt affald pr. år på genbrugspladserne.

Følgende må **ikke** afleveres på genbrugspladsen:

Affaldstype	Afleveringssted
– Medicinrester	Leveres til godkendt modtager af farligt affald
– Kanyler	Leveres til godkendt modtager af farligt affald
– Landbrugsplast	Leveres til godkendt modtager, fx Østdeponi
– Udtjente maskiner og udstyr	Skrøthandler

Afhentning af farligt affald, der ikke modtages på genbrugspladsen skal ske af godkendte transportører, Der kan findes link til Miljøstyrelsens liste på www.herning.dk/virksomheder

Registrering af affaldsproduktionen betragtes som BAT. Ejeren får derved mulighed for at skaffe sig et overblik over eventuelle indsatsområder, hvor man kan minimere affaldsproduktionen.

Ændringer af aftale- eller forpagtningsarealer skal meddeles kommunen inden 1. august, jævnfør § 16 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

⁴ Bilag 1-1 i Regulativ for erhvervsaffald udstedt 1. juli 2010

⁵ § 38 stk. 5 i Bekendtgørelse nr. 48 af 13/01 2010 om affald

Foder

11. Der skal i fodringen af dyrene benyttes minimum 2-faset fodring.

Der skal være fokus på fodereffektiviteten, således at der til enhver tid anvendes de bedst muligt foderblandinger til begrænsning af N og P fra dyrene ud fra nyeste viden om fodring af svin.

Vaskeplads

12. Al vask af maskiner og redskaber skal foregå på en støbt plads med fast bund, hvor bortledning af spildevandet sker til gyllebeholder. Udbringning skal ske jf. Husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for udbringning.

Der vaskes kun egne landbrugsmaskiner. Undtagelsesvis vasker vognmanden en lastbil når han har leveret smågrise, men som hovedregel vasker han andet steds.

Gødningsopbevaring

13. Markstakke må ikke placeres på lavbundsområder. Se bilag 13 a og 13 b.
14. Markstakke må højst være placeret på samme sted i 12 måneder. Der skal derefter gå fem år, før markstakken igen må placeres på samme sted. Dokumentation af placering skal forevises på tilsyn.
15. Hvis en markstak skal ligge i mere end syv dage, inden udbringning på marken foretages, skal stakken overdækkes med plastik eller andet lufttæt materiale. Dette gælder også for dybstrøelsen i halmhuset.
16. Markstakke må ikke være placeret nærmere end 300 m fra nabobeboelse/sårbar natur (§ 3 områder m.v).

Noget af halmen fra strøelsen i stalden går med i gylletanken via linespillet, men langt hovedparten samles som dybstrøelse i den overdækkede møddingsplads, som er placeret i halmhuset. Herfra køres det direkte ud i marken og nedbringes. Hvis dybstrøelsen ligger i mere end 7 dage, inden det køres ud, skal det overdækkes. Ejendommen bruger normalt ikke markstakke.

Gyllehåndtering

17. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, så spild undgås og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.
18. Påfyldning af gyllevogne o.l. skal enten foregå på en plads med afløb til opsamlingsbeholder for flydende husdyrgødning eller med gyllevogne, som har påmonteret pumpe og returløb, således at spild af husdyrgødning undgås.

Det skal sikres, at der ved utilsigtet start ikke pumpes gylle udenfor tanken. Overpumpningen af gylle skal derfor foregå under opsyn. Tankning af diesel skal ligeledes foregå under opsyn.

Transport

19. Transport af gylle til udbringningsarealerne må ikke ske igennem byområder i tidsrummet mellem kl. 17.00 - 7.00 samt på lørdage, søn- og helligdage.

Jf. færdselsloven § 87 må der ikke på vej henkastes eller efterlades noget, der kan være til fare eller ulempe for færdslen. Såfremt der fra køretøj tabes eller spildes noget på vej, der kan være til fare eller ulempe for færdslen, skal dette straks fjernes. Kan dette ikke ske, skal andre, indtil faren eller ulempen er fjernet, ved afmærkning eller på anden lignende måde gøres opmærksom på forholdet.

For at mindske gener fra transport af gylle, henstilles det til at transport foregår indenfor normal arbejdstid. Sæsonbetonet arbejde kan dog forekomme udenfor disse tidspunkter, men skal søges begrænset.

Spildevand m.v

Ved indretning af bad og wc i ny driftsbygning på ejendommen skal afledning af spildevand herfra godkendes særskilt.

Uheld og driftsforstyrrelser

20. Beredskabsplan er udarbejdet og gennemgås med de ansatte mindst 1 gang om året. Dato for sidste gennemgang skal fremgå i beredskabsplanen.
21. Beredskabsplanen skal være let tilgængelig og synlig for de ansatte og øvrige, der færdes på ejendommen. Den skal findes i et sprog der forstås af de ansatte.
22. Beredskabsplanens indhold skal være kendt af gårdens ansatte mm. og udleveres til evt. indsatsleder/miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand, ol.

Det er Herning Kommunes opfattelse, at en beredskabsplan er BAT og derudover vil være til stor hjælp for landmanden, såfremt der skulle ske et uheld.

Opbevaring af olie og kemikalier

23. Olie, rengøringsmidler, medicin og kemikalier skal opbevares i egnede beholdere med tætsluttende låg. Beholderne skal være beregnet til formålet og skal være tydeligt mærket med angivelse af indhold.
24. Oplagspladsen skal være afskærmet mod nedbør. Opbevaring skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, så spild kan opsamles og der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overflade- eller grundvand.
25. Opbevaringen af smøreolier og kemikalier skal ske således, at der er opsamlingskapacitet til en mængde, svarende til rumindholdet af den størst benyttede beholder.
26. Tankning af diesel- og fyringsolie skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, så spild kan opsamles og der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overflade- eller grundvand. Tankningen skal ske under opsyn.
27. Spild af olie og lignende skal opsamles med det samme og bortskaffes som olieaffald.

Herning Kommune har stillet vilkår om, at tankningspladsen skal være udformet sådan, at der ikke kan ske afløb til og forurening af jord, kloak, overfladevand eller grundvand. Vilkåret er stillet, da der er stor risiko for spild på jorden, der hvor traktorer og andre motoriserede landbrugsmaskiner påfyldes med brændstof.

Døde dyr

Der gøres opmærksom på, at nedenstående punkter, som er givet i Fødevarestyrelsens bekendtgørelse nr. 439 af 11.maj 2007 om opbevaring af døde dyr skal overholdes:

- Indtil selvdøde og aflivede dyr er blevet afhentet, skal de opbevares på en skyggefuld afhentningsplads i tilknytning til den pågældende besætning.
- Hvis der anvendes overdækning skal det være fast overdækning f.eks. kadaverkappe eller kadaverpresenninger hvor der er indsyet jernrør i kanten til afstivning Det anbefales, at der laves huller i kadaverkappen for at øge ventilationen.

- Dyrene skal placeres på et underlag, så de er hævet i en passende afstand fra jorden.
- Hvor det er nødvendigt, sikres afhentningspladsen mod ådselædende dyr. Afhentningsstedet skal ligge i en passende afstand fra produktionsbygninger og offentlig vej.
- Afhentningsstedet skal ligge ved fast tilkørselsvej og være tilgængelig for opsamlingsmateriellet.
- Selvdøde og aflivede dyr kan opbevares på køl eller frost i lukkede overdækkede container.
- Der må ikke anvendes presenninger eller lignende løse dele til overdækninger af døde dyr.

Der kan også etableres en kølebrønd til opbevaring af døde dyr. En kølebrønd etableres med støbt bund med fire færdigstøbte sider, der er samlet med fals og not og gravet ned. Kølebrønden er etableret med et låg af fiberglas. Hvis en kølebrønd skal etableres skal der udfyldes et oplysningsskema med blandt andet angivelse af beliggenheden til Herning Kommune.

Ejendommen er omfattet af reglerne i affaldsbekendtgørelsen, derfor skal man på ejendommen føre registrering over affaldsproduktionen efter de gældende regler samt at bortskaffelsen skal ske i overensstemmelse med Herning Kommunes affaldsregulativ.

Registrering af affaldsproduktionen betragtes som BAT. Ejeren får derved mulighed for at skaffe sig et overblik over eventuelle indsatsområder, hvor man kan minimere affaldsproduktionen.

Skadedyr

28. Der skal overalt på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium.

Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.).

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr (rotter, mosegrise m.v.), som straks skal afhjælpes. Endvidere skal gener fra fluer bekæmpes effektivt. Derfor stilles der vilkår om dette.

Lugt

29. Der skal til stadighed tilstræbes en god staldhygiejne, herunder sikres, at staldene, udenomsarealer og fordringsanlæg holdes rene.

Støj

30. Husdyrbrugets samlede bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer, angivet som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau målt i dB(A). Tallene i parentes angiver midlingstiden inden for den pågældende periode:

Dag	Kl. 07-18	55 dB(A)	(8 timer)
Aften	Kl. 18-22	45 dB(A)	(1 time)
Nat	Kl. 22-07	40 dB(A)	(1/2 time)
Lørdag	Kl. 07-14	55 dB(A)	(7 timer)
Lørdag	Kl. 14-22	45 dB(A)	(4 timer)
Søn- og helligdag	Kl. 07-22	45 dB(A)	(8 timer)

31. Hvis Herning Kommune skønner, at eventuelle klager vedrørende støj er velbegrundede, skal ejendommen for egen regning efter vise, at de stillede støjkraav er overholdt.

Udarbejdelse af handleplaner ved uforudsete gener

32. Hvis Herning Kommune vurderer at husdyrbruget giver anledning til flere støjgener, lugtgener, støvgener og/eller lysgener for omkringboende end forventet, skal virksomheden udarbejde en handlingsplan, som godkendes af Herning Kommune og derefter gennemføres.
33. Støj- og lugtmålinger kan kræves udført maksimalt én gang årligt. Udgiften til målingerne afholdes af ansøger og udføres i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger.

Udbringningsarealer

34. Udbringning af gødning mm. må ikke foretages på jord, som er vandmættet, oversvømmet, frossen eller dækket af sne samt på stejle skrånede arealer, hvor der er risiko for afstrømning.
35. Udbringningsarealet må tilføres husdyrgødning svarende til 1,4 DE/ha (se bilag 2 a, 2 b og 2 c), svarende til 65.854 kg N, 11.640 kg P.
36. Ved beregning af ejendommens kvælstofkvote, skal alle afgrøders kvælstofnorm nedsættes til 100 % af Plantedirektoratets til enhver tid gældende normer.
37. Udbringningsarealet 70-0 skal dyrkes med G4 - sædskifte, der danner grundlag for beregningerne.
  - a) Der skal hvert dyrkningsår etableres mindst 40 % miljøgræs på arealet
  - b) Kommunen skal hvert år kunne konstatere, at efterafgrøderne er etableret korrekt på hele det pågældende areal med miljøgræs fra høst og frem til 1. februar det følgende år
  - c) Det er ejers ansvar, at etableringen er vellykket
  - d) Der accepteres kun udlæg af græs i forbindelse med etablering af dækafgrøden dvs. udlæg af græs om foråret i vintersæd og udlæg efter høst af hovedafgrøden accepteres ikke
  - e) Der er ingen krav til græsart
  - f) Der må ikke anvendes gødning eller græssende dyr på arealet fra høst og frem til 1. februar
  - g) Der må ikke anvendes bælgeplanter på arealerne

På arealet 70-0 er der i nudrift beregnet en udvaskning af nitrat på 60 mg/l. For at opfylde de stillede beskyttelseskrav for grundvand er der fremsat krav om brug af grundvandssædskifte G4, for på den måde at få værdien 49 mg NO₃/l.

Udbringningsarealerne tilføres 181,9 DE svinegylle fra 2 andre ejendomme under samme CVR-nr. svarende til 19.447 kg N, 3.447 kg P.

Hvis der på noget tidspunkt konstateres overfladeafstrømning fra markerne til beskyttet natur, kan Herning Kommune efterfølgende stille krav om bræmmer, for at undgå væsentlig tilstandsændring på den beskyttede natur.

Udbringningsarealer kan ligge op til natur, der kan være levested for bilag 4 arter. Hvis Herning Kommune får viden om forekomst af bilag 4 arter, kan kommunen efterfølgende stille krav om bræmmer op til natur, der er levested for bilag 4 arter eller andre beskyttede arter.

Natur, der støder op til udbringningsarealer kan være sårbare over for randpåvirkninger fra markdriften. Det bør derfor tilstræbes at udbringning af både gylle, kunstgødning og pesticider ikke foregår i vej med risiko for afdrift til beskyttet natur.

Påvirkning af grundvand

Det gøres opmærksom på at der er en 5 m sprøjte- og gødningsfri zone omkring markvandingsboringer, havevandingsboringer og private ikke almene drikkevandsboringer. Tilsvarende er der en 25 m sprøjte- og gødningsfri zone omkring vandværksboringer (almen vandforsyning).

Det er registeret følgende boringer på ejendommens arealer:

- Mark nr. 2-0, markvandingsboring, DGU 95.2187, 5 m sprøjte- og gødskningsfri zone omkring vandboringen
- Mark nr. 6-1, markvandingsboring, DGU 95.1989 og markvandingsboring, DGU 95.2735, 5 m sprøjte- og gødskningsfri zoner omkring vandboringerne
- Mark nr. 49-0, markvandingsboring, DGU 95.2077 og markvandingsboring, DGU 95.2091, 5 m sprøjte- og gødskningsfri zoner omkring vandboringer
- Mark nr. 32-0, vandforsyningsboring, privat husholdning, DGU 94.9, 5 m sprøjte- og gødskningsfri zone omkring vandboringen

For placering se Bilag 12 a, 12 b og 12 c.

Vilkår for husdyrproduktion på Velhustedvej 43 fra Ringkøbing-Skjern Kommune

Husdyrbruget på Velhustedvej 43, Kibæk skal overholde/drives med:

- Husdyrbrugets ejede og forpagtede arealer må ikke tilføres handelsgødning.
- Udbringningsarealerne må maksimalt tilføres svarende til 1,4 DE/ha

Udover de vilkår der ifølge lovgivning og diverse vejledninger (lovpligtige vilkår) skal stilles for at sikre at ovenstående overholdelse, ønsker Ringkøbing-Skjern Kommune, at følgende vilkår stilles i miljøgodkendelsen:

Vilkår:

- Ønskes udbringningsarealet ændret, skal det anmeldes til kommunen jf. kapitel 5 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (BEK nr. 294 af 31/03/2009). Kommunen vurderer herefter, hvorvidt de nye arealer er mere sårbare.
- De dele af 81-0 og 81-1 som ligger indenfor lokalplan 259A (område til vindmøller ved Vester Barde) skal drives under hensyntagen til lokalplanens forskrifter.

Herning Kommunes samlede vurdering

På baggrund af ansøgningsmaterialet, opstartsmøde og afslutningsmøde med Carsten Bøndergaard og dennes konsulent, supplerende oplysninger fra ansøger, udtalelse fra Herning Kommunes Naturgruppe, Grundvandsgruppe og Råstofgruppe samt Herning Kommunes registreringer af områdets grundvands-, vandløbs- og naturforhold har kommunen vurderet, at miljøgodkendelsen, med de stillede vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget, ikke vil medføre en væsentlig virkning på miljøet.

Det er derfor Herning Kommunes opfattelse at:

- udvidelsen kan ske under hensyntagen til de landskabelige værdier,
- driften kan ske uden væsentlige gener for naboer (lugt-, støj-, støv-, flue- og lysgener, affaldsproduktion m.v.)
- husdyrbruget drives under anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)
- der er sikret en tilfredsstillende beskyttelse af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer, fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning.

På grundlag af de i sagen foreliggende oplysninger overholder udvidelsen afskæringskriterierne. Derfor meddeler Herning Kommune miljøgodkendelse til husdyrbruget på en række vilkår.

I det følgende uddybes den samlede vurdering af det ansøgte.

Undersøgte alternativer

I forhold til den oprindelige ansøgning er den nye gyllebeholder flyttet nærmere til den nye slagtesvinestald, således at ansøgningen ikke skal vurderes i forhold til § 22 i Husdyrloven.

Forudsætningerne for den ansøgte udvidelse er at skabe en rentabel produktion på bedriften. Grundlaget herfor er skabt gennem udvidelse af udbringningsarealer i form af forpagtning, så udbringningsarealerne i alt udgør 443,67 ha. Det har givet mulighed for at udbygge svineproduktionen på bedriften.

En rentabel produktion anses ikke for realistisk uden udvidelse af dyreholdet. 0-alternativet er således ikke et reelt alternativ.

Alternative muligheder for placering af staldanlægget er overvejet, men fundet problematiske i forhold til geneafstande vedr. naboer/naturområder samt udnyttelse af eksisterende faciliteter i produktionen. Det er derfor besluttet at fastholde placeringen på ejendommen og i stedet gøre en indsats ved at gennemarbejde anlæggets udformning for her at minimere påvirkningen på omgivelserne. I forhold til det omgivende landskab, naboer og andre interessenter er det ejer og rådgivers vurdering, at den valgte placering vil give det bedste helhedsindtryk af husdyrbruget efter udvidelsen.

I forhold til den oprindelige ansøgning er nogle af udbringningsarealerne nær ejendommen taget ud, fordi de ligger i udpegede råstofområder. Det er tinglyst/og eller en del af gravetilladelsen, at der efterfølgende ikke må tilføres gødning eller sprøjtemidler til disse arealer.

Herning Kommune vurderer, at der er taget de nødvendige alternativer i betragtning.

Kommentarer ved høring til udvidelsen

Udkast til miljøgodkendelsen har været i høring i 6 uger fra den 01.08.2011 til 12.09.2011. Der er ikke indkommet bemærkninger i høringsfasen.

Udtalelse fra andre myndigheder

Arealer i Ringkøbing-Skjern Kommune

Mark nr. 80-0, 81-0, 81-1, 81-2, 81-3, 82-0, 82-1, 83-0 og 83-4 er beliggende i Ringkøbing-Skjern Kommune.

Disse udbringningsarealer har derfor været sendt til vurdering i Ringkøbing-Skjern Kommune (se bilag 11). Ringkøbing-Skjern Kommunes ønsker er efterfølgende indarbejdet i denne godkendelse.

Konklusion

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at den ansøgte drift af husdyrbrugets arealer beliggende i Ringkøbing-Skjern kommune kan tillades på baggrund af de stillede vilkår. Arealdriften kan tillades, idet det vurderes, driften kan ske på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Vurderingerne i denne godkendelse omfatter herefter kun de ejede og forpagtede udbringningsarealer der er beliggende i Herning Kommune

Aftalearealer

Der indgår ikke aftalearealer i denne godkendelse.

Vurderingsgrundlag

Miljøgodkendelsen og vurderingerne bygger på:

- Oplysninger, der er modtaget fra ansøger og dennes landbrugskonsulent
- Besigtigelse af husdyrbruget, opstartsmøde og afslutningsmøde med ansøger og dennes landbrugskonsulent
- Herning Kommunes oplysninger om områdets natur- og miljøforhold
- Områdets sårbarhed over for påvirkninger fra husdyrbruget
- Målsætninger og retningslinjer fra Herning Kommuneplan 2009 - 2020

Herning Kommunes mål og forudsætninger om sårbarhed, tålegrænser mv. er under løbende revision.

Der gøres opmærksom på, at miljøgodkendelsen skal revurderes om 8 år.

Varetagelse af hensyn til miljøet

I det følgende behandles det ansøgte i forhold til:

- Ejendommens placering og indretning
- Naboer (placering, lugt-, støj-, flue- og lysgener m.v.)
- Jord
- Grundvand
- Overfladevand
- Natur, herunder Natura 2000
- Kulturmiljø
- BAT
- Fravalg af BAT-virkemidler

Ejendommens placering og indretning

Anlæggets beliggenhed

Jf. § 20 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, skal kommunen sikre sig, at risikoen for forurening, eller væsentlige gener for omgivelserne, begrænses, hvis et anlæg ligger mindre end 300 m fra:

- en beboelsesbygning på en ejendom uden landbrugspligt, der ligger i en samlet bebyggelse i landzone, og som har en anden ejer end driftsherren
- et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.

Produktionsanlægget på Velhustedvej 43 ligger ifølge Herning Kommuneplan 2009 – 2020 i primært landbrugsområde og dermed udenfor særlige naturinteresser og beskyttelseslinjer. Dog ligger anlægget i landskabeligt interesseområde. Ifølge kommuneplanen udelukker varetagelsen af de landskabeligt værdifulde områder ikke landbrugsdrift, idet landbruget ofte vil være med at bibeholde de landskabelige værdier. Derfor har udpegningen ingen betydning for byggeriet på Velhustedvej 43.

Produktionsanlægget ligger cirka 1,7 km nord for Kibæk, der er nærmeste byzone, mens nærmeste landsby er Fjølstervang cirka 3,2 km vest for anlægget. Se bilag 2 a, 2 b og 2 c. Omkring ejendommen ligger spredt landbrugsbebyggelse og mange af markarealerne er adskilt af læhegn. Selve ejendommen er omgivet af læhegn og bevoksning.

De nye anlæg bygges tæt op mod ejendommens eksisterende anlæg på den nordlige og østlige side af byggefeltet. Derfor falder de nye anlæg visuelt sammen med de eksisterende anlæg, og vil efter udbygningen fremstå som en driftmæssig enhed. Se bilag 1.

Det samlede anlæg er især synligt fra sydsiden hvor terrænet stiger op mod anlægget. Den nye stald og gyllebeholder er placeret på nordsiden af det gamle staldanlæg, og vil således ikke ændre de landskabelige værdier væsentligt fra sydsiden. Den ny kornsilo placeres tæt på den eksisterende kornsilo, og vil således heller ikke ændre de landskabelige værdier væsentligt fra sydsiden. På nordsiden skræner terrænet ned mod det nye staldanlæg, gyllebeholder og kornsilo. Landskabet er præget af eksisterende læhegn. Det vurderes derfor, at det nye staldanlæg, gyllebeholder og kornsilo heller ikke fra nord-, øst- og vestsiden, væsentligt vil påvirke de landskabelige værdier.

Herning Kommune vurderer, at det nye staldanlæg, gyllebeholder og kornsilo ikke vil påvirke de landskabelige værdier væsentligt.

Staldanlæggets indretning

Det eksisterende staldanlæg er bygget i 2007 og indeholder slagtesvinestald på 5.576 m². I forbindelse med udvidelsen vil der blive opført en ny slagtesvinestald på 4.500 m².

Stald	Dyrehold	Staldtype (ammoniakfordampning)
1.1.1	Slagtesvinestald	Delvist spaltegulv, 25-49 % fast gulv (12 %)
1.1.2	Ny slagtesvinestald	Delvist spaltegulv, 25-49 % fast gulv (12 %)

Økologisk slagtesvineproduktion foregår i stalde med delvist spaltegulv, strøet leje og udeareal. Denne type staldsystem findes ikke i IT-ansøgningssystemet, og stalden er derfor indsat som delvist spaltegulv, 25-49% fast gulv for at beskrivelsen af bundtypen svarer til de faktiske forhold i den økologiske produktion. Der henvises til BAT-byggebladene : To-klimastald med delvist spaltegulv 106.03-52 og Slagtesvin: Delvist spaltegulv 106.04-52.

Det generelle ammoniakreduktionskrav

Da bedriften er økologisk er den jf. bilag 3 i Bek. om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (294 af 31/03 2009) friholdt fra reduktionskravet på 25 %.

Naboforhold

Lugt

Lugtgener fra anlæg

I Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug er der fastsat en række lugtgenekriterier i forhold til de tre områdetyper: byzone, samlet bebyggelse og enkeltbolig på henholdsvis 5, 7 og 15 OU_E ¹⁵ pr. m³ luft. Lugtgenekriterierne kan betragtes som den maksimale, miljømæssigt acceptable lugtgenebelastning fra en given kilde ved den pågældende områdetype.

Ved lugtgeneafstand forstås den beregnede mindste afstand fra staldanlægget til det pågældende område, hvor de i lovgivningen fastsatte lugtgenekriterier med hensyn til de tre forskellige områdetyper netop er opfyldt. Lugtgenekriterierne er overholdt, hvis de fastsatte lugtgenegrænser på henholdsvis 5, 7 og 15 OU_E ¹⁵ pr. m³ luft ikke overskrides i mere end 1 % af tiden – svarende til ca. 7 timer i alt om måneden.

Lugtgeneafstandene forøges efter nærmere regler, hvis der inden for 300 m fra den del af byzone og den pågældende beboelse i samlet bebyggelse, der ligger nærmest det pågældende staldanlæg, er andre husdyrbrug med mere end 75 DE. Tilsvarende forøges lugtgeneafstanden, hvis der er andre sådanne husdyrbrug inden for 100 m fra enkeltbolig uden landbrugspligt. Dette sker for at indregne effekten (den kumulative effekt) af den mulige lugtpåvirkning som andre husdyrbrug i området måtte give anledning til.

Lugtgeneafstandene formindskes efter nærmere regler, hvis staldanlægget ligger nord for den pågældende områdetype. Dette begrundes med, at den hyppigste vindretning i Danmark er vestlig og sydvestlig, og at nordvind typisk forekommer i vinterhalvåret, hvor de relativt lave temperaturer, som regel medvirker til at dæmpe lugtafgivelsen.

Tabel over lugtgenegrænse for byzone, samlet bebyggelse og nærmeste nabo uden landbrugspligt.

Lugtgeneberegning	Beregnet geneafstand (m)	Faktisk afstand (m)
Byzone	789,99	1740
Samlet bebyggelse	607,87	3150
Enkelt bolig	301,76	530

Oplysningerne om kumulation skal bruges i lugtberegningen. Er der andre husdyrbrug, som medfører lugtgener i det samme punkt i byzone skærpes kravene til geneafstanden i forbindelse med ansøgningen. Ejendommen ligger ikke indenfor 300 m til byzone eller samlet bebyggelse eller indenfor 100 m til enkelt bebyggelse, hvorfor der ikke er nogen kumulativ effekt.

Herning Kommune vurderer, at udvidelsen af besætningen og nybyggeriet ikke vil medføre væsentlige lugtgener for naboejendomme uden landbrugspligt, da nærmeste nabobeboelse, ligger 530 m fra staldanlægget. Endvidere ligger Kibæk (nærmeste byzone) og Fjølstervang (nærmeste samlede bebyggelse) henholdsvis 1,7 km og 3,2 km væk og dermed udenfor geneafstanden. Det vurderes derfor, at ejendommens lokaliseringsforhold er tilfredsstillende.

Støj

I forbindelse med udvidelse af dyreholdet kan der forekomme mere støj, både fra dyrene og de medfølgende aktiviteter.

De væsentligste støjkloder vil være:

- Støj fra dyr og stalde
- Af- og pålæsning af grise
- Forarbejdning og indtransport af foder

- Kørsel med landbrugsmaskiner og øvrig transport til og fra ejendommen
- Korntørring

Herning Kommune vurderer

Det er vurderet at afstanden til nærmeste naboejendom er så stor, at ejendommens faste anlæg m.v. ikke vil give anledning til støj-påvirkning af omgivelserne, som vil medføre gener for de omkringboende. Derfor er det ikke fundet nødvendigt at kræve en støjmåling udført.

Ligeledes ligger nærmeste fuglebeskyttelses- og Ramsar-område 16,6 km væk.

Støv

Korn og foderstoffer "løftes" op i siloerne med elevatorer i stedet for at blive blæst ind. **Herning Kommune vurderer** at transporter til og fra husdyrbruget samt forarbejdning og indtransport af foder ikke vil give væsentlige støvproblemer, da afstanden til nærmeste nabo er omkring 340 m. Skulle der mod forventning opstå støvproblemer, vil Herning Kommune forbeholde sig rettigheden til at ændre dette med vilkår.

Skadedyr

Fluer

Fluer på ejendommen bekæmpes primært ved at holde en god hygiejne i staldene. Produktionen kører i holddrift, hvor der er god tid til vask, desinficering og udtørring inden indsættelse af nye dyr. Desuden har de mange daglige overbrusninger af gødearealet negativ indflydelse på fluernes levevilkår og formeringsevne. Der er i den nuværende produktion ikke problemer med fluer på ejendommen. Skulle der opstå fluegener iværksættes bekæmpelse jvf. retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.

Rotter

Der er i nuværende produktion ikke problemer med rotter på ejendommen. Råvarer opbevares i indendørs siloanlæg og korn i uden-dørssilo. Foderlade renholdes og foderspild fjernes for at undgå problemer med rotter. Hvis der konstateres rotter og andre skadedyr på ejendommen, skal Herning Kommunes Borgerservice straks kontaktes.

Herning Kommune vurderer

Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende.

Lys

Produktionen foregår i åbne stalde, hvor der er monteret natbelysning for at mindske lysgener for omkringboende. Ejendommen har derudover belysning på befæstede arealer og pladser, som primært anvendes i årets mørke måneder og der er lys på udleveringsrampe. På alle udendørs pladser tændes orienteringslys via sensor, arbejdsbelysning skal tændes manuelt.

Herning Kommune vurderer

Det forventes ikke at belysningen i og udenfor staldafsnittene vil give væsentlige problemer for naboerne grundet afstanden.

Døde dyr

Animalsk affald opbevares under kadaverkappe på hævet underlag eller i kølecontainer, så der ikke opstår uhygiejniske forhold, indtil afhentning af DAKA. Der afhentes døde dyr fra ejendommen i gennemsnit hver 3. dag. Der går maksimalt 48 timer, fra dyrene er tilmeldt DAKA til de er afhentet. Dyrene afhentes fra dertil indrettet plads vist i bilag 1.

Der gøres opmærksom på at nedenstående punkter, som er givet i Fødevarestyrelsens bekendtgørelse nr. 439 af 11.maj 2007 om opbevaring af døde dyr skal overholdes:

- Indtil selvdøde og aflivede dyr er blevet afhentet, skal de opbevares på en skyggefuld afhentningsplads i tilknytning til den pågældende besætning.
- Hvis der anvendes overdækning skal det være fast overdækning f.eks. kadaverkappe eller kadaverpresenninger hvor der er indsyet jernrør i kanten til afstivning. Det anbefales, at der laves huller i kadaverkappen for at øge ventilationen.
- Dyrene skal placeres på et underlag, så de er hævet i en passende afstand fra jorden.
- Hvor det er nødvendigt, sikres afhentningspladsen mod ådselædende dyr.
- Afhentningsstedet skal ligge i en passende afstand fra produktionsbygninger og offentlig vej. Afhentningsstedet skal ligge ved fast tilkørselsvej og være tilgængelig for opsamlingsmateriellet.
- Selvdøde og aflivede dyr kan opbevares på køl eller frost i lukkede overdækkede container.
- Der må ikke anvendes presenninger eller lignende løse dele til overdækninger af døde dyr.

Der kan også etableres en kølebrønd til opbevaring af døde dyr. En kølebrønd etableres med støbt bund med fire færdigstøbte sider, der er samlet med fals og not og graves ned. Kølebrønden er etableret med et låg af fiberglas. Hvis en kølebrønd skal etableres skal der udfyldes et oplysningsskema med blandt andet angivelse af beliggenheden til Herning Kommune.

Det vurderes, at hvis ovenstående punkter er overholdt, bliver døde dyr opbevaret forsvarligt.

Opbevaring af døde dyr er reguleret efter Fødevarestyrelsens bekendtgørelse nr. 439 af 11.maj 2007 om opbevaring af døde dyr. Herning Kommune skærper dog det lovmæssige krav ved at stille vilkår om, at døde dyr enten skal opbevares under kadaverkappe eller i kølebrønd. Bortskaffelsen af døde dyr reguleres af biproduktforordningen ved bekendtgørelse nr. 754 af 8.juli 2008, der ligeledes sorterer under Fødevarestyrelsen.

Olie og kemikalier

Olie- og kemikalieaffald opbevares i tromler på fast og tæt underlag med opstøbning, således evt. udslip ikke ledes ud på jord. Olieaffald bortskaffes i overensstemmelse med Herning Kommunes affaldsregulativ. Kemikalier er ikke tilladt at anvende i økologisk drift hverken i husdyrbruget eller marken. Klinisk risikoaffald som kanyler, hætteglas, medicin etc. findes ikke på ejendommen. Det er alene dyrlægen som må medicinere i økologiske besætninger.

Der findes en dieselloletank på 1.400 liter på ejendommen.

Herning Kommune vurderer, at de stillede vilkår vil være tilstrækkelige til at forhindre spild, og sikre jord og grundvand mod forurening.

Transport

Ejendommen har tilkørselsforhold til Velhustedvej. Udbringningsarealerne er beliggende flere forskellige steder i området med en afstand på omkring 15 km til de fjernestliggende arealer. Gylletransporter sker via offentlig vej, og nogle af disse skal gennem byområder. Nærmeste naboer ligger omkring 340 m i fugleflugtslinje fra ejendommen, hvorfor det ikke forventes at give anledning til større gener end forventet.

I den fremtidige produktion øges antallet af transporter fra cirka 346 til 630 transporter årligt. Det er primært antallet af transporter med gylle som øges. Andre transporter forekommer i forbindelse med levering og afhentning af dyr, levering af råvarer til foderfremstilling, gødning, eget korn o.lign. Lastbiltrafikken til ejendommen foregår ad Velhustedvej. Kørsel med gylle til udbringningsarealerne omkring ejendommen foregår ad Velhustedvej, Vardevej, Møllegårdsvej, Vorgodvej og Fjelsevangvej der alle er offentlige veje. Transport af gylle til udspretningsarealer ved Arnborg foregår med lastbil ad Velhustedvej, Vardevej, Skjervevej og Fasteholtvej.

Transporten af gylle finder sted i forbindelse med udbringningen på markerne i begyndelsen af april, og varer ca. en måned. Transport af gylle til eksterne lagertanke foretages udenfor sæsonen og flyttes med lastbil, eller traktor og vogn afhængig af afstanden.

Som nævnt sker nogle gylletransporter gennem byområder. Derfor er der stillet vilkår om, at transport af gylle til udbringningsarealerne ikke må ske igennem byområder i tidsrummet mellem kl. 17.00 - 7.00, samt på lørdage, søn- og helligdage.

Der henstilles dog til, at al transport skal foregå indenfor almindelig arbejdstid for at mindske gener. Sæsonbetonet arbejde kan forekomme udenfor disse tidspunkter, men skal søges begrænset.

I forhold til BAT skal alle aktiviteter på husdyrbruget planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne i øvrigt påvirkes mindst muligt.

Herning Kommune vurderer, at det øgede antal af transportere som følge af udvidelsen ikke er af et omfang, der vil indebære væsentlige gener for omkringboende.

Påvirkning af jord

Gylle

For at forhindre spild og forurening af jord og grundvand stilles der vilkår om, at al håndtering af gylle skal foregå under opsyn. Samtidig skal håndteringen af gyllen foregå på en sådan måde, at eventuelle gener begrænses.

På ejendommen pumpes gyllen op af gyllebeholderne på en betonstøbt læsseplads. Pladsen er indrettet således, at evt. overløb ledes via afløb retur til gyllebeholder. Alternativt anvendes selvfyldende vogn med returløb til tanken, således at risikoen for overløb og spild ved tankning minimeres. Omfangsdræn ved gyllebeholderne ledes til brønd, som løbende kontrolleres af ejer. Ved etablering af tank vil overfladejorden blive anvendt til etablering af en jordvold omkring gyllebeholderen, således at gyllen ved lækage bliver inddæmmet på et begrænset areal. Det vurderes, at disse løsninger vil medføre tilstrækkelig sikkerhed for, at der ikke sker spild af husdyrgødning.

Gyllebeholder

- Ansøger oplyser, at der for alle gyllebeholdere er tale om:
- stabile gyllebeholdere, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- at gyllebeholderne tømmes hvert år og inspiceres visuelt
- at gyllebeholderens bunde og vægge er tætte og beskyttede mod tæring
- at gyllebeholderne intet spjæld har, men alt overpumpes via neddykket rør
- at gyllen kun omrøres umiddelbart før tømning
- at gyllebeholderne er overdækkede med naturligt flydelag, som sikres ved at tilsætte halm efter hver tømning
- at gyllebeholderne kontrolleres ved 10-års beholderkontrollen

Brændstof

Når traktorer og andre motoriserede landbrugsmaskiner påfyldes brændstof m.m., er der stor risiko for spild på jorden. Derfor har Herning Kommune stillet vilkår om, at påfyldningspladser skal være udformet, så der ikke kan ske afløb til og forurening af jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

Herning Kommune vurderer, at de stillede vilkår vil være tilstrækkelige til at forhindre spild og sikre jord og grundvand mod forurening.

Påvirkning af grundvand

Grundvand

I henhold til de generelle beskyttelsesniveauer, der er nævnt i bilag 3 i Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, kan der i forbindelse med udvidelse af husdyrproduktion ikke tillades nogen merbelastning inden for nitratfølsomme indvindingsområder, såfremt udvaskningen fra rodzonen overstiger 50 mg nitrat pr. liter ved den ansøgte drift. En miljøgodkendelse skal endvidere leve op til udarbejdede indsatsplaner med hensyn til drikkevandsbeskyttelse.

I Herning Kommune vurderes der konkret på udvaskningsberegninger på arealer der ligger i nitratfølsomt indsatsplanområde, nitratfølsomt indvindingsopland samt nitratfølsomt område med særlige drikkevandsinteresser. Derudover foretages der også en konkret vurdering af nitratudvaskningen hvis udbringningsarealerne ligger indenfor en afstand af 300 m fra fælles vandindvindingsboringer samt i indsatsplanområder.

NFI-udpegninger og hygiejnezoner

Følgende udbringningsarealer ligger indenfor nitratfølsomt indvindingsopland eller nitratfølsomme områder med særlige drikkevandsinteresser (se bilag 3a og 3b): 1-0, 1-1, 2-0, 2-1, 2-3, 2-4, 3-0, 3-1, 3-21, 4-0, 4-1, 5-0, 5-1, 6-1, 7-0, 8-0, 9-1, 9-2, 9-3, 10-0, 10-1, 12-0, 24-1 og 26-0. Udvasningen af kvælstof fra markerne er beregnet til 55-56 mg nitrat pr. liter med faldende merbelastning på 3 mg nitrat pr. liter, svarende til en udvaskning i nudrift på 58-59 mg nitrat pr. liter. Herning Kommunes grundvandsgruppe har vurderet, at udvasningen af nitrat til grundvandet fra disse marker ligger på et acceptabelt niveau.

Mark nr. 70-0 ligger i hygiejnisk zone til Arnborg vandværk. Da mark nr. 70-0 ligger tæt på Arnborg vandværks kildeplads skal udvasningen af nitrat være så lav som mulig. Derfor må udvasningen af nitrat fra rodzonen til grundvandet ikke overstige drikkevandskriteriet på 50 mg/l. Derfor er der stillet vilkår om at mark nr. 70-0, skal dyrkes med grundvandssædskifte G4. Udvasningen af kvælstof fra marken er beregnet til 49 mg nitrat pr. liter med faldende belastning på 11 mg nitrat pr. liter, svarende til en udvaskning i nudrift på 60 mg nitrat pr. liter.

For arealer i områder med almindelige drikkevandsinteresser, vurderes de generelle landbrugsregler at være tilstrækkelige til at sikre grundvandet i disse områder.

Herning Kommune vurderer, at med sædskifte G4 for mark nr. 70-0, og det generelle beskyttelsesniveau overholdt for de øvrige marker, er grundvandet tilstrækkeligt sikret mod nitratudvaskning.

Udskiftning af udbringningsarealer

Ændring af udbringningsarealer

Såfremt der sker ændringer med hensyn til udbringningsarealernes omfang og placering i forhold til det, der indgår i miljøgodkendelsen – jf. bilag og kortbilag - skal dette anmeldes til Herning Kommune efter bestemmelserne i §§ 15-16 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Kommunen skal derefter vurdere om udbringning af husdyrgødning på de anmeldte arealer kan påvirke miljøet væsentligt – jf. § 16 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Nye arealer kan erstatte arealer i den allerede meddelte miljøgodkendelse, hvis disse som minimum dækker samme areal, og at disse ikke er mere sårbare. Der skal i den forbindelse skelnes mellem ejendommens arealer (ejede og forpagtede arealer) og arealer, hvor der indgås aftale om overførsel af husdyrgødning, idet nye arealer kun kan erstatte arealer inden for tilsvarende kategori. Kommunens vurdering af sårbarheden af de anmeldte arealer foretages som udgangspunkt ud fra de generelle beskyttelsesni-

veauer i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, som er gældende på anmeldelsestidspunktet.

Anmeldelse af udskiftning af udbringningsarealer skal senest fremsendes til kommunen før planårets begyndelse den 1. august via IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk eller tilsvarende system. Kommunen skal inden 1. oktober tilkendegive, om de anmeldte arealer kan betragtes som mere sårbare end de udbringningsarealer, der ønskes udskiftet. Hvis arealerne bedømmes mere sårbare, kan anmeldelsen trækkes tilbage, og der kan anmeldes nye arealer senest den 15. oktober. Hvis Kommunen har indsigelser imod de anmeldte arealer, skal dette meddeles anmelder senest den 31. december.

Udskiftning til arealer, som er mere sårbare end allerede godkendte arealer, kan kun ske efter forudgående godkendelse efter § 11, § 12 eller § 16 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Påvirkning af overfladevand

Overfladevand

Plantevæksten i fjorde, indre farvande og søer er i vid udstrækning bestemt af tilførslerne af kvælstof og fosfor fra oplandene til de pågældende fjorde m.v. For store tilførsler medfører typisk en forringet miljøtilstand i disse vandområder.

I fjorde og indre farvande kan både kvælstof og fosfor – i varierende grad – virke begrænsende for plantevæksten, mens plantevæksten i søer typisk er begrænset af fosfortilførslen.

I vandløb har diffus næringsstofftilførsel typisk mindre betydning for miljøtilstanden, da andre faktorer har større betydning herfor. Erosion og overfladisk afstrømning, som direkte fører organisk materiale – herunder husdyrgødning – til vandløb, vil kunne forringe miljøtilstanden i de pågældende vandløb, mens de næringsstoffer, som et vandløb derved fører med sig, vil kunne forringe miljøtilstanden i nedstrømsliggende søer, fjorde og indre farvande.

Indhold af næringsstoffer i husdyrgødning

Indholdet af næringsstoffer i husdyrgødning har stor betydning for tabet af ammoniak, nitrat og fosfor til omgivelserne. I ansøgningen er indholdet af kvælstof og fosfor i den producerede husdyrgødning beregnet på grundlag af normal for næringsstof i husdyrgødning, udarbejdet af Danmarks JordbrugsForskning. Det er på det grundlag, Herning Kommune vurderer, om overfladevandet påvirkes.

Referencesædskiftet

Referencesædskiftet er det sædskifte, som i forbindelse med beskyttelsesniveauet for nitrat og fosfor anvendes som udgangspunkt. IT-Systemet fastlægger et referencesædskifte for alle husdyrbrugets arealer, bortset fra arealer, der angives at have vedvarende græs pr. 1. januar 2007. For hver mark skal desuden aktivt vælges et sædskifte. Da der for udvidelsen på Velhustedvej 43 ikke er valgt samme sædskifte som referencesædskiftet for mark nr. 70-0, stilles der vilkår om dette i miljøgodkendelsen.

Vandløb

Det fremgår af nedenstående tabel, hvilke marker der er vandløbsnære. For placering se bilag 8 a og 8 b.

Mark nr.	Vandløbsnavn, strækning	Målsætning	Målsætning 2005
2-0	Mommose Bæk, Følpot Bæk - udspring	B1	Opfyldt
46-0	Bæk NØ for Arnborg, Rind Å - udspring	B0	Opfyldt
46-2			
44-0			
45-0			
45-2			

47-0			
66-0 65-0	Green Bæk, Skjern Å – bro ved A18	B	Opfyldt
62-0 63-0 64-0	Green Bæk/Skibbildgård Bæk, bro ved A18 - udspring	C	Opfyldt
36-1	Vinbæk, Skjern Å - udspring	B1	Opfyldt

Jævnfør Herning Kommuneplan 2009-2020 må vandløb ikke anvendes til formål, der hindrer fastholdelse eller opnåelse af de fastsatte målsætninger. Indtil vandplanerne i Herning Kommune træder i kraft gælder dog gældende bekendtgørelser samt retningslinjerne for vandløb mm. i Regionsplan 2005 for Ringkøbing Amt.

Ovenstående vandløb afvander alle til Skjern å som er A-målsat. Målsætningen var jævnfør Regionsplan 2005 opfyldt. Skjern Å har sit udløb i Ringkøbing Fjord.

Ansøger oplyser at der ikke at udbringes husdyrgødning på vandmættede, oversvømmede, frosne eller snedækkede udbringningsarealer, da der er fare for afstrømning til vandløb, søer eller lignende. Ansøger oplyser ligeledes at der som minimum holdes 2 m sprøjte, gødsknings- og dyrkningsfri bræmmer til vandløbene langs udbringningsarealerne. Udbringningsarealerne skræner på intet sted ned mod vandløbene.

Herning Kommune vurderer, at udvidelsen af husdyrholdet på ejendommen ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af relevante vandløb, idet de er beskyttet af de sprøjte-, gødsknings- og dyrkningsfri 2 m bræmmer. Derudover skræner ingen af udbringningsarealerne ned mod vandløbene.

Nitrat

Kvælstofudvaskning

Ud fra forskellige arealers forskellige evne til at reducere nitrat på det udvaskede kvælstofs vej fra marker til sårbare Natura 2000-vandområder, har Staten fået foretaget en udpegning af områder, hvor der ikke vurderes at ske mere end en 75 %-reduktion. Disse områder er – afhængigt af reduktionsevne – kategoriseret i de såkaldte nitratklasser 1, 2 og 3.

For udbringningsarealer beliggende i områder med nitratklasse 1-3 skal der i henhold til Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug være et lavere husdyrtryk, end de generelle harmoniregler giver mulighed for – eller anvendes bestemte virkemidler, som mindsker kvælstoftabet.

Beskyttelsesniveauet for nitrat er defineret som en skærpelse af det generelle harmonikrav ud fra nitratklasse 1-3. Afhængig af udbringningsarealernes placering, vil der på ejendomsniveau blive beregnet et samlet krav til hele husdyrbruget. Reduktionspotential, som ligger bag nitratklassen, er et udtryk for hvor stor en del af kvælstoffet, der bliver tilbageholdt i jorden og derved ikke kommer ud i de danske farvande.

Da alle arealer ligger udenfor nitratklasse 1-3, er arealerne robuste. Dette er med baggrund i at de ligger i et opland til et natura 2000 område der er meget sårbart overfor kvælstofudvaskning men mellem 76-100 % af kvælstoffet tilbageholdes jf. sårbarhedskortet og reduktionskortet udarbejdet af Miljøstyrelsen i forbindelse med udpegningen af nitratklasserne (kilde: Danmarks Miljøportal). Det vil sige, at det er vurderet at recipienten (primært det marine miljø) godt nok er meget sårbart i forhold til nitratudledning men da reduktionspotential er højt (reduktion af nitrat til frit atmosfærisk kvælstof) mellem marken og recipienten udvaskes potentielt kun en lille andel af det udbragte kvælstof på arealerne til recipienten. Det er derfor vurderet at de generelle harmoniregler er tilstrækkelige i forhold til kravene for overfladevand og der er ikke krav om yderligere vilkår.

Indholdet af næringsstoffer i husdyrgødningen har stor betydning for tabet af ammoniak, nitrat og fosfor til omgivelserne. Indholdet af kvælstof og fosfor i den producerede husdyrgødning beregnes på grundlag af normtal for næringsstof i husdyrgødning, udarbejdet af Danmarks JordbrugsForskning.

Referencesædskiftet er det sædskifte, som i forbindelse med beskyttelsesniveauet for nitrat og fosfor anvendes som udgangspunkt. Systemet fastlægger et referencesædskifte for alle bedriftens arealer, bortset fra arealer, der angives at have vedvarende græs per 1. januar 2007. For hver mark skal desuden aktivt vælges et sædskifte. Vælges samme sædskifte som referencesædskiftet i alle marker stilles ingen krav til sædskiftet i miljøgodkendelsen. Der er i ansøgt drift valgt samme sædskifte som referencesædskiftet .

Ifølge den indsendte IT-ansøgning er DEreel 1,40 DE/ha, mens DEMaks 1,40 DE/ha.

Da DEreel er lig med DEMax, er beskyttelsesniveauet for nitrat-overfladevand overholdt.

Udvaskningen af nitrat er beregnet i Farm-N til hhv. 84,8 kg N/ha og 90,2 kg N/ha med og uden virkemiddel i ansøgt drift. Det brugte virkemiddel er 100 % reduceret kvælstofnorm, da arealerne er omlagt og drives økologisk.

Endvidere vurderer Herning Kommune, at udvidelsen af husdyrholdet på ejendommen ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af relevante vandløb, idet alle arealer ligger uden for nitratklasse 1-3 og dermed er robuste. Endvidere viser beregningerne at beskyttelsesniveauet for nitrat til overfladevand er overholdt.

Fosfor

Fosforoverskud

I henhold til Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, har Staten fået foretaget en udpegning af områder, hvor der vurderes at være størst risiko for tab af fosfor til Natura 2000-vandområder, der er overbelastet med fosfor.

Disse områder udgøres af lerjorde samt af lavbundsjord, der ikke har et højt indhold af jern – svarende til lavbundsjord, der er kategoriseret i de såkaldte okkerklasser 2, 3 og 4.

For dræned eller grøftede udbringningsarealer beliggende på disse lavbundsjord (benævnes fosforklasse II) – samt for udbringningsarealer, der er drænet lerjord med et relativt højt fosfortal⁶ (benævnes fosforklasse I eller III, afhængigt af fosfortal) – skal fosforoverskuddet holdes under bestemte niveauer. Dette indebærer bl.a., at fosforoverskuddet – uanset fosfortal – ikke må øges inden for arealer omfattet af fosforklasse II, eller at der skal være balance mellem den tilførte fosformængde og den fosformængde, som optages af og fjernes med afgrøderne.

Alle udbringnings- og aftalearealerne ligger i opland til Ringkøbing Fjord, der er Natura 2000-område overbelastet med fosfor. Tilførslen af fosfor fra marker til overfladevand sker hovedsagelig ved udvaskning via dræn, overfladisk afstrømning, direkte grundvandsafstrømning og sand/jordfygning.

Fosforklasser

⁶ Fosfortallet (Pt) fremkommer ved en bestemt analysemetode, som giver et udtryk for dyrkningsjordens indhold af fosfor, som umiddelbart kan optages af plantevæksten. En enhed i fosfortal svarer til 1 mg fosfor pr 100 g jord og til ca. 25 kg fosfor pr ha.

Mark nr. 2-0, 36-1, 36-2, 48-0, 58-0, 62-0, 63-0, 64-0, 65-0, 66-0, 81-1, 81-2, 83-0 og 83-4 ligger i fosforklasse II (se bilag 4a og 4b), hvilket betyder at fosforoverskuddet på arealerne ikke må øges. Markerne er lavbundsarealer, der ligger uden for okkerklasse 1 og dermed fosforklasse 2, da de er drænedede eller grøftede.

Mark nr. 2-1, 4-0, 4-1, 7-0, 8-0, 9-1, 20-0, 21-2, 21-3, 46-0, 46-2, 49-0, 57-0 og 58-0 er lavbundsarealer, der ligger uden for okkerklasse 1 og dermed potentielt i fosforklasse 2. Ansøger har aktivt oplyst, at markerne ikke er drænedede eller grøftede, og der stilles derfor ikke krav om fosforbalance på disse marker.

Ingen af udbringningsarealerne er beliggende i fosforklasse I og III, og er således ikke klassificeret som lerjord (JB 5- JB 10) med fosfortal over 4.

Fosforoverskuddet er beregnet ud fra det aktuelle standardsædskifte og den deraf beregnede normoptagelse af fosfor og tilførslen af fosfor fra husdyrgødning og anden organisk gødning.

Der udspreddes i ansøgt drift 26,2 kg P/ha pr. år, mens der fraføres 21,2 kg P/ha pr. år. Det giver et gennemsnitligt fosforoverskud på alle udbringningsarealer på 5,1 kg P/ha pr. år. Endvidere viser beregningerne, at det maksimalt tilladte fosforoverskud pr. ha er beregnet til 5,1 kg P/ha/år. Derved er beskyttelsesniveauet for fosfor overholdt og der skal ikke ske en yderligere reduktion.

Herning Kommune vurderer, ud fra de indsendte beregninger, at beskyttelsesniveauet for fosfor er overholdt. Udbringningen af husdyrgødning må dog ikke være større end harmonireglerne giver mulighed for.

Okkerklasse

Følgende marker er beliggende i lavbundsareal okkerklasse 1, 2 eller 3: 2-0, 2-1, 8-0, 20-0, 21-2, 21-3, 57-0 og 58-0 (se bilag 13a og 13b).

Hvis disse arealer i fremtiden ønskes drænet eller udgrøftet, skal Herning Kommune give tilladelse til dette, jf. Bekendtgørelse af lov om okker nr. 934 af 24/09/2009. § 2 stk. 1 og 3. Ved udgrøftning og dræning forstås enhver aktivitet herunder ændring, vedligeholdelse og reparation hvorved grundvandsstanden sænkes.

Påvirkning af natur

Arealstatus

Udbringningsarealerne er på i alt 443,67 ha, som er ejet eller forpagtet. Se bilag 2 a, 2 b og 2 c. Ifølge kommuneplanen 2009-2020 er husdyrbruget og hovedparten af udbringningsarealerne placeret i landzone og i primært og sekundært jordbrugsområde. Mark nr. 71-0, 72-0 og 70-0 er placeret i byzone, hvilket betyder restriktioner for udbringelse af gylle.

Der udbringes 620,34 DE på de ejede og forpagtede arealer på 443,67 ha. Der er ingen aftalearealer. Ejendommen, der er økologisk drevet, har et harmonikrav på 1,4 DE/ha. Det vurderes, at harmonikravet er overholdt.

Spredningskorridorer

Spredningskorridorer er udpeget for at modvirke fragmenteringen af naturområder og forbedre spredningsmulighederne for den vilde flora og fauna. Afhængig af særlige arters spredningsbehov kan læhegn med 'fodpose', ekstensivt drevne landbrugsarealer samt etablering af vandhuller og dyrkningsfrie bræmmer langs vandløb medvirke til forbedring af særlige arters spredningsmuligheder i landskabet.

Ingen af udbringningsarealerne er udpeget som spredningskorridor.

Beskyttede naturtyper

§ 3 områder / NATUR

I Kommuneplan 2009-2020 for Herning Kommune er der fastsat mål for naturområdet. Planlægningen af det åbne land er en afvejning mellem benyttelse og beskyttelse, hvorfor kommunen skal fastsætte niveauet for naturbeskyttelsen. Som minimum skal den være i overensstemmelse med EU's naturbeskyttelsesdirektiver, de øvrige internationale naturbeskyttelseskonventioner og den nationale lovgivning.

I Kommuneplan 2009-2020 er der udpeget naturområder og særligt værdifulde naturområder.

Naturområder i Herning Kommune omfatter områder, som er beskyttede efter Naturbeskyttelsesloven § 3, som moser, enge, overdrev, heder, søer og vandløb. Enkelte værdifulde vandløb, som ikke er beskyttede efter denne paragraf, er også medtaget. Desuden omfatter de visse fredede arealer, fredskov og egekrat, som alle har stor værdi som element i planter og dyrs spredningsveje.

De særligt værdifulde naturområder er naturområder, som rummer sjældne arter, sjældne naturtyper eller naturtyper med et højt naturpotentiale. I de fleste tilfælde har områderne en stor rigdom af arter, som er specielt knyttet til bestemte naturtyper eller til et samspil af forskellige naturtyper.

I miljøgodkendelsesordningen er der, i kraft af den generelle reduktion af ammoniakemissionen og etablering af bufferzoner, taget det nødvendige hensyn til naturområder. Der er ikke registreret § 3 eller § 7 naturområder indenfor udbringningsarealerne. Se bilag 5a, 5 b, 6 a og 6 b.

Følgende udbringningsarealer mark nr. 20-0, 20-1, 20-2, 21-1, 21-3, 23-0, 23-1, 24-0, 24-1, 25-0, 26-0, 27-0, 28-0, 29-0, 36-1, 36-2, 49-0, 70-0, 71-0 og 72-0 ligger indenfor 1.000 m (bufferzone I og II) til naturtyper beskyttet efter § 7 i Husdyrloven. Se bilag 6 a og 6 b.

Beskrivelse af natur

Anlæg

Udvidelse af økologisk svineproduktion fra 154,10 til 438,44 DE vil medføre en meremission på 5.046,07 kg N/ha/år og en samlet emission fra anlægget på 7.375,30 kg N/ha/år. Baggrundsbelastningen i området er fastsat til 16,0 kg/ha (se bilag 10a).

De nærmeste § 3 naturområder fra husdyrbruget er:

Følgende naturarealer ligger indenfor 1000 m fra anlægget:

1. C-målsat mose knap 420 m N for anlægget.
2. C-målsat hede godt 700 m N for anlægget.
3. C-målsat hede cirka 825 m Ø for anlægget.
4. C-målsat hede-/ moseområde knap 200 m S for anlægget.
5. Hede beliggende godt 730 m NV for anlægget – beliggende i Ringkøbing-Skjern Kommune

Nærmeste Natura 2000 område er H40 "Karup Å". Området ligger knap 8,5 km. SØ for anlægget.

Der er foretaget beregninger (konsulenten) på følgende naturareal via det elektroniske ansøgningssystem. Der er anvendt skema nr. 9147, version 6.

Areal nr.	Naturtype	Målsætning	Tålegrænse (kg/ha/år)	Afstand til stald/lager	Merbelastning (kg/ha)	Samlet N-deposition fra Velhustedvej 43
4	hede	C	10 - 25	197 m	1,0	1,7

Vurdering

Herning Kommune vurderer, at udvidelsen af produktionen på Velhustedvej 43, 6933 Kibæk fra 154,10 til 438,44 DE ikke vil medføre en forøgelse af N-depositionen i det omtalte naturområde, der ligger ud over det, der kan tåles.

Arealet er kraftigt kulturpåvirket, der rummer skure/huse, dyrkede parceller og delvis tilplantede områder. Der er desuden flere veje/kørespor i området. Det vurderes, at området ikke indeholder postvarter i væsentligt omfang. Derfor vurderes tålegrænsen at ligge i den høje ende af intervallet – dvs. 20 – 25 kg N/ha/år.

Der er ikke lavet beregning på Natura 2000 området, da det vurderes at ligge tilstrækkeligt langt fra anlægget til at blive påvirket af N-deposition herfra.

Udbringningsarealer

Udbringningsarealerne tilføres et reelt gødningstryk på 1,40 DE/ha. P-overskud stiger med 5,1 kg/ha/år efter udvidelsen og nitratudvaskning vil falde med 3 mg/liter⁷ (se bilag 10b).

Flere af udbringningsarealerne ligger op til beskyttet natur.

B-målsat mose langs Søby Å med forekomst af dyndstar, maj-gøgeurt og mosetroidurt.	57-0, 58-0
C-målsat mose ved Vinbæk, der nedstrøms er B-målsat mose med bl.a rundbladet soldug og benbræk.	36-1, 36-2
C-målsat mose ved Favsmose Bæk.	20-0, 20-2, 21-2, 21-3
C-målsat overdrev	51-0
C-målsat hede	2-0, 4-1, 23-0, 60-0
C-målsat mose	7-0, 8-0, 26-0,
Søer	5-1, 7-0, 8-0, 26-0

Generelt

Udbringningsarealerne kan ligge op til natur, der kan være levested for bilag 4 arter. Hvis Herning Kommune får viden om forekomst af bilag 4 arter, kan kommunen efterfølgende stille krav om bræmmer op til natur, der er levested for bilag 4 arter eller andre beskyttede arter.

Al natur, der støder op til udbringningsarealer kan være sårbare over for randpåvirkninger fra markdriften. Det bør derfor tilstræbes at udbringning af både gylle, kunstgødning og pesticider ikke foregår i vejr med risiko for afdrift til beskyttet natur.

Kvælstofdeposition

Ammoniakemission fra anlæg, påvirkning af naturområder

Hovedparten af ammoniakfordampningen fra et husdyrbrug vil - afhængigt af flere forhold - på et tidspunkt blive afsat i landskabet i større eller mindre afstand fra kilden. Størstedelen af den ammoniakdeposition (kvælstofnedfald), som direkte kan henføres til et husdyrbrug, vil formentlig ske i terrænet inden for ca. 1 kilometers afstand fra produktionsanlægget. Ammoniakdeposition er som regel til ugunst for opretholdelse af de naturtyper, der kun har brug for en begrænset næringsstofmængde for at kunne trives. Kommunen er forpligtiget til, at vurdere ammoniakdepositionen i forhold til omkringliggende natur.

Jævnfør Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, må der ikke foretages ændringer eller udvidelser af husdyrbrug, der ligger mindre end 300 m fra de naturtyper, som er omfattet af § 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, hvis det pågældende projekt giver anledning til øget ammoniakfordampning fra produktionsanlægget. Derudover foreskriver de generelle beskyttelsesniveauer, hvor meget ammoniakudledningen maksimalt må øges fra et produktionsanlæg, der ligger mellem 300 og 1.000 m fra de nævnte naturtyper.

⁷ Ansøgningskema nr. 9147 ver. 9

Kumulativ effekt

Hvis hele eller dele af stald- eller opbevaringsanlæg på husdyrbrug er placeret i en afstand på 300-1000 m (bufferzone II) fra ovennævnte beskyttede naturtyper jf. lovens § 7, må merbelastningen ikke overskride nedenstående fastlagte beskyttelsesniveau. Indenfor bufferzone II differentieres den tilladte merbelastning (afskæringskriterier) i forhold til antallet af øvrige ejendomme. Med øvrige ejendomme forstås, ejendomme hvor et eller flere anlæg har en samlet husdyrproduktion større end 75 dyreenheder, og hvor disse anlæg er placeret i samme bufferzone (både bufferzone I og II) og placeret nærmere end 1000 m fra dele af staldanlæggene på det husdyrbrug, der skal have en miljøgodkendelse. Der måles således fra nærmeste punkt på dele af ansøgers staldanlæg og nærmeste punkt på de øvrige ejendommers staldanlæg. Der tages derved højde for den akkumulerede effekt af produktionen i zonen.

Antal øvrige brug	Maksimal merbelastning
1 brug (husdyrbruget der ansøger)	0,7 kg N/ha pr år ab lager
2 brug (1 ejendom udover husdyrbruget der ansøger)	0,5 kg N/ha pr år ab lager
Mere end 2 brug (mere end 1 ejendom udover ansøger)	0,3 kg N/ha pr år ab lager

Da ejendommen ligger mere end 1.000 m væk fra nærmeste § 7 område, er der ikke undersøgt en kumulativ effekt med andre ejendomme i området med mere end 75 DE.

Herning Kommune vurderer at naturområderne ikke påvirkes væsentligt ved udvidelsen på husdyrbruget.

Påvirkning af Natura 2000-områder, bilag IV-arter, rødlistearter mv.

Natura 2000-områder

EU har udpeget naturområder, som er særligt værdifulde, set i et europæisk perspektiv. Områderne kaldes Natura 2000-områder og er en fælles betegnelse for habitat- og fuglebeskyttelsesområderne.

Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte levesteder og rasteområder for fugle og for at beskytte naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede, sårbare eller sjældne i EU. Såfremt marken er helt eller delvist beliggende indenfor habitatafgrænsningerne, skal ændringer i dyrknings- og gødningsintensiteten anmeldes til den kommune, hvori marken er beliggende.

Husdyrbruget og udbringningsarealerne ligger i opland til Ringkøbing Fjord. Udbringningsarealerne er på i alt 443,67 ha.

Vurdering af potentiel nitratudvaskning til Natura 2000-vandområder

Natura 2000-områder er en fællesbetegnelse for EU's naturdirektiver; EF-fuglebeskyttelsesdirektiv, EF-habitatdirektiv samt Ramsarkonventionen, der tilsammen beskytter Natura 2000-områderne gennem de i direktiverne opstillede beskyttelseskrav.

- EF-fuglebeskyttelsesområderne er områder, der har til formål at beskytte og forbedre levevilkårene for de vilde fuglearter i EU.
- Ramsarområder er vådområder med rigt fugleliv og så mange vandfugle, at de har international betydning. Områderne er indeholdt i EF-fuglebeskyttelsesområderne.
- EF-habitatområder er områder, der er udpeget på baggrund af naturtyper og arter, som er af betydning for EU.

Før Herning Kommune træffer afgørelser i sager iht. husdyrloven §§ 10, 11, 12 eller 16, om etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug, skal der, i henhold til § 8, stk. 6, nr. 2-3 i habitatbekendtgørelsen⁸, af kommunen foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, vil medføre forringelser af internationale naturbeskyttelsesområder eller medfører forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, områderne er udpeget for, eller for arter beskyttet af direktivets bilag IV.

⁸ Bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Denne vurdering skal foretages ud fra forsigtighedsprincippet jf. EF-domstolen⁹. Dette medfører, at hvis det ikke på baggrund af objektive kriterier, kan udelukkes at projektet i sig selv eller i sammenhæng med andre, påvirker udpegningsgrundlaget væsentligt eller medfører negativ påvirkning af bevaringsmålsætningen, skal der udarbejdes af en konsekvensvurdering. Derudover er der krav om konsekvensvurderinger, hvis et Natura 2000-område, efter Herning Kommunes vurdering, ikke beskyttes tilstrækkeligt.

I praksis betyder det, at der skal udarbejdes en foreløbig vurdering af, hvorvidt der skal stilles skærpede krav ud over det almindelige beskyttelsesniveau opstillet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens¹⁰ bilag 3. Vurderer Herning Kommune, at det er nødvendigt at stille skærpede vilkår, for at der ikke vil ske skade på et Natura 2000-område, er kommunen forpligtet til dette. Vurderes de skærpede vilkår ikke at være tilstrækkelig til at imødegå en skade på et internationalt naturbeskyttelsesområde, skal kommunen afslå at godkende ansøgningen.

Vurdering af potentiel skadevirkning fra N-udvaskning til Natura 2000-vandområde Ringkøbing Fjord

I forbindelse med miljøgodkendelse af husdyrbrug skal kommunen vurdere, om forudsætningerne for de givne vandoplande, hvori husdyrbrugets udbringingsarealer er lokaliseret, er opfyldt.

På baggrund af analyser, som DMU har foretaget ifm. vandplanerne, har Miljøstyrelsen¹¹ opstillet følgende afskæringskriterier for, hvornår et projekt ikke medfører en skadevirkning på overfladevande som følge af nitratudvaskningen, herunder Natura 2000-områder og på levesteder og yngle- og rasteplasser for beskyttede arter:

- Pkt. 1A:** Dyretrykket i det aktuelle opland må ikke have været stigende siden 1. januar 2007
- Pkt. 1B:** Eventuelle andre kilder til nitratudvaskning end husdyrproduktionen, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal inddrages i vurderingen på en sådan måde, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end husdyrproduktionen skal medføre et krav om reduktion af det samlede dyretryk i det aktuelle opland med tilsvarende effekt på nitratudvaskningen
- Pkt. 1C:** Gennemførte initiativer¹², som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, må ikke anvendes til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland

Hvis pkt. 1A - 1C er opfyldt, skal der efterfølgende vurderes om det enkelte husdyrbrug kan overholde pkt. 2A / 2B

- Pkt. 2A:** nitratudvaskningen fra det samlede husdyrbrug, der ansøges om, må ikke udgøre 5 % eller mere af den samlede nitratudvaskning til det aktuelle område, dog
- Pkt. 2B:** må nitratudvaskningen fra det samlede husdyrbrug, der ansøges om, ikke udgøre 1 % eller mere af den samlede nitratudvaskning, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er meget lidt eutrofieret.

Oversigt over dyretrykket i de enkelte kystoplande

Miljøstyrelsen har i marts 2011 udgivet en samlet opgørelse over dyretrykket¹³. Antallet af dyr er trukket fra CHR-registret for 2007 og frem. Der er foretaget en omregning fra antal dyr på stald til antal dyreenheder for hver af de relevante dyregrupper. I oversigten er der taget højde for, at normtallene for beregning af dyreenheder er ændret.

Samlet set vurderes usikkerheden i opgørelsen af det aktuelle antal DE for et gennemsnitsområde at ligge på cirka 5-10 %. Usikkerheden vil være størst for mindre områder. Det vurderes, at opgørelsen er meget robust med hensyn til at vise udviklingen i de områ-

⁹ Hjertemuslingedommen fra 2004 danner præcedens for anvendelse af forsigtighedsprincippet.

¹⁰ Bek. nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

¹¹ [Wiki, digital vejledning, nitrat overfladevand](#)

¹² Fx etablering af vådområder med henblik på at gennemføre vandplanlægningen efter miljømålsloven

¹³ Data kan ses på <http://www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm>

der, hvor dyreholdet er på over cirka 10.000 dyreenheder. Opgørelsen for Ringkøbing Fjord vil ud fra denne betragtning kunne betegnes som værende meget robust.

AD pkt. 1A

Som nævnt ovenfor, er udviklingen i dyretrykket baseret på udtræk fra CHR-registret. Grundet usikkerheden vurderer Miljøstyrelsen, at kommunerne som udgangspunkt kan se bort fra dyretrykstallet, hvis udviklingen er under 5 % stigning, sammenlignet med 2007.

Ringkøbing Fjord

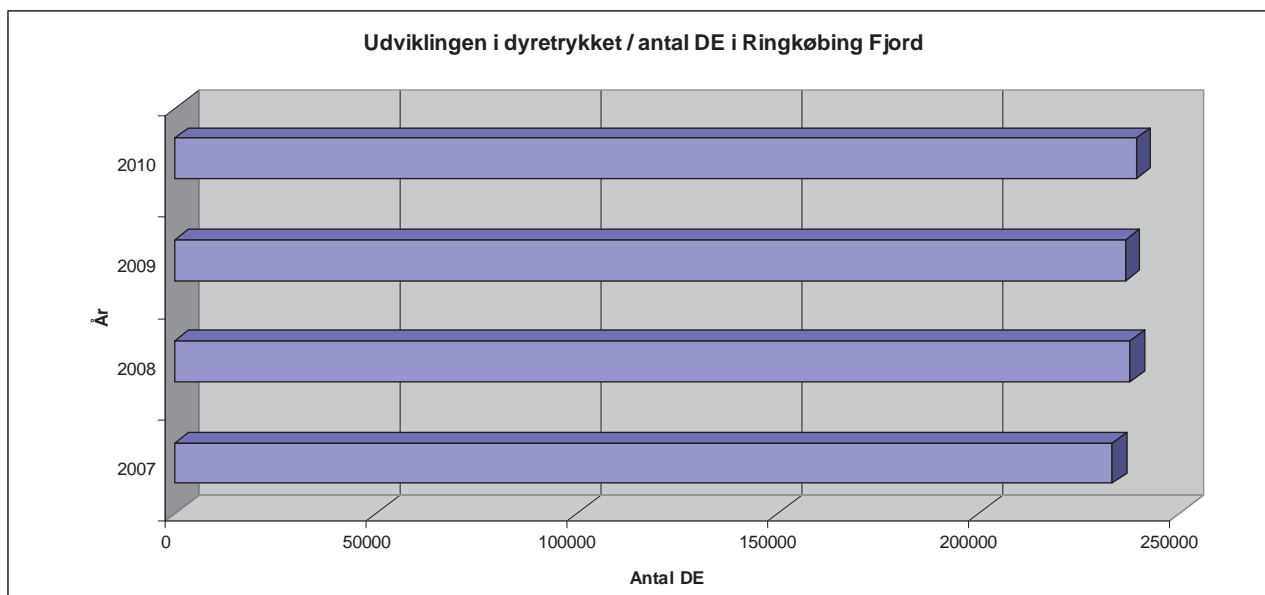
Natura 2000-område nr. 69 Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen omfatter Habitatområde H62 og Fuglebeskyttelsesområde F43. Ringkøbing Fjord er blandt andet udpeget som kystklitter med dværgbuskvegetation (klithede), kystlaguner og standsøer og i forhold til habitatområdet. Området er stærkt belastet med næringsstoffer og målsætningen for området er ikke opfyldt.

Fra 2007 til 2010 er antallet af dyreenheder i oplandet til Ringkøbing Fjord steget fra 233.248 til 239.135, svarende til en procentvis stigning på 2,5 %. Som nævnt vil en ændring i antal dyreenheder under 5 % ligge indenfor den oplyste usikkerhed i dataudtrækket, hvorfor Herning Kommune på den baggrund vurderer, at udviklingen i antallet af husdyr ikke har været stigende fra 2007 til 2010, hvorved forudsætning 1A er opfyldt.

Udvikling i dyretrykket / antal DE i oplandet til Ringkøbing Fjord

	Ringkøbing Fjord	Udvikling ift. 2007	Procent
2007	233.248	0	0,0
2008	237.674	4.426	1,9
2009	236.559	3.311	1,4
2010	239.135	5.887	2,5

Udviklingen i dyreenheder (DE) i oplande til kystområder, i perioden 2007 til 2010

Ad pkt. 1B

I perioden 1989-2005 er kvælstofafstrømningen reduceret med omkring 15 %, hvilket skyldes en forbedret spildevandsrensning, reduceret udledning fra dambrug samt et fald i udledningen fra landbrugsarealer som følge af vandmiljøindsatsen. I perioden 2001 –

2005 udgjorde landbrugets bidrag af den samlede landbaserede tilførsel af kvælstof 60 %, baggrundsbidraget 31 %, mens resten kommer fra punktkilder, hvor udledning fra dambrug er den dominerende.

Stofbelastning Hovedvandopland Ringkøbing Fjord	Kvælstof tons N / år	Pct. fordeling
Åbent land 2001-2005 (diffuse kilder)		
– Naturligt baggrundsbidrag	1.445	31,1
– Landbrug	2.807	60,4
– Spredt bebyggelse	36	0,8
SUM	4.288	92,3
Punktkilder 2001-2005		
– Renseanlæg	68	1,5
– Regnvandsbetinget udløb	25	0,5
– Industri	9	0,2
– Dambrug	257	5,5
SUM	359	7,7
Samlet stofafstrømning 2001-2005	4.647	100
Stofafstrømning Baseline 2015	4.351	

Frem til 2015 forventes der at ske en yderligere reduktion i belastningen af vandområderne med næringsstoffer som resultat af allerede iværksatte eller planlagte tiltag inden for hovedvandopland til Ringkøbing Fjord. Således forventes Vandmiljøplan III, Regeringens energijaftale, øget anvendelse af biogas og anden strukturudvikling i landbruget samt kommunernes igangværende indsats på spildevandsområdet at bidrage til yderligere reduktion i kvælstofafstrømningen på cirka 6 %.

Punktkilder og spredt bebyggelse

I henhold til vandplanen for Ringkøbing Fjord er den samlede udledning af kvælstof fra punktkilder for 2005 opgjort til 451 ton N / år.

Punktkildebelastning af overfladevande, Ringkøbing Fjord

Type	2005 Kvælstof t/år	2015 Kvælstof t/år
Ferskvandsdambrug	267	237
Indpumpningsanlæg (akvakultur)	69	60
Renseanlæg	44	42
Regnbetingede udløb	37	35
Spredt bebyggelse	25	24
Industri	9	9
Total	451	407

Kilde: Vandplan – Hovedvandopland Ringkøbing Fjord

Som et led i realiseringen af grøn vækst, er der i hovedvandopland til Ringkøbing Fjord iværksat og gennemført en række opkøb af dambrug, hvilket siden 2005 har betydet en nedlæggelse af 14 dambrug. Det sammenholdt med oplægning fra traditionelle jordbasiner til moderne modeldambrug udført i betonelementer med væsentlig forbedret spildevandsrensning, recirkulering af vand, forbedret foderudnyttelse, grundvand mm. forventes at nedbringe den årlige kvælstofbelastning af Ringkøbing Fjord med omkring 30 ton N.

På de eksisterende rensningsanlæg anvendes allerede bedst tilgængelige rensning i relation til næringssaltfjernelse, hvorfor der kun kan forventes en marginal baselineeffekt fra disse kilder.

For regnbetingede udløb og spredt bebyggelse forventes ligeledes en begrænset reduktion. I udledningen fra spredt bebyggelse vil der løbende ske en ændring fra direkte udledninger til godkendte nedsivningsanlæg, hvilket forventes at reducere udledningen til recipienten. Herudover kloakeres der løbende nye områder i det åbne land, hvorved spildevandsrensningen til stadighed forbedres.

Samlet vurdering pkt. 1B

Samlet vurderer Herning Kommune, at der ikke har fundet en øget nitratudledning sted for andre kilder i oplandet til Ringkøbing Fjord i perioden 2007 til 2010, hvorved forudsætningen for pkt. 1B er opfyldt.

Ad. pkt. 1C

Herning Kommune har ikke inddraget initiativer, der er gennemført med henblik på at opfylde vandplanlægningen efter miljømålsloven til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland, hvorved forudsætningen for pkt. 1C er opfyldt.

Samlet vurdering pkt. 1A – 1C

Der er Herning Kommunes vurdering, at forudsætningerne for husdyrlovens beskyttelsesniveau er opfyldt, jvf. pkt. 1A-C. Herning Kommune vurderer derfor, at det ansøgte, i kumulation med andre planer og projekter ikke vil have en skadevirkning fra nitratudvaskningen til Natura 2000 nr. 69 Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen, Habitatområde H62, Fuglebeskyttelsesområde F43, ift. Pkt. 1A – 1C.

Pkt 2A – 2B

Miljøstyrelsen udsendte i januar 2011 den digitale husdyrvejledning. Her fremgår det blandt andet, hvordan kommunen kan foretage vurderingen af nitratudvaskningen til overfladevande¹⁴. Formålet med vurderingen er at undersøge, om nitratudvaskningen kan have en skadesvirkning på vandbaserede naturtyper på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-områder (akvatiske naturtyper inkl. fjorde, bugter og vige).

Den digitale husdyrvejledning lægger et objektivi kriterium til grund for vurderingen af, om det kan udelukkes, at et husdyrprojekt, når det overholder det fastlagte beskyttelsesniveau for nitratudvaskningen til overfladevande, kan have en skadesvirkning på et Natura 2000-vandområde. Husdyrgodkendelseslovens fastlagte beskyttelsesniveau for nitratudvaskningen til overfladevande (nitratklasser) er således uændret, og ligger således fortsat til grund og er indarbejdet i de foreliggende vandplaner.

AD pkt. 2

Herning Kommune vurderer, Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen skal betragtes som et lukket bassin / særlig følsomt vandområde, hvorfor nitratudvaskningen fra det ansøgte husdyrbrug ikke må udgøre 1 % eller mere af den samlede nitratudvaskning, jvf. pkt. 2B.

Natura 2000-område	N65 – Ringkøbing Fjord
Delområde – kystopland	Hele fjorden
Opland til Natura 2000-område	347.775 ha
Nuværende kvælstofbelastning ¹⁵	4.647 ton N /år
Det ansøgte projekt	
Nitratklasse 0	443,67 ha.

¹⁴ Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, jf. bekendtgørelsens § 11 stk. 2 – 6 og habitatbekendtgørelsen

¹⁵ Fra tabel 2.4.8., nuværende og fremskrevet kvælstofbelastning, Kilde: forslag til Vandplan, 1.8 Ringkøbing Fjord, www.naturstyrelsen.dk/18_RingkobingFjord.pdf

Nitratklasse I	0 ha.
Nitratklasse II	0 ha.
Nitratklasse III	0 ha.
Areal til udbringning i alt	443,67 ha
Reduktionspotentiale (jf. nitratklassekortlægningen)	75-100 (middel 87,5 %)
Udvaskning fra rodzonen kg N/ha (NUDRIFT)	79,3 Kg N/ha/år
Udvaskning fra rodzonen kg N/ha (ANSØGT DRIFT)	84,8 kg N/ha/år
Husdyrgødningsbetinget udvaskning fra rodzonen (kg N/ha/år)	5,5 Kg N/ha/år
Samlede husdyrgødningsbetinget påvirkning til Natura 2000-område (ton N / år)	305,0 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Natura 2000-område (pct./ promille)	0,07 ‰

Det ansøgte har beregningsmæssigt en husdyrgødningsbetinget belastning svarende til 0,007 % af den samlede udvaskning til Ringkøbing Fjord. I henhold til afskæringskriteriet vil det ansøgte således ikke i sig selv have en skadevirkning på Natura 2000-området.

Da den samlede kvælstofudledning fra husdyrbruget til Ringkøbing Fjord således udgør mindre end 1 % finder Herning Kommune, at der ikke i den konkrete sag er særlige forhold, som kan begrunde en fravigelse af det generelle beskyttelsesniveau i forhold til udledningen af kvælstof til Ringkøbing Fjord. Derfor forventes næringsstofudvaskningen fra udbringningsarealerne ikke at resultere i målbare ændringer af næringsstofkoncentrationen i Ringkøbing Fjord.

Herning Kommune vurderer på den baggrund, at den maksimale merbelastning pr. år ikke har væsentlig betydning for fjordens målsætning og integritet, da stigningen i udvaskningen udgør en lille del af den samlede udledning til Ringkøbing Fjord og næppe målbar. Dermed vurderer Herning Kommune, at det ikke er nødvendigt at foretage en miljøkonsekvensvurdering.

Påvirkning af bilag IV-arter, artsfredninger og rødlistearter

Den største del af Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen, som dækker den sydlige og centrale del af Ringkøbing Fjord, Skjern Å, Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord, er udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde, Natura 2000-områder. Ringkøbing Fjord er således udpeget som Ramsar-, EF-fuglebeskyttelsesområde og EF-habitatområde.

Udpegningen af Ringkøbing Fjord til internationalt beskyttelsesområde betyder, at alle tilladelser til aktiviteter i eller udenfor området ikke må kunne forringe området naturtyper og levestederne for arterne eller medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for. I Ramsarområder skal beskyttelsen af områderne tillige fremmes.

Ringkøbing Fjord er udpeget på grund af dens bevaringsværdige naturværdier i form af specielle plante- og dyrearter. For eksempel er fjorden levested for flere kystfugle og adgangsvej for laks på vandring til og fra Skjern Å. Endvidere består dele af fjorden af naturtypen kystlagune, der er vurderet som en særlig truet naturtype af international værdi.

Målsætningerne for Ringkøbing Fjord ikke opfyldt og en risikoanalyse af fjorden fra Miljøministeriet¹⁶ har vist, at fjorden er i risiko for ikke at opfylde miljømålet i 2015. Hovedårsagen er en for stor tilførsel af næringsstoffer (kvælstof og fosfor) fra oplandet, som blandt andet stimulerer væksten af planteplankton, søsalat og algebevoksninger på bundplanterne. Det betyder, at en øget belastning med næringsstoffer vil have en negativ indflydelse på mængden af bundplanter, som følge af en reduktion i vandets klarhed og en øget påvirkning fra eutrofieringsbetingede alger. Når der sker en tilbagegang i mængden af bundplanter, vil det forringe fødegrundlaget for en række af de fuglearter, som Ringkøbing Fjord er udpeget for. Næringsstofbelastningen vanskeliggør derfor opfyldelsen af målsætningerne for fjorden. Hovedparten af næringsstofferne fra oplandet kommer i dag fra diffuse kilder, herunder især landbruget, mens bidraget fra byer og industri er blevet væsentligt reduceret via spildevandsrensning.

Natura 2000-område nr. 69 Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen

¹⁶ Som en del af arbejdet med at færdiggøre Vand- og naturplaner for Danmark har Miljøministeriet lavet en risikovurdering af fjorde, søer mm. i Danmark. Analysen kan ses på http://www.vandognatur.dk/Emner/Vandplaner/Vandomraaerne/1_8_Ringkoebing_Fjord.htm

Habitatområde H62, Fuglebeskyttelsesområde F43

Udpegningsgrundlaget i forhold til habitatdirektivet er:

Nr.	Naturtype
1130	Flodmundinger
1150	* Kystlaguner og strandsøer
1330	Strandenge
2110	Forstrand og begyndende kliddannelser
2120	Hvide klitter og vandremiler
2130	* Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)
2140	* Kystklitter med dværgbuskvegetation (klithede)
2160	Kystklitter med havtorn
2170	Kystklitter med gråris
2190	Fugtige klitlavninger
3140	Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
3160	Brunvandede søer og vandhuller
3260	Vandløb med vandplanter
4030	Tørre dværgbusksamfund (heder)
7150	Plantesamfund med næbfrø, soldug eller ulvefod på vådt sand eller blottet tørv
7230	Rigkær

Nr.	Habitatarter
1095	Havlampret (<i>Petromyzon marinus</i>)
1099	Flodlampret (<i>Lampetra fluviatilis</i>)
1102	Majsild (<i>Alosa alosa</i>)
1103	Stavsild (<i>Alosa fallax</i>)
1106	Laks (<i>Salmo salar</i>) Ny
1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)
1831	Vandranke (<i>Luronium natans</i>)

Fuglearter	Ynglende	Trækkende
Rørdrum	X	
Skestork	X	
Rørhøg	X	

Fuglearter	Ynglende	Trækkende
Plettet rørvagtel	X	
Klyde	X	
Almindelig Ryle	X	
Brushane	X	
Mosehornugle	X	
Fjordterne	X	
Havterne	X	
Splitterne	X	
Pibesvane		X
Sangsvane		X
Bramgås		X
Havørn		X
Blå kærhøg		X
Vandrefalk		X
Klyde		X
Almindelig ryle		X
Lille kobbersneppe		X
Knopsvane		X
Kortnæbbet gås		X
Grågås		x
Mørkbuget knortegås		X
Gravand		X
Pibeand		X
Krikand		X
Spidsand		X
Skeand		X
Hvinand		X
Stor skallesluger		X
Blishøne		X

Beskyttede arter

Plante- og dyrearter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV-arter)

Af EF-habitatdirektivets¹⁷ bilag IV fremgår en række dyre- og plantearter, som er strengt beskyttede, uanset om de forekommer inden eller udenfor et af de udpegede Natura 2000-områder/habitat-områder. På den baggrund må der eksempelvis ikke gives tilladelse til aktiviteter, der kan beskadige eller ødelægge de pågældende dyrearters yngle- og rasteområder.

Bilag IV-arter, observeret i Herning Kommune eller på lokaliteter i Midtjylland gennemgås i det følgende:

Damflagermus, vandflagermus og sydflagermus er observeret ved Gødstrup Sø. Desuden forekommer flere arter af flagermus i Midtjylland og kan derfor forekomme på lokaliteter i Herning Kommune. Flagermus raster, overvintrer og kan yngle i huller, sprækker eller under løstsiddende bark på gamle træer, i bygninger og lignende eller i huler. Damflagermus og vandflagermus jager over åbent vand ved søer og langs vandløb. Sydflagermus kan tillige jage over åbne hedestrækninger. Læhegn, bryn, bræmmer og diger fungerer som ledelinjer fra rasteområdet til fourageringsområdet, og skal helst forblive intakte uden afbrydelser, for at fungere optimalt. Ud fra flagermusens levevis vurderes det, at den ikke vil blive negativt påvirket af udvidelsen.

¹⁷ EF-habitatdirektivet fra 1992 (Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (med senere ændringer)).

Birkemus er kendt fra Sønderjylland og Limfjordsområdet. Artens udbredelse i Limfjordsområdet kan strække sig ned til det nordlige af Herning Kommune. Om sommeren yngler og raster birkemusen i digeskel, lysåben, ældre skov med tæt urtevegetation, kratbevoksede moser, fugtige enge, udyrkede marker eller ekstensivt dyrkede marker. Birkemusen går i dvale fra oktober til maj i diger, på overdrevsskrænter, og på højtliggende hede- og plantageområder. Andre områder kan også fungere som vinteropholdssteder, men pløjning og gravearbejde kan ødelægge rederne, der befinder sig i 20 – 40 cm's dybde.

Løgfør findes spredt ud over det meste af Danmark, og kan således forekomme på lokaliteter i Herning Kommune. Arten yngler i vandhuller med rent vand. Udyrkede bræmmer omkring vandhullerne kan være med til at sikre, at vandet forbliver rent.

Strandudsens naturlige udbredelse omfatter hele Danmark, men den forekommer især i store antal i Vestjylland. Indlands forekommer arten primært i grusgrave. Arten yngler oftest i lavvandede vandhuller, der tørrer ud hen på sommeren. Arten yngler tillige i næringsfattige søer.

Stor vandsalamander kan forekomme i det meste af landet, og dermed også i Herning Kommune. Arten yngler i klarvandede, lavvandede vandhuller med bundvegetation, de kan skjule sig i. Kvasbunker og stendynger med indsamlede marksten giver gode overvintringsmuligheder.

Spidssnudet frø findes i næsten hele Danmark. De største bestande forekommer blandt andet i Vestjylland, og arten findes sandsynligvis indenfor kommunegrænsen. Den kan være svær at skelne fra butsnudet frø, og derfor kan observationer af butsnudet frø indeholde forekomster af spidssnudet frø. Der findes ingen vandhuller på udbringningsarealerne. Det konkluderes derfor at padderne ikke vil blive påvirket negativt af udvidelsen.

Odderen forekommer i store dele af Jylland. Den forekommer muligvis indenfor kommunegrænsen. Odderen har gunstig bevaringsstatus i landsdelen. Odderen yngler, raster og fouragerer langs vandløb med gode fiskemuligheder og har huler i brinken. Ud fra artens levevis i øvrigt vurderes det, at den ikke vil blive negativt påvirket af udvidelsen.

Markfirben er udbredt over det meste af Danmark, men sjældent blandt andet i den vestlige del af Midtjylland. Egnede yngle- og rasteområder er eksempelvis heder, overdrev, klitter, solvendte skrænter langs veje, jernbaner og i grusgrave. I forbindelse med landbrug er stendiger, levende hegn og særligt stendynger med indsamlede marksten gode rasteområder. Det vurderes, at arten ikke vil blive negativt påvirket af udvidelsen.

Grøn mosaikguldsmed lever primært i Nordsjælland, men strejfer er registreret rundt om i landet. I Herning Kommune er arten observeret syd for Harreskov mellem Kibæk og Arnborg. I sin cyklus er arten afhængig af planten Kребseklo (*Stratiotes aloides*), hvor den lægger sine æg, og larverne lever. Voksne individer kan strejfe langt omkring, og kan ses langt fra vandløb med kребseklo. Næringsstofbelastning kan medføre tilgroning af vandhuller og søer, hvorved kребseklo vil forsvinde og dermed livsgrundlaget for grøn mosaikguldsmed.

Grøn kølleguldsmed findes kun i de store jyske å-systemer så som Storå, Skjern Å, Karup Å og Gudenå. Arten er Herning Kommunes ansvarsart. Den yngler i rene, iltrige og kølige vandløb. Den voksne guldsmed foretrækker lysåbne arealer, men kan også findes i skovlysninger. Hunnen lægger sine æg direkte i vandløbet. Larverne ligger nedgravet i bunden på en sten, sandet strækning med minimal undervandsvegetation og kommer til tider op til overfladen og skjuler sig mellem sten og rødder fra udhængende brinker. Den færdige guldsmed udvikles på sten, tørre bredder og planter i vandkanten. Der er en teoretisk mulighed for, at der ved uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning kan ske en tilførsel af forurenende stoffer til Grøn Kølleguldsmeds levesteder i Storå. Det vurderes, at kun tilførsel af større mængder husdyrgødning (som følge af uheld med gylletanke/gylletransport) vil kunne have en negativ effekt på grøn kølleguldsmed.

På og umiddelbart op til husdyrbrugets arealer er kommunen ikke bekendt med forekomster af planter og dyr omfattet af habitatdirektivets bilag IV.

Nærmeste EF-habitat og EF-fuglebeskyttelsesområde

Nærmeste EF-habitatområde er Skjern Å nr. 61. Skjern Å EF-habitatområde ligger cirka 8,7 km sydøst for husdyrbruget og cirka 30 m fra nærmeste udbringningsareal. Skjern Å er A-målsat i Regionplan 2005. For A-målsatte områder er målet, at de bevares med deres sjældne plante- og dyreliv intakt, og der gøres en særlig indsats for at videreudvikle naturværdierne. Endvidere er Skjern Å udpeget som EF-habitatområde på baggrund af:

- 1037 Grøn kølleguldsmed (*Ophiogomphus cecilia*)
- 1096 Bæklampret (*Lampetra planeri*)
- 1106 Laks (*Salmo salar*)
- 1355 Odder (*Lutra lutra*)
- 2310 Indlandsklitter med lyng og visse
- 3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden
- 3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
- 3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- 3160 Brunvandede søer og vandhuller
- 3260 Vandløb med vandplanter
- 3270 Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter
- 4010 Våde dværgbusksamfund med klokkeløng
- 4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)
- 5130 Enekrat på heder, overdrev eller skrænter
- 6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
- 7140 Hængesæk og andre kærssamfund dannet flydende i vand
- 9190 Stilkegeskove og -krat på mager sur bund
- 91D0 * Skovbevoksede tørvemoser
- 91E0 * Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

Grøn Kølleguldsmed er medtaget på Habitatsdirektivets bilag IV og er udpeget som en af de arter Herning Kommune er særlig forpligtet til at passe på. Ifølge Den Danske Rødliste blev guldsmeden tidligere negativ påvirket af eutrofiering, udretning af vandløb og hårdhændet vandløbsvedligeholdelse. Da tilstanden i vandløbene er i bedring, er det nu formentlig udelukkende hård vandløbsvedligeholdelse, som kan påvirke arten negativt.

Herning Kommune vurderer, at da der ikke forefindes udbringningsarealer indenfor internationale naturbeskyttelsesområder, så vil ammoniakfordampningen umiddelbart være den eneste potentielle påvirkning af internationale naturbeskyttelsesområder. Det vurderes ligeledes, at ammoniakfordampning, som følge af denne miljøgodkendelse, ikke vil forringe tilstanden af naturtyper og arter, der er udpegningsgrundlag for internationale naturbeskyttelsesområder. Yderligere vurderes det, at udvidelsen kun vil påvirke de beskyttede arter negativt ved alvorlige uheld, for eksempel ved håndtering af husdyrgødningen, hvorfor der er sat vilkår hertil. Hertil vurderes det, at lovlige håndtering af husdyrgødning indenfor udbringningsarealerne ikke vil have nogen negativ effekt på de beskyttede arter.

Endvidere vurderes det:

- At udvidelsen af husdyrbruget ikke vil forringe tilstanden af beskyttede naturtyper såvel i som udenfor NATURA 2000-områder væsentligt.
- At det på baggrund af den eksisterende viden om arternes udbredelse må antages, at udvidelsen af husdyrbruget ikke vil forringe tilstand og levevilkår for truede plante- og dyrearter væsentligt.

Herning Kommune er internationalt forpligtet til at beskytte og bevare plante- og dyrearter, levesteder for plante- og dyrearter, samt naturtyper af international værdi. Ingen af udbringningsarealerne ligger dog indenfor dette område.

Påvirkning af kulturmiljø

Kulturhistoriske spor

Landskabet i Herning Kommune er præget af menneskets virke igennem årtusinder. Overalt finder vi historiske spor, der fortæller om samfundsudviklingen og om, hvordan mennesket har påvirket omgivelserne. Mange af de historiske spor er kulturhistoriske værdier, der har så stor værdi for formidlingen af og betydningen for vores kulturforståelse, at de er værd at bevare og derfor fortjener en særlig beskyttelse.

De kulturhistoriske værdier kan både omfatte enkeltstående elementer og hele kulturmiljøer, som f.eks. kirker, kirkegårde og deres omgivelser, fortidsminder som gravhøje og arkæologiske fund, fredede og bevaringsværdige bygninger og anlæg, sten- og jorddiger, alléer og levende hegn samt kulturmiljøer, der afspejler en bestemt tidsepoke eller en landsbytype. Kommuneplanens udpeging fremhæver de særligt værdifulde kulturhistoriske træk i kommunen. Der er i Herning Kommune udpeget "særlig værdifulde kulturmiljøer", "kulturmiljøer" mm.

Fredede fortidsminder

Der er ikke registeret fortidsminder i umiddelbar nærhed af anlæg og udbringningsarealer.

Beskyttede sten- og jorddiger

Der er på og langs en del af markerne registeret beskyttede sten- og jorddiger. For placering se bilag 7 a og 7 b.

Ved sten- og jorddiger og lign. forstås menneskeskabte, linieformede forhøjninger af sten, jord, græstørv, tang eller lignende materialer, som fungerer, eller har fungeret, som hegn og har, eller har haft, til formål at markere administrative, ejendoms- eller anvendelsesmæssige skel i landskabet. Digerne er vigtige elementer i kulturlandskabet, der både viser tidligere tiders arealudnyttelse, ejendoms- og administrationsforhold, fungerer som levesteder og spredningskorridorer for dyr og planter og bidrager til et afvekslende landskab, ofte med egnstypiske digestrukturer. Jf. Museumslovens § 29a må digerne ikke ændres eller fjernes uden kommunens tilladelse. Jf. museumslovens § 29f må der på fortidsminder og inden for en afstand af 2 m fra dem ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes.

Kulturarvsarealer

Der er ikke registeret kulturarvsarealer på udbringningsarealerne.

Andre udpegninger

Nogle af markerne ligger i skovrejsningsområde. Da der er tale om almindelig jordbrugsdrift, er projektet ikke i strid med udpegningen. Udpegningsområdet forhindrer ikke, at området fortsat kan anvendes som hidtil, og der er heller ikke nogen pligt til at plante skov.

Enkelte marker ligger indenfor åbeskyttelseslinie. Disse beskyttelseslinjer har dog ingen betydning for markdriften.

Nogle marker ligger indenfor skovbyggelinie. Disse beskyttelseslinjer har dog ingen betydning for markdriften.

Anlægget og nogle af markerne ligger i landskabeligt interesseområde. Området er udpeget i Herning Kommuneplan 2009-2020. Ifølge kommuneplanen udelukker varetagelsen af de landskabeligt værdifulde områder ikke landbrugsdrift, idet landbruget ofte vil være med at bibeholde de landskabelige værdier. Derfor har udpegningen ingen betydning for byggeriet på Velhustedvej 43.

Mark nr. 58-0 ligger inden kulturmiljøområdet. Det er dog vurderet, at almindelig landbrugsdrift ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget.

Der er ikke registreret kirkebyggelinjer/kirkezoner, fredede områder, særlig værdifulde kulturmiljøer, geologiske interesseområder eller større uforstyrrede landskaber indenfor udbringningsarealer og bygninger.

Anvendelse af Bedst tilgængelig teknik (BAT: Best Available Techniques)

Et husdyrbrug bør til stadighed søge at begrænse forureningen ved at indføre og gøre brug af den bedste tilgængelige teknik til at nedbringe eventuelle miljøpåvirkninger og gener fra stalde, husdyrgødningsopbevaringsanlæg m.m. Teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning og lugtpåvirkning m.v. samt til bedre udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødningen er i stadig udvikling.

For de virksomhedstyper, der er omfattet af den europæiske godkendelsesordning om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC-direktivet), udsender EU-kommissionen såkaldte BREF-dokumenter ("BAT reference documents"), som fastlægger, hvad der må betragtes som den bedste tilgængelige teknik inden for de industrielle brancher, som IPPC-direktivet omfatter.

Oplysningskravet vedrørende BAT i forbindelse med ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug er forskelligt afhængigt af brugsstørrelse. For husdyrbrug, der – som i den aktuelle sag – er omfattet af § 12 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, skal redegørelsen som minimum indeholde punkterne management og anvendelse af BAT inden for områderne foder, staldindretning, vand- og energiforbrug, opbevaring og behandling af husdyrgødning og udbringning. Redegørelsen skal for svine- og fjerkræbrug omhandle de teknologier, der er beskrevet i EU kommissionens BREF-dokument om intensivt hold af svin og fjerkræ. Selvom der ikke er lavet et specifikt BAT-notat inden for kvægdrift, er det Herning Kommunes opfattelse, at mange af elementerne i BAT-notatet for svine- og fjerkræbrug er universelle indenfor landbrugsområdet og derfor kan overføres til kvægdrift.

I BAT-blade og BAT-byggeblade er dokumenteret teknik beskrevet, og der er redegjort for, hvor store reduktioner der kan forventes opnået ved brug af den pågældende teknik, samt hvor store merudgifterne eventuelt vil være. Miljøstyrelsen har endvidere oprindeligt valgt ikke at fokusere på markteknik, fordring m.v. i BAT-blade, idet forbedrede metoder i dansk landbrug og generel lovgivning på området vurderes at medføre, at den bedste tilgængelige teknik generelt bliver anvendt.

Gennemgang af BAT for Velhustedvej 43 i forhold til Herning Kommunes niveau for BAT

Vurdering af BAT i forhold til § 11 og § 12 miljøgodkendelser skal ske i forhold til følgende områder:

1. Management
2. Fodringsstrategier
3. Staldsystemer
4. Forbrug af vand og energi
5. Opbevaring af husdyrgødning
6. Udbringning af husdyrgødning

Ved Herning Kommunes vurdering i relation til BAT indgår Miljøstyrelsens Teknologi-blade oversigt, vejledningen fra Skov- og Naturstyrelsen. Tilladelse og miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug", bilag 3 (teknologilisten) samt kravene i EU-kommissionens referencedokument om BAT for intensiv hold af svin og fjerkræ (BREF-dokument).

Nedenfor vil de enkelte emner blive gennemgået.

1. BAT - Management

Ifølge Herning Kommune er følgende tiltag BAT indenfor management:

Herning Kommune vurderer, at anvendelse af BAT indenfor management som minimum skal leve op til følgende punkter:

Beredskabsplan

- Der skal udarbejdes en beredskabsplan, hvori telefonnumrene til kontaktpersoner og offentlige kontaktinstanser i forbindelse med eventuelle uheld er nedskrevet. Beredskabsplanen indeholder forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier, driftsmateriel, gylle, brand m.v., og skal tilgængelig for alle på arbejdspladsen.

Ansøger har udarbejdet en beredskabsplan for ejendommen. Udover at være BAT, så er det Herning Kommunes opfattelse, at en beredskabsplan vil være til stor hjælp for landmanden, såfremt der skulle ske et uheld. Samtidig giver beredskabsplanen landmanden en mulighed for at gennemgå sin ejendom og foretage en risikovurdering af, hvorvidt der skal ændres på indretning og drift, således at risikoen for forurening i forbindelse med uheld minimeres.

Herning Kommune vurderer, at husdyrbruget med en synlig beredskabsplan vil være i stand til at undgå og/eller begrænse uheld på bedste vis.

Uddannelse af personale

- At medarbejderne deltager i fagligt relevante aktiviteter
- At personalet, der varetager sprøjtemidler og udstyr har sprøjtebevis

Ressourceforbrug

- At der føres regnskab med vand- og energiforbrug, og at der føres journal over forbruget (gennem i min 5 år)

Egenkontrol / dagligt tilsyn

- Der føres daglige tilsyn med mekanisk udstyr, såsom foderanlæg og vandingssystem som kontrolleres for evt. funktionssvigt
- Der er serviceaftaler med leverandørerne på alle tekniske anlæg
- At der hver måned føres logbog over gyllebeholdernes flydelag
- At gyllebeholderne er tilmeldt de lovpligtige 10-årige beholderkontrol

Uheld og driftsforstyrrelser

- At overpumpning af gylle overvåges
- Vaskeplads/vask af maskiner sker på vaskeplads med opsamling til gyllebeholder

Herning Kommune vurderer, at der er en stor miljømæssig risiko forbundet med vask af maskiner. Der er derfor stillet vilkår om, at vask af maskiner skal ske på en vaskeplads med afløb til gyllebeholder.

Herning Kommune vurderer at en væsentlig risikofaktor er uheld i forbindelse med overpumpning af gylle. Derfor stilles der vilkår om, at overpumpning skal ske under opsyn.

Mark og gødningsplaner

- At der årligt bliver udarbejdet mark- og gødningsplaner, der sikrer, at mængden af tilført gødning tilpasses afgrødernes aktuelle behov
- At der bliver ført journal over eventuelle afvigelser fra mark- og gødningsplanen

Mark og gødningsplaner

Hvert år udarbejder ansøger i samarbejde med planteavlskonsulenter en mark- og gødningsplan for ejendommens jorder og aftalearealer, som sikre at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I mark- og gødningsplanen tages blandt andet hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.

Affaldssortering

- Herning Kommune vurderer at registrering af affald og mængder er BAT. Derudover vil registreringen give ansøger det nødvendige overblik over eventuelle indsatsområder, hvor det er muligt at minimere produktionen af affald.

- Herring Kommune har ingen indsamlingsordning men en anvisningsordning. I praksis betyder det, at gårdejereren selv skal lave en aftale med en transportør om at få hentet det sorterede affald og bragt affaldet til et behandlingsanlæg. Transportøren skal være registreret i kommunen, og kommunen skal have en anvisningsaftale med modtageanlægget.

Det er fra ansøger oplyst, at alt affald på ejendommen håndteres, sorteres og opbevares efter kommunens affaldsregulativ. For yderligere detaljer se miljøteknisk beskrivelse under afsnittet affald. Det er vurderet, at ejendommen lever op til Herring Kommunes krav om BAT på affaldsområdet

Herring Kommune vurderer at oplag af affald ikke medfører forurening eller risiko for forurening af omgivelserne, herunder af jord, vandområder, grundvand, luft eller kloak samt uhygiejniske forhold.

2. BAT Foder

Ifølge Herring Kommune er følgende tiltag BAT indenfor foder ved konventionel drift:

Fasefodring

- At dyrene fodres med næringsstoftilpassede blandinger, der er afstemt efter vækstperiode
- Foderplaner er udarbejdet i samarbejde med konsulent/foderfirma, og med anvendelse af nyeste viden indenfor foderoptimering.

Reduceret råprotein (slagtesvin)

Fytase

Benzoesyre

Fosforindhold i gyllen hos slagtesvin

Herring Kommune vurderer at BAT i forhold til foder er overholdt da der på ejendommen sker fasefodring. Øvrige BAT tiltag er ikke mulige for økologiske bedrifter.

3. BAT Staldindretning

Ifølge Herring Kommune er følgende tiltag BAT indenfor staldindretning ved konventionel drift:

BAT Staldsystem

- At de valgte staldtyper/gulvtyper lever op til Miljøstyrelsens emissionsgrænseværdi

Ammoniakemissionen for konventionelle brug skal som udgangspunkt leve op til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier. Dog kan en økologisk slagtesvinebedrift, ikke vurderes ud fra "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)", da emissionsgrænseværdierne er beregnet med udgangspunkt i konventionelle drift. Generelt er det for en økologisk bedrift færre muligheder for at overholde grænseværdierne, da der ved økologisk produktion bl.a. ikke er muligt at lave gylleforsuring. Herring Kommune vurderer, at BAT for økologisk slagtesvineproduktion er stalde med delvist spaltegulv, strøet leje og udeareal. Denne type staldsystem findes ikke i IT-ansøgningsystemet og stalden er derfor indsat som delvis spaltegulv, 25-49% fast gulv for at beskrivelsen af bundtypen svarer til de faktiske forhold i den økologiske produktion. Det skal bemærkes at eksisterende staldsystem lever op til BAT for økologisk slagtesvineproduktion.

Herring Kommune vurderer at BAT i forhold til staldindretning er overholdt, idet miljøstyrelsens emissionsgrænseværdier ikke gælder økologisk slagtesvineproduktion, og eksisterende og nyt staldanlæg vurderes at opfylde BAT for økologisk slagtesvineproduktion.

4. BAT - Forbrug af vand og energi

Ifølge Herning Kommune er følgende tiltag BAT indenfor vand:

- Krav om etablering af særskilt vandmåler til registrering af det samlede vandforbrug til drikkevand, rengøring og vandspild.
- At der udføres aflæsninger og registrering i journal af vandforbruget¹⁸. Vandforbruget skal aflæses månedligt og noteres i en journal. Journaler skal gemmes til næste samlede tilsyn efter afslutning
- At der anvendes koldt vand til vask
- At der udføres regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlæggene for at undgå spild

Vandforbruget bliver i nudrift ikke aflæst, idet der er egen vandboring på ejendommen til forsyning af stald og stuehus. Der er ikke opsat vandmåler til at registrere vandforbruget, og forbruget i nudrift og ansøgt drift er derfor opgjort ud fra normalt.

Årligt forbrug	Nudrift m ³	Ansøgt m ³
Privat	170	170
Drift	3.400	7.500

Forbruget af vand til markvanding er uændret ved udvidelsen.

Der bruges cirka 175 m³ vaskevand årligt til rengøring af stalde.

Vandbesparende foranstaltninger

- Overalt i staldene er der opsat vandbesparende drikkekopper som ekstra vandforsyning
- Drikkenipler er placeret over krybber i foderautomater således at vandspild opsamles i foderkrybben og vandspild undgås
- Lovpligtig overbrusning til slagtesvin er tids- og temperaturstyret
- Vandrør mv kontrolleres daglig for utætheder og korrekt funktion
- Utætheder og fejlfunktioner reparerer hurtig

Det fremgår, at vandforbruget på ejendommen forventes at stige med ca. 115 % i ansøgt drift. Det forøgede vandforbrug i staldanlægget afspejler det forøgede behov for drikkevand hos de ekstra dyr samt forbrug af vand til rengøring af flere staldsektioner mm.

Herning Kommune vurderer at BAT-niveauet på vandforbruget ikke er opfyldt, idet der ikke sker aflæsning og registrering af vandforbruget, da ejendommen har egen vandboring uden vandmålere. For at opfylde BAT-niveauet på vandforbruget stiller Herning Kommune vilkår om opsætning og løbende registrering af vandforbruget i produktionen. Med dette tiltag vurderer Herning Kommune, at BAT-niveauet for vandforbrug overholdes.

Herning Kommune vurderer endvidere, at de beskrevne tiltag til vandbesparelse indenfor vask og drikkevandsspild samt daglige tilsyn af vandinstallationer er fyldestgørende. Se endvidere afsnit 1 i forhold til management og vand- og energiforbrug.

Ifølge Herning Kommune er følgende tiltag BAT indenfor Energi:

- Sikre at ventilationen kun starter op efter behov, eks. ved anvendelse af undertryksventilation eller frekvensstyrede ventilatorer.
- At der anvendes lavenergilysstofrør / sparepærer i staldbygningerne og andre steder.
- At lyset i staldene i dagtimerne kun er tændt efter behov.
- Udendørsbelysningen er begrænset af bevægelsessensor.

¹⁸ Det er Herning Kommunes holdning, at rent drikkevand er en værdifuld ressource, som der skal værnes om. Der stilles vilkår om, at der monteres vandur/vandmåler på ejendommen, således at alt vandforbrug i produktionen kan registreres. Der skal føres journal over ejendommens vandforbrug.

- Hvis muligt, at opvarmning af staldanlægget samt medarbejderfaciliteter m.m. sker via overskudsvarmen/varmegenindvinding mm.
- At der sker en månedlig aflæsning af energiforbruget, og resultaterne gøres i minimum 5 år
- At udskifte miljøfarlige stoffer med mere miljøvenlige.
- At gøre arbejdsgange og processer mindre belastende for miljøet.

Ejendommens årlige elforbrug til produktionen forventes at stige efter udvidelsen. Ejendommens elforbrug er dog lavt grundet den økologiske produktionsmetode.

Ved jævnlig aflæsning af energimålere kan ansøger hurtigt danne sig et overblik over energiforbruget og samtidig sikre sig mod uforudsete udgifter. Alene ved at forholde sig kritisk til forbruget kan der erfaringsmæssigt opnå besparelser på op mod 5-10 % af årsforbruget. Udover ovennævnte anbefaler Herning Kommune, at der arbejdes med at indføre miljø- og ressourcestyling på husdyrbruget. Landbrugets konsulenttjeneste vil i den forbindelse kunne være behjælpelig med råd og vejledning.

Energiforbruget søges reduceret ved følgende tiltag

- Den nye stald er åben i sider og tagflade, og bliver således en bygning med meget dagslysindfald. Dette mindsker behovet for kunstigt lys i dagtimerne.
- Stalden ventileres naturligt og der tilsættes ikke varme, deraf følger store energibesparelser sammenlignet med traditionelle stalde til slagtesvin.
- For at opnå energibesparelse bliver korn og foderstoffer "løftet" op i siloerne med elevatorer i stedet for at blive blæst ind.
- Alle snegle til intern transport og elevatorer monteres med sensor og automatisk stop, således ingen transportører kører tomme.
- Ingen transportører kan startes før der er registreret råvarer i graven.

Herning Kommune vurderer at energiforbruget på ejendommen lever op til kravene til BAT. Der stilles dog vilkår om, at ansøger senest i forbindelse med indsendelse af byggeansøgningen skal have gennemgået ejendommen ift. energiforbrug.

5. Opbevaring af husdyrgødning

Ifølge Herning Kommune er følgende tiltag BAT indenfor opbevaring af husdyrgødning:

- At gyllen opbevares i beholdere, der er monteret med fast låg, tag, teltstruktur eller har et flydelag, såsom snittet halm, ekspanderet ler (LECA) mm., ekspanderet polystyren (EPS) eller naturlig udtørringsskorpe.
- At sikre at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet på ejendommen, således at den lagrede gylle kan udbringes i perioder, hvor der er optimale vækstbetingelser for den voksende afgrøde (minimum 9 måneder).
- At gyllen opbevares i en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske, samt kemiske påvirkninger.
- At beholdernes bund og vægge er tætte og beskyttede mod tæring.
- At lageret tømmes regelmæssigt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse, fortrinsvist hvert år.
- At gyllen kun omrøres umiddelbart før tømning af beholderen ved f.eks. tilførsel på marken.
- At der føres logbog over flydelaget på gyllebeholderen.
- At gyllebeholdere er underlagt 10-års beholderkontrol og er under dagligt opsyn.
- At der foretages løbende eftersyn og vedligeholdelse af gyllebeholderne.
- At gyllen suges fra de eksisterende beholdere og op i gyllevognen ved hjælp af en sugeskran, der er påmonteret på gyllevognen. Sugeskranen minimerer risikoen for eventuelle uheld eller spild i forbindelse med påfyldningen af gyllevognen.
- At dybstrøelse køres direkte ud.
- Betonbund med opsamlingsbeholder for fast møg
- Gylleseparation
- Biogasbehandlet gylle

Opbevaringskapacitet

Opbevaringskapaciteten af gylle for ejendommen efter udvidelsen er på 19,3 måneder. Hermed er Husdyrbekendtgørelsens krav om minimum 9 måneders opbevaringskapacitet opfyldt.

Herring Kommune vurderer at BAT vedrørende opbevaring af husdyrgødning er overholdt idet ansøger oplyser at:

- Al overpumpning af gylle sker på betonstøbt læsseplads. Pladsen er indrettet således at evt. overløb ledes via afløb retur til gyllebeholder. Alternativt anvendes selvfyldende vogn med returløb til tanken, -således minimeres risikoen for overløb og spild ved tankning.
- Pumpning af gylle fra gyllebeholder til gyllevogn foregår under overvågning.
- Alle gyllebeholdere kontrolleres og godkendes hvert 10. år af uvildig kontrollant.
- Omfangsdræn ved beholder ledes til brønd som løbende kontrolleres af ejer.
- Ved etablering af tank vil overfladejorden blive anvendt til etablering af jordvold omkring gyllebeholderen således vil gyllen ved lækage blive inddæmmet på et begrænset areal.
- Der føres logbog over flydelag på gylletanke.

6. Udbringning af husdyrgødning

Ifølge Herring Kommune er følgende tiltag BAT indenfor udbringning af husdyrgødning

- Overholdelse af regler for udbringningstidspunktet (eks. forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage, direkte nedfældning af gylle indenfor bufferzone II).
- Udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at anvende bredspredere til gylle).
- Krav om nedfældning på arealer tæt på natur.
- Krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer.
- Krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha.
- Krav om efterafgrøder.
- Afgasning af gylle på biogasanlæg.
- At den producerede husdyrgødning afstemmes med udbringningsarealet og afgrødens gødningsbehov.
- At der ved afgrødehøjde under 10 cm tilstræbes at udbringe gødningen under ideelle vejrforhold det vil sige kølig, fugtig og vindstille eller ved direkte nedfældning.

Udbringningsteknologi

Udbringning af gyllen sker fortrinsvis ved nedfældning eller slangeudlæggelse, alt efter afgrøde. Som minimum nedfældes eller slangeudlægges gyllen på sort jord og græs. Ansøger sørger for ikke at køre på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket udbringningsareal, da der efterfølgende er fare for afstrømning til vandløb, søer eller lignende. Der holdes som minimum 2-m dyrknings-, gødsknings- og sprøjtefri bræmmer til vandløb, jord- og stendiger samt gravhøje.

Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold, og evt. nedbør). Da gyllen udbringes på veletablerede afgrøder, minimeres ammoniakfordampning og lugtgener pga. mindre fordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Herring Kommune vurderer at ovenstående lever op til kravet om BAT.

Fravalgte BAT-virkemidler

Gylleforsuring

Forsuring af gylle er baseret på et kemisk princip. I gyllen findes ammoniak (NH_3) og ammonium (NH_4^+). Ammoniak er en gasart og kan derfor fordampe, mens ammonium er bundet i gyllen i form af næringssalte. Der er en kemisk ligevægt mellem NH_3 og NH_4^+ . Ved at sænke gyllens surhedsgrad forskydes ligevægten over mod ammonium (NH_4^+) hvor der stort set ikke dannes ammoniak (NH_3) i gyllen. Økologisk svineproduktion giver ikke mulighed for at tilsætte svovlsyre til gyllen, fordi der ikke må anvendes syrer i den økologiske produktion. Som følge af ovenstående anses forsuring ikke som BAT i nærværende projekt.

Gyllekøling

Køling af gyllen i kanalbunden giver en mindre fordampning af ammoniak fra stalden til det omgivende miljø. Den opsamlede varme fra kølingen kan kun i meget begrænset omfang anvendes i den øvrige produktion. Den overskydende varme skal efterfølgende "brændes" af i en energikrævende caloriesfære eller i et jordvarmesystem. Gyllekøling anses derfor ikke at være BAT i den pågældende besætning.

Biologisk luftvasker

De økologiske regler for svineproduktion foreskriver at slagtesvineproduktionen foregår i åbne stalde. Staldene er som følge heraf indrette med naturlig ventilation. Det er ikke teknisk muligt at samle luften fra afkastene i en åben stald med naturlig ventilation.

Kemisk luftvasker

De økologiske regler for svineproduktion foreskriver at slagtesvineproduktionen foregår i åbne stalde. Staldene er som følge heraf indrette med naturlig ventilation. Det er ikke teknisk muligt at samle luften fra afkastene i en åben stald med naturlig ventilation.

Fodringsstrategier

De økologiske regler opsætter regler for hvilke fodermidler der må fodres med i besætningen. Ligeledes er det, ifølge de økologiske regler, ikke tilladt at tilsætte syntetiske aminosyrer, enzymer eller syrer til foderet. Dette sætter grænser for, hvilket råprotein og P-niveau der er muligt at opnå i foderet. Ifølge Miljøstyrelsen er det angivet, at allerede ved et råprotein niveau på 157 g/FEs tilsættes der syntetiske aminosyrer. Et råprotein niveau i økologisk foder på under normen fra 2005/06 vil teknisk ikke kunne lade sig gøre. Fodring med lav protein indhold anses i nærværende projekt for ikke at være BAT.

Det er meget vanskeligt at fosforkorrigere i den økologiske produktion, idet man her er tvunget til at vælge fodermidler med særlig fokus på proteinkilderne, fordi det som tidligere nævnt ikke er tilladt at tilsætte foderet kunstige aminosyrer. De gængse og meget anvendte proteinkilder er raps, solsikke og ærter, som alle indeholder høje mængder af plantebundet fosfor. Så selvom blandingerne ikke tilsættes ekstra fosfor vil totalmængden øges. Det er derfor ikke muligt at fosforregulere de økologiske blandinger så længe fy-tase ikke er tilladt.

Enzymet fytase kan tilsættes svinefoderet hvorved fordøjeligheden af fosfor i foderblandinger forøges. De økologiske regler forbyder enhver tilsætning af enzymer, hvorfor tilsætning af fytase ikke anses for at være BAT-niveau i nærværende besætning.

Benzoesyre anvendes som teknologi i foderet til reduktion af ammoniak. Benzoesyre må anvendes alene til smågrise og slagtesvin. Benzoesyre i fuld dosis vil andrage en høj og ikke proportional omkostning på 15-20 kr. pr. slagtesvin. Som nævnt ovenfor er det i økologisk husdyrproduktion ikke tilladt, at tilsætte syrer til foderet, hvorfor det er valgt fra.

Overdækning af gyllebeholdere

Ejendommens opbevaringslager er fordelt på flere mindre beholdere af varierende størrelse og alder. I forbindelse med overdækning af eksisterende lagertanke bør der jf. teknologibladet side 5 tages særlig højde for vind- og trækbekæmpelse af beholderens bund og sider. Tanke af ældre dato er ikke forberedt til sådanne belastninger og derved øges risiko for brudskader og utilsigtet udslip af gylle. Ved forespørgsel hos fabrikanterne er der samstemmende enighed om at tanke fra før 1995 ikke egner sig til overdækning. En overdækning vil i disse tilfælde medføre væsentlige meromkostninger for at sikre tanken mod brudskader forårsaget af vindbelastningen. Sådanne ekstraomkostninger er ikke indregnet i omkostningerne angivet i Miljøstyrelsens Teknologiblad.

Det er således konsulentens vurdering at det ikke er rentabelt at overdække tanke ældre end 1995.

Det skal desuden bemærkes at der er tale om en husdyrproduktion med en særlig anvendelse af halm i produktionen. Således er der aldrig problemer med at danne flydelag, -faktisk er flydelaget så kraftigt at det kan skabe problemer v. omrøring og pumpning. Flere steder på beholderne kan flydelaget nå tykkelser af 1 m, og der er derfor i forbindelse med pumpning og omrøring behov for særligt materiel til at bryde flydelaget op. En fast overdækning vil således vanskeliggøre denne arbejdsfunktion idet adgang til tankens overflade herved begrænses til 2 mindre åbninger i hver side af teltet. Det kan således ikke afvises at der i den pågældende besætning kan påløbe udgifter til af- og remontering af overdækningen i år hvor flydelagene er særligt kraftige. (eks. efter en hård

vinter hvor strøelsesmængderne i økologisk produktion er voldsomt forøgede) Sådanne ekstraomkostninger er IKKE indregnet i Miljøstyrelsens Teknologiblad.

På trods af de ovenfor beskrevne omstændigheder er den økonomiske sammenhæng dog rimelig klar, -det er ikke BAT at overdække de eksisterende beholdere.

Hjordalvej 2

Overdækning af 3 eksisterende tanke : min. 400.000 kr

Oprensning og klargøring : 45.000 kr

445.000 kr, 5 % rente over 20 år

Årlig omkostning ; 30.708 kr / 141,95 kg N reduceret = 216 kr pr. kg. reduceret N

Velhustedvej 43

Overdækning af eksisterende beholder : 200.000 kr

Oprensning og klargøring : 15.000 kr

215.0000 kr, 5% rente over 20 år

Årlig omkostning ; 17.252 kr/ 75,71 kg N reduceret = 228 kr pr. kg. reduceret N

Overdækning af ny beholder : 325.000 kr

325.000 kr, 5% rente over 20 år

Årlig omkostning ; 26.078 kr/ 222,4 kg N reduceret = 117 kr pr. kg. reduceret N

Ingen af de ovenstående beregninger kan således antages at være BAT i den pågældende udvidelse.

BAT - Samlet vurdering

Herning Kommune vurderer, at der løbende kan være gode muligheder for at optimere forureningsbegrænsende foranstaltninger, renere teknologi, minimere forbruget af energi, vand og andre råvarer samt muligheder for at udskifte miljøfarlige stoffer med mere miljøvenlige, ligesom det vurderes, at der kan være gode muligheder for, at arbejdsgange og processer kan blive mindre belastende for miljøet.

Der er i denne godkendelse tale om en økologisk slagtesvineproduktion, som sætter begrænsninger for tilvalg af BAT-tiltag. Det vurderes, at de valgte teknologier samlet lever op til BAT-niveauet for økologisk slagtesvineproduktion.

Miljøteknisk beskrivelse

Oplysninger om ansøger og ejerforhold

Ejer:	Carsten Bøndergaard
Ejendommens adresse:	Velhustedvej 43, 6933 Kibæk
Telefon	97191181
Mobil	22646474
E-post	Cb35@live.dk
Starttidspunkt for byggeriet:	01-06-2014
Sluttidspunkt for byggeriet:	01-12-2014
Starttidspunkt for driften:	Meddelelsesdato

Carsten Bøndergaard har søgt Herning Kommune om at udvide sin svinebesætning, fra 154,10DE til 438,44 DE. Endvidere vil ansøger etablere en ny slagtesvinestald, ny gyllebeholder samt ny kornsilo.

Ejendommen, Velhustedvej 43, blev 05.12.2006 vurderet ikke VVM-pligtig.

Ejendommen leverer økologiske slagtesvin. Ejer skal i forbindelse med ansøgningen ansøge om at udvide sine leverancer af økologisk svinekød. Grundet markedssituationen og afsætningsmulighederne lige nu, vil en godkendelse som leverandør og producent af økologisk svinekød ikke kunne gennemføres og effektueres indenfor 2 år. Ejer har derfor anmodet om en tidsfristforlængelse svarende til den tid det tager at få produktionsudvidelsen godkendt til økologisk afsætning, dvs. 2 år ud over den sædvanlige 2 års frist.

Oplysninger om ejendommens placering

Produktionsanlægget på Velhustedvej 43 ligger ifølge Herning Kommuneplan 2009 – 2020 i primært landbrugsområde og dermed udenfor særlige naturinteresser og beskyttelseslinjer.

Det oplyses, at de generelle afstandskrav, som anført i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, er overholdt (se oversigt nedenfor).

Afstandsforhold fra nye anlæg

Anlægstype	Afstandskrav	Målt afstand fra stald, gødningsopbevaringsanlæg
1) Enkelt vandindvindingsanlæg	25 m	55 m
2) Fælles vandindvindingsanlæg	50 m	> 50 m
3) Vandløb (herunder dræn) og søer	15 m	87 m
4) Offentlig vej, privat fællesvej	15 m	140 m
5) Levnedsmiddelvirksomhed	25 m	> 25 m
6) Beboelse samme ejendom	15 m	150 m
7) Nabskel	30 m	170 m
8) Nærmeste nabo	50 m	340 m

Landskabelige hensyn

Velhustedvej 43 er beliggende i det åbne land cirka 1,7 km nord for Kibæk, som er den nærmeste byzone i området. Nærmeste samlede bebyggelse er Fjelsevang ca. 3,2 km vest for ejendommen.

Produktionsanlægget på Velhustedvej 43 ligger ifølge Herning Kommuneplan 2009 – 2020 i primært landbrugsområde og dermed udenfor særlige naturinteresser og beskyttelseslinjer.

Det samlede anlæg er især synligt fra sydsiden hvor terrænet stiger op mod anlægget. Den nye stald og gyllebeholder er placeret på nordsiden af det gamle staldanlæg, og vil således ikke ændre de landskabelige værdier væsentligt fra sydsiden. Den nye kornsilo placeres tæt på den eksisterende kornsilo, og vil således heller ikke ændre de landskabelige værdier væsentligt fra sydsiden. På nordsiden skræner terrænet ned mod det nye staldanlæg, gyllebeholder og kornsilo. Landskabet er præget af eksisterende læhegn. Det vurderes derfor, at det nye staldanlæg, gyllebeholder og kornsilo heller ikke fra nord-, øst- og vestsiden, væsentligt vil påvirke de landskabelige værdier.

Nærmeste nabo uden landbrugspligt er udenfor geneafstanden.

Afstandsforhold fra ejendommens dyrehold til nærmeste byzone og samlet bebyggelse:

	Afstandskrav	Målt afstand fra stald, gødningsopbevaringsanlæg
Byzone	50 m	1,7 km
Samlet bebyggelse i landzone	50 m	3,2 km

Staldanlæggets indretning

Nuværende slagtesvinestald er opført i 2007. Den nye slagtesvinestald etableres umiddelbart nord for den eksisterende slagtesvinestald. Der bygges 2175 nye stipladser svarende til ca. 4500 m². Stalden indrettes til økologisk produktion, hvilket betyder at dyrene skal opstaldes med adgang til udearealer, dybstrøede lejer og spalter på alle aktivitetsarealer. Denne type staldsystem findes ikke i ansøgningssystemet, og stalden er derfor indsat som delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv for at beskrivelsen af bundtypen svarer til de faktiske forhold i den økologiske produktion. Delvis spaltegulv, 25-49 % fast gulv har en ammoniakfordampning på 12 %. Stalden ventileres naturligt.

Antal og fordeling af dyr og dyreenheder samt beskrivelse af staldsystem:			Nudrift		Ansøgt drift	
Staldafsnit	Dyrehold	Staldindretning	Antal dyr	Antal DE	Antal dyr	Antal DE
1.1.1 Slagtesvinestald	Slagtesvin	Delvis spaltegulv, 25-49 % fastgulv	6000	154,10	6000	188,24
1.1.2 Ny slagtesvinestald	Slagtesvin	Delvis spaltegulv, 25-49 % fastgulv	0	0	7975	250,20
I alt			6000	154,10	13975	438,44

Inden der indsættes nye dyr i stierne højtryksrens staldene uden tilsætning af sæbe, stierne udtørres og der strøes desinfektionsmiddel på faste arealer.

Vaskeplads

Vaskepladsen er placeret mellem eksisterende stald og halmladen. Pladsen er etableret med afløb til gyllebeholder. Der er endvidere sandfang. Da der er tale om et økologisk brug, håndteres der ikke sprøjtemidler på vaskepladsen.

Husdyrgødning

Oversigt over samlet mængde husdyrgødning, ansøgt drift:

Gødningstype	Kg N	Kg P	DE - Svin og andre dyr
Svinegylle fra Velhustedvej 43	46.407,25	8.193,50	438,44
Svinegylle fra 2 andre ejendomme under samme CVR-nr.	19.447,00	3.447,00	181,90
I alt	65.854,25	11.640,50	620,34

Forklaring til tabel: På ejendommen Velhustedvej 43 produceres husdyrgødning i form af gylle. Det samlede regnskab kan ses i ansøgningen.

Gylle

Den årlige produktion af gylle i ansøgt drift er på cirka 6000 m³. jfv. konsulenterklæring, se bilag 9. Denne beregning er inklusiv drikkevandsspild, regnvand og rengøringsvand, som ledes til gyllebeholder. Kravet til lagerkapacitet er på 9 måneder, hvilket cirka svare til 4500 m³. Da ansøger har lagerkapacitet på 9650 m³, er kravet til opbevaringskapaciteten på 9 måneder opfyldt.

Oversigt over opbevaringskapacitet

Beholder	Opført	Sidst kontrolleret	Størrelse m ³	Lagerandel %
Gyllebeholder 1	2006	-	1500	16
Gyllebeholder 2 Hjortdalvej 2	1990	2002	1100	11
Gyllebeholder 3 Hjortdalvej 2	1991	2002	1100	11
Gyllebeholder 4 Hjortdalvej 2	1989	2000	800	8
Gyllebeholder 5 Overtarpvej 2 (lejet)	1993	2003	650	7
Gyllebeholder nr. 6 (ny)	-	-	4500	47
I alt			9650	100

Alle gyllebeholdere har dykket indløb. Gylletankene er bygget uden fast overdækning. Gyllen i gyllebeholderne er konstant overdækket med et tæt og stabilt flydelag, der sikres ved at tilsætte halm efter hver tømning. Flydelaget kontrolleres jævnlige og resultatet skrives ind i en logbog. Endvidere tømmes lageret hvert år for at blive inspiceret. Gyllen omrøres kun umiddelbart før tømning.

Alle gyllebeholdere kontrolleres og godkendes hvert 10. år af uvildig kontrollant.

Omfangsdræn ved beholder ledes til brønd, som løbende kontrolleres af ejer.

Gyllen nedfældes fortrinsvis eller lægges ud med slanger alt efter afgrøde.

Håndtering af gylle

Al overpumpning af gylle sker på betonstøbt læsseplads. Pladsen er indrettet således at evt. overløb ledes via afløb retur til gyllebeholder. Alternativt anvendes selvfyldende vogn med returløb til tanken. Således minimeres risikoen for overløb og spild ved tankning. Pumpning af gylle fra gyllebeholder til gyllevogn foregår under overvågning.

Udbringning af gylle foregår i dagtimerne og ikke på søn- og helligedage.

Foder

Der anvendes fasefodring.

Der opbevares wrapensilage på ejendommen. Wrapensilagen er placeret udendørs, men med tilknytning til besætningsområdet for at lette indtransporten af foderet. Til foderopbevaring forefindes/etableres kornsilo på 11.000 tønder/ny kornsilo 11.000 tdr. placeret ved ny stald, indendørs stålsilo til tilskudsforer 350 tdr., indendørs stålsilo til smågriseblanding 400 tdr. (indendørs stålsilo) samt korngrav til 30 tons. Halm opbevares i selvstændig bygning vest for stalden med kapacitet til 3 mdr. brug. I nudriften forbruges der 800 minibigballer årligt, som i ansøgt drift forventes at stige til 1600 stk. årligt. Der anvendes halm som strøelse i stierne samt til

etablering af flydelag i den eksisterende gyllebeholder. Byg og hvede avles så vidt muligt på egne arealer og vil dække cirka 80 % af forbruget, resten indkøbes. Ved udvidelsen vil produktionen af slagtesvin forøges. Foderanlæg, type og blanding vil være uændret, kun mængderne af foder, som forarbejdes, vil øges.

Harmoniregler

Landbrugsjord til rådighed

Harmoniarealer	Ansøgt produktion
Ejede og forpagtede*	443,67 ha
Aftale	0,00 ha

* Ejet af:

Erik Bukalo, Velhustedvej 33, 6933 Kibæk
Keld B. Hansen, Vardevej 60, 7400 Herning
Kristian Bøndergård, Overtarpvej 2, 7280 Sdr. Felding
Lyngbakkegård Barde Aps, Vester Bardevej 4, 6920 Videbæk
Bjarne Skov, Toksvigvej 9, Arnborg 7400 Herning
Østervang skovbrug Kibæk, Skjernvej 134, 7280 Sdr Felding
Stutteri Teglmosen, Fjølstervej 5, 6933 Kibæk
Herning Kommune, Rådhuset, Torvet, 7400 Herning

Harmoniarealet

Harmonikravet på Velhustedvej 43 er opgivet til 1,4 DE pr. ha. Der udbringes i alt 620,34 DE husdyrgødning på ejede og forpagtede arealer. Dette svarer til en udbringning på 1,40 DE pr. ha, hvorved harmonikravet er overholdt.

Der modtages ikke slam eller andet affald til udbringning på udbringningsarealet.

Ressourceforbrug

Energi

Det forventede energiforbrug efter udvidelse af produktion på ejendommen:

Årligt forbrug	Nudrift	Ansøgt
Diesellole	36.000 liter	50.000 liter
Elforbrug	194.150 Kwh	350.000 kwh

Der anvendes i driften cirka 5.000 liter fyringsolie til korntørring/ varmekanoner/andet.

Elektricitet

Elektricitet anvendes til lys, male- og blandeanlæg, kornetørring samt vandingsanlæg.

Energibesparende foranstaltninger

- Den nye stald er åben i sider og tagflade, og bliver således en bygning med meget dagslysindfald. Dette mindsker behovet for kunstigt lys i dagtimerne.
- Stalden ventileres naturligt og der tilsættes ikke varme. Deraf følger store energibesparelser sammenlignet med traditionelle stalde til slagtesvin.
- For at opnå energibesparelse bliver korn og foderstoffer "løftet" op i siloerne med elevatorer i stedet for at blive blæst ind.
- Alle snegle til intern transport og elevatorer monteres med sensor og automatisk stop, således at ingen transportører kører tomme.
- Ingen transportører kan startes før der er registreret råvarer i graven.

Vand

Stald og stuehus forsynes med vand fra egen boring, og der er derfor ikke ført statistik over forbruget. Det årlige vandbrug er derfor fastsat ud fra normalt.

Det forventede vandforbrug før og efter udvidelse af produktion på ejendommen:

Årligt forbrug	Nudrift m ³	Ansøgt m ³
Privat	170	170
Drift	3400	7500
Markvanding	350.000	350.000

Der bruges cirka 175 m³ vaskevand årligt til rengøring af stalde. Endvidere er det anslået at der årligt forbruges cirka 500 m³ vand i forbindelse med drikkevandsspild.

Vand fra markboring bruges udelukkende til markvanding.

Vandbesparende foranstaltninger

- Overalt i stalderne er der opsat vandbesparende drikkekopper, i stedet for de traditionelle drikkenipler.
- Drikkekopper er placeret over krybber i foderautomater således at vandspild opsamles i foderkrybben og vandspild undgås.
- Lovpligtig overbrusning til slagtesvin er tids- og temperaturstyret.

Transport

Oversigt over antal transporter

I forbindelse med udvidelsen af dyreholdet, vil der ske en øget mængde transporter. I nedenstående tabel er der foretaget en vurdering af, hvilken betydning udvidelsen af produktionen vil få for antallet af transporter til og fra ejendommen.

Oversigt over transport	Nudrift	Ansøgt drift
Smågrise til ejendommen	18	26
Slagtesvin fra ejendommen	52	70
Døde dyr	52	52
Korn til ejendommen	0	33
Eget korn	66	86
Andet foder	15	33
Gylle	120	280
Dybstrøelse	23	50
I alt	346	630
Traktortransporter	209	416
Lastbiltransporter	137	214

Transporter forekommer i forbindelse med levering og afhentning af dyr, levering af råvarer til foderfremstilling, gylle/gødning, eget korn o.lign. Lastbiltrafikken til ejendommen foregår ad Velhustedvej. Kørsel med gylle til udbringningsarealerne omkring ejendommen foregår ad Velhustedvej, Vardevej, Møllegårdsvej, Vorgodvej og Fjølstervangvej, der alle er offentlige veje. Transport af gylle til udspretningsarealer ved Arnborg foregår med lastbil ad Velhustedvej, Vardevej, Skjernvej og Fasterholtvej. Transporten af gylle finder sted i forbindelse med udbringningen på markerne i begyndelsen af april, og varer ca. en måned. Transport af gylle til eksterne lagertanke foretages udenfor sæsonen og flyttes med lastbil eller traktor og vogn afhængig af afstanden. Af samtlige transporter til og fra ejendommen er transporten af husdyrgødning den mest dominerende.

Herudover forekommer traktorkørsel i forbindelse med markarbejde.

Skadedyr

Tilstedeværelse af skadedyr forebygges ved god orden og hygiejne i og omkring staldene, og eventuelle problemer bekæmpes omgående.

Fluer

Der er i den nuværende produktion ikke problemer med fluer på ejendommen. Skulle der opstå fluegener iværksættes bekæmpelse jvf. retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorie.

Forebyggelse af rotter

Hvis problemet opstår udlægges rottegift i kasser omkring alle ejendommens bygninger. I tilfælde af rotter kan Herning Kommunes Borgerservice kontaktes på 96 28 28 28. Endvidere kommer Herning Kommune to gange årligt som forebyggende foranstaltning.

Affald/døde dyr

Alt affald på ejendommen skal håndteres, sorteres og opbevares efter kommunens affaldsregulativ. Affald fra produktionen omfatter animalsk affald, herunder døde dyr, emballage og akkumulatorer. Der afhentes erhvervsaffald fra ejendommen.

Fast affald

Affalds type	Mængde Før/efter	Opbevaring	Bortskaffelses metode
Forbrændingsegnet	400 L. afhentes 1 gang om måneden.	Container	Erhvervsaffaldsaftale, afhentes af Marius Pedersen
Ikke forbrændingsegnet			
Papir/pap			
Glas	Få neonrør	Maskinhus	Ejer afleverer selv på genbrugsplads.
Plast	Fra wrap 52 stk. / 104 stk.	Container	Erhvervsaffaldsaftale, afhentes af Marius Pedersen
Heraf PVC	Ingen	Ingen	Ingen

Olie- og kemikalieaffald/døde dyr

Affalds type	Mængde Før/efter	Opbevaring	Bortskaffelses metode
Spildolie	Under 10 liter	Tromle i maskinhus	Afhentes af Dansk Olie Genbrug
Kanyler	Udleveres kun efter behov	Ingen	Dyrlægen
Kemikalier	Ingen	Ingen	Ingen
Medicin	Udleveres kun efter behov	Ingen	Dyrlægen

Døde dyr	Ca. 300 stk/ca. 600 stk.	Opbevares i container eller under kadaverkappe	DAKA
----------	--------------------------	--	------

Olie- og kemikalieaffald opbevares i tromler/anden egnet beholder på fast og tæt underlag med opstøbning således evt. udslip ikke kommer ud på jorden. Klinisk risikoaffald som kanyler, hætteglas, medicin etc. findes ikke på ejendommen – dyrlægen bortskaffer det. Det er alene dyrlægen som må medicinere i økologiske besætninger. Olieaffald bortskaffes i overensstemmelse med Herning Kommunes affaldsregulativ.

Kemikalier er ikke tilladt at anvende i økologisk drift hverken i husdyrbruget eller marken.

Olieaffald afhentes af et miljøgodkendt firma.

Animalsk affald opbevares under kadaverkappe (på hævet underlag) eller i kølecontainer, så der ikke opstår uhygiejniske forhold, indtil afhentning af DAKA. Dyrene afhentes fra dertil indrettet plads vist på bilag 1.

Olie

Der er placeret en dieselolietank på 1400 liter på gårdspladsen. Der er stillet vilkår om, at tankning skal ske på en plads med fast og tæt bund, så spild kan opsamles og der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overflade- eller grundvand.

Olie opbevares i tromler/anden egnet beholder på fast og tæt underlag med opstøbning således evt. udslip ikke kommer ud på jorden.

Spildevand

Spildevand drift

Al spildevand fra driften, herunder vaske- og rengøringsvand fra produktionen samt drikkevandsspild, ledes til gyllebeholder. Den årlige mængde er på cirka 675 m³ i både nudrift og ansøgt drift.

Tagvand

Alt tagvand ledes ud på jorden.

Sanitært spildevand

Der forefindes sanitære tilslutninger i forbindelse med produktionsanlægget. De sanitære tilslutninger føres til godkendt trixtank. Spildevand fra husholdningen føres til godkendt sivebrønd.

Oversigt over bilag

Bilag 1: Situationsplan

Bilag 2a: Oversigtskort, placering af udbringningsarealer samt placering af ejendom og opbevaringsanlæg - nord

Bilag 2b: Oversigtskort, placering af udbringningsarealer samt placering af opbevaringsanlæg - syd

Bilag 2c: Oversigtskort, transportveje og eksterne lagertanke

Bilag 3a: Nitratfølsomme områder - nord

Bilag 3b: Nitratfølsomme områder - syd

Bilag 4a: Områder med fosforklasse II - nord

Bilag 4b: Områder med fosforklasse II - syd

Bilag 5a: Udbringningsarealer ift. § 3 - nord

Bilag 5b: Udbringningsarealer ift. § 3 - syd

Bilag 6a: Udbringningsarealer ift. § 7 områder – nord

Bilag 6b: Udbringningsarealer ift. § 7 områder - syd

Bilag 7a: Udbringningsarealer ift beskyttede sten- og jorddiger - nordvest

Bilag 7b: Udbringningsarealer ift beskyttede sten- og jorddiger - syd

Bilag 8a: Udbringningsarealer ift målsatte vandløb - nord

Bilag 8b: Udbringningsarealer ift målsatte vandløb - sydøst

Bilag 9: Konsulenterklæring opbevaringskapacitet

Bilag 10a: Udtalelse om anlæg fra naturgruppen, Herning kommune

Bilag 10b: Udtalelse om udbringningsarealer fra naturgruppen, Herning kommune

Bilag 11: Arealudtalelse fra Ringkøbing-Skjern Kommune (§ 21)

Bilag 12a: Placering af vandboringer - nord

Bilag 12b: Placering af vandboringer - øst

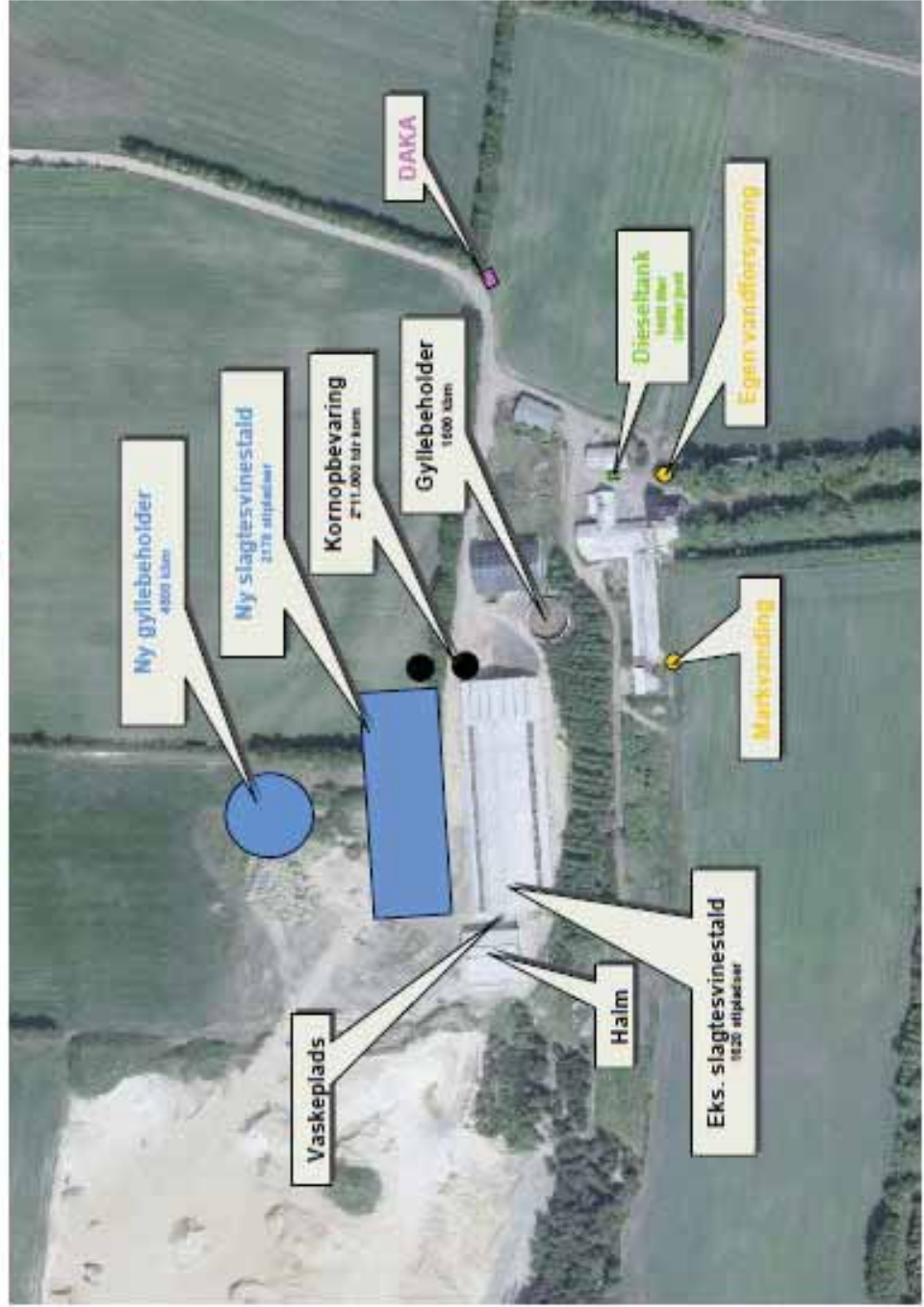
Bilag 12c: Placering af vandboringer – syd

Bilag 13a: Områder med lavbundsarealer – nord

Bilag 13b: Områder med lavbundsarealer – syd

Bilag 1. Situationsplan

Situationsplan

Svinerådgivning Vest

www.svineradgivningvest.dk

Bilag 2 a. Oversigtskort, placering af udbringningsarealer samt placering af ejendom og opbevaringsanlæg - nord

Legend

- Udbringningsarealer
- Staldafsnit
- Opbevaringslagre
- kommunegrænse

Korttitel: _____ Målføhold: 1 : 70000 _____ Dato: 08-07-2011

Afdeling: _____

Ajournført indtil: _____ Bemærk matrikelkort er kun til oversigtsformål

Hemming kommune

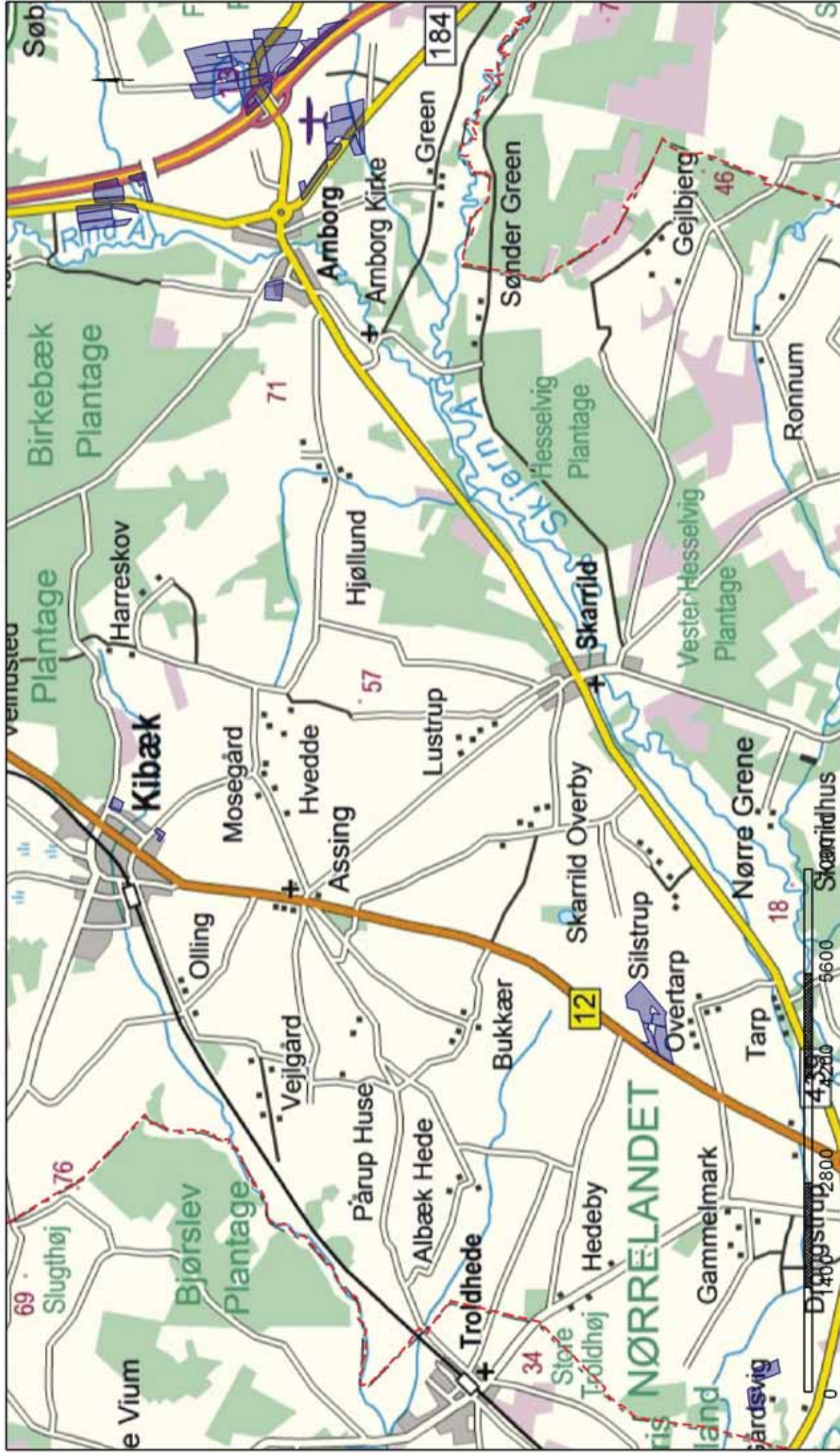
Tovet 7400 Herning

Tlf.nr.: 96 26 28 26 Fax nr.: 96 26 80 19

Bilag 2b. Oversigtskort, placering af udbringningsarealer samt placering af opbevaringsanlæg - syd

Korttitel:	
Afdeling:	Målføhold: 1 : 70000
Date: 08-07-2011	
Bemærk matrikelkort er kun til overigtsformål	
Ajourført indtil:	
Hemming kommune	
Torvet	
7400 Herning	
Tlf.nr.: 96 28 28 28 Fax nr.: 96 28 80 19	

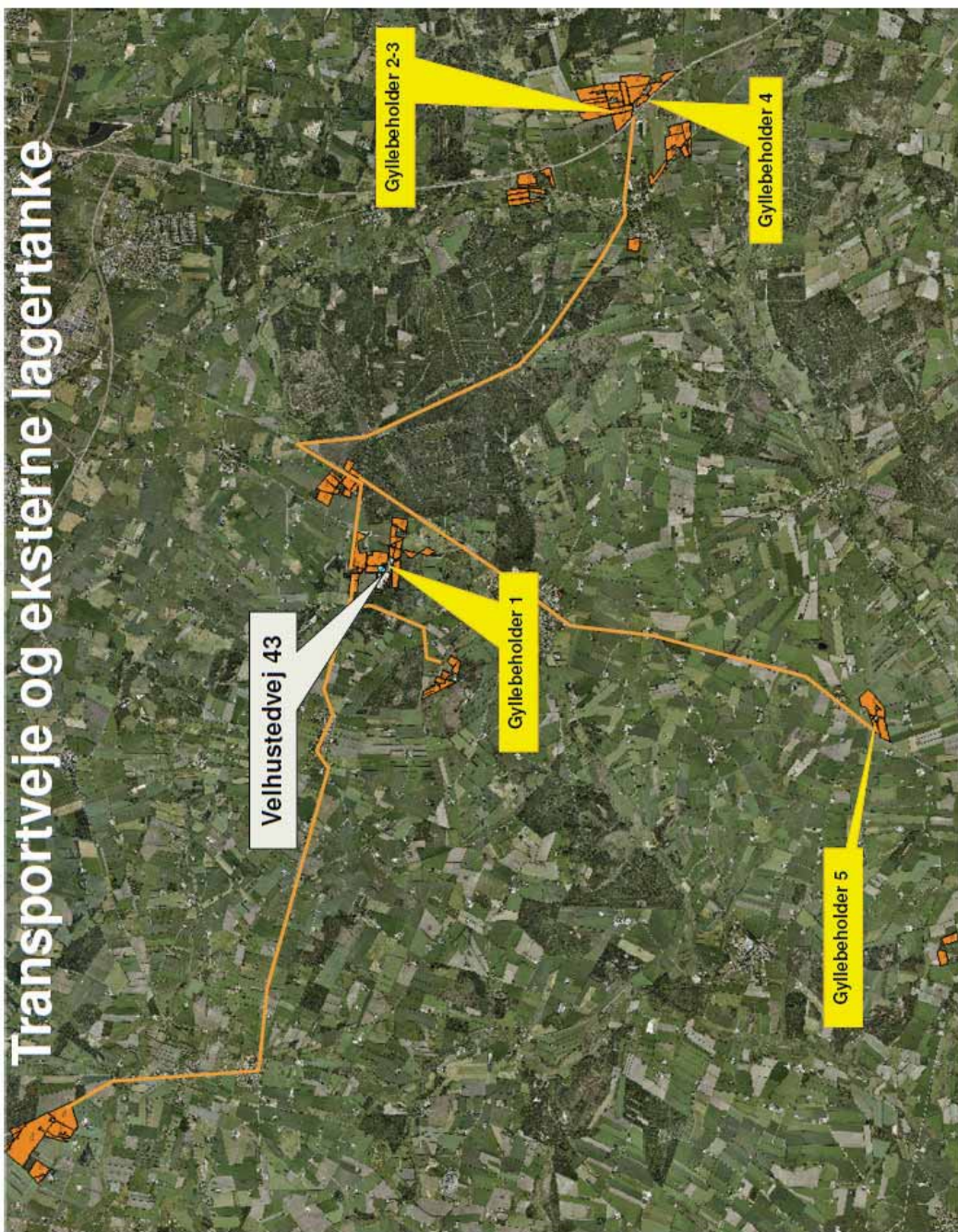
Legend	
	Udbringningsarealer
	Staldafsnit
	Opbevaringslagre
	Kommunegrænse

Bilag 2c: Oversigtskort, transportveje samt eksterne lagertanke

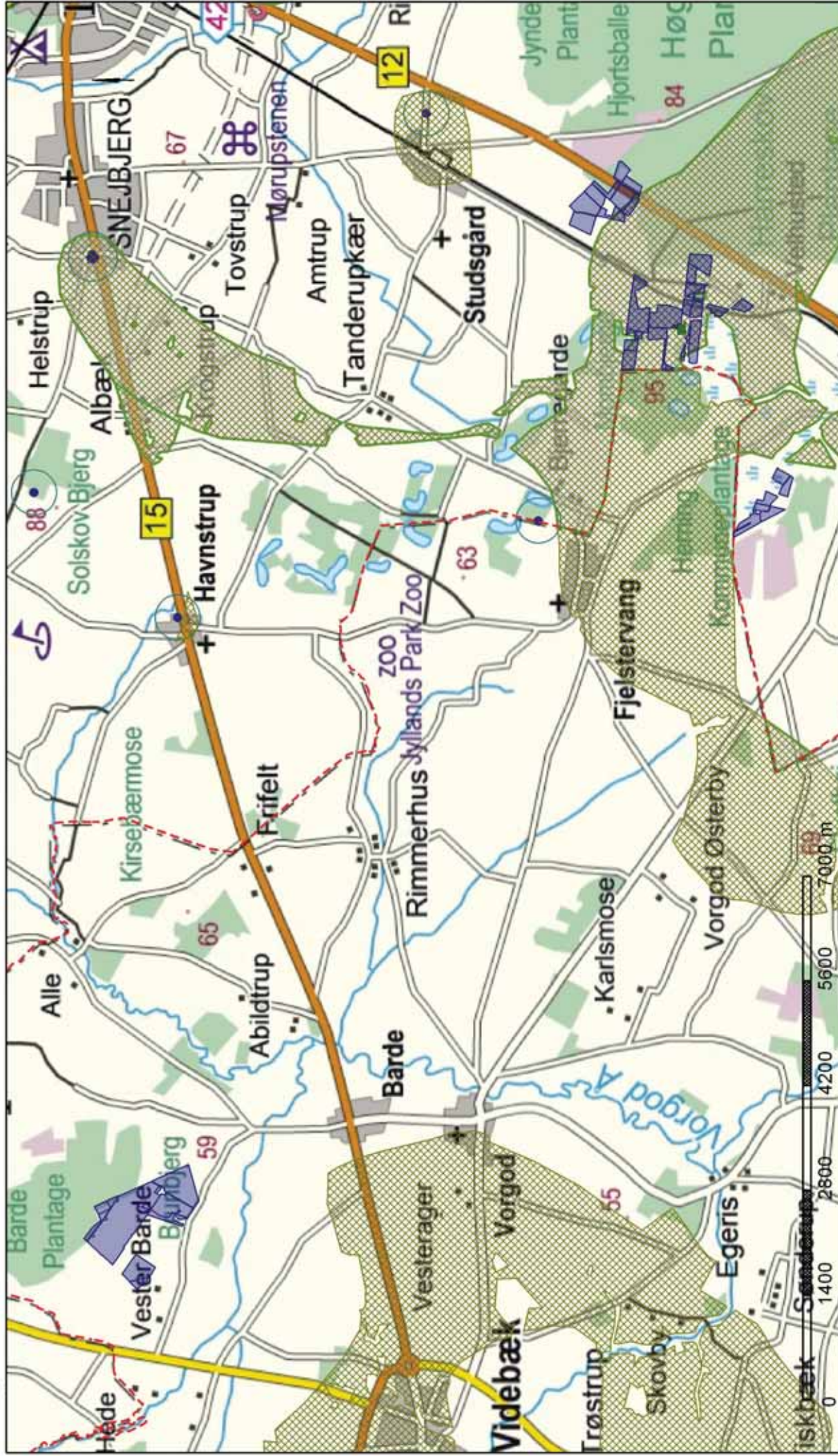
Velhustedvej 43

Svinerådgivning Vest

Bilag 3a. Nitratfølsomme områder - nord

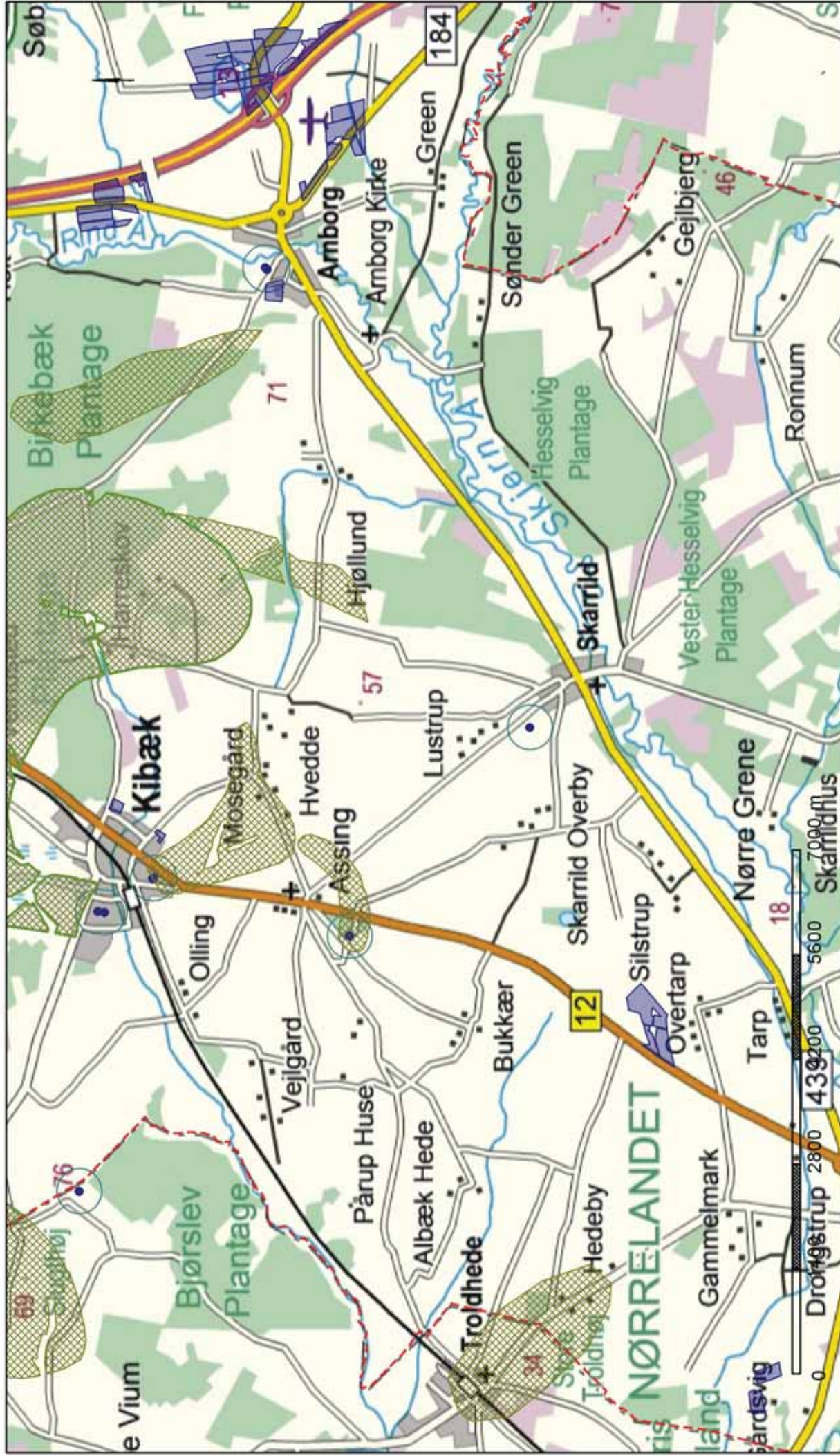
Korttitel:		Målføhold: 1 : 70000		Dato: 08-07-2011	
Afdeling:		Ajourført indtil:		Bemærk matrikelkort er kun til overigtsformål	
Hemming kommune		Tovet		7400 Herning	
Tlf.nr.: 96 26 28 26		Fax nr.: 96 26 80 19			

- Legend**
- Udbringingsarealer
  - NFI områder, seneste viden
  - Kommunegrænse
  - 300 m bufferzone (hygiejne)
  - Vandforsyningsboring
  - Nitratfølsomme områder indenfor OSD

Bilag 3b. Nitratfølsomme områder - syd

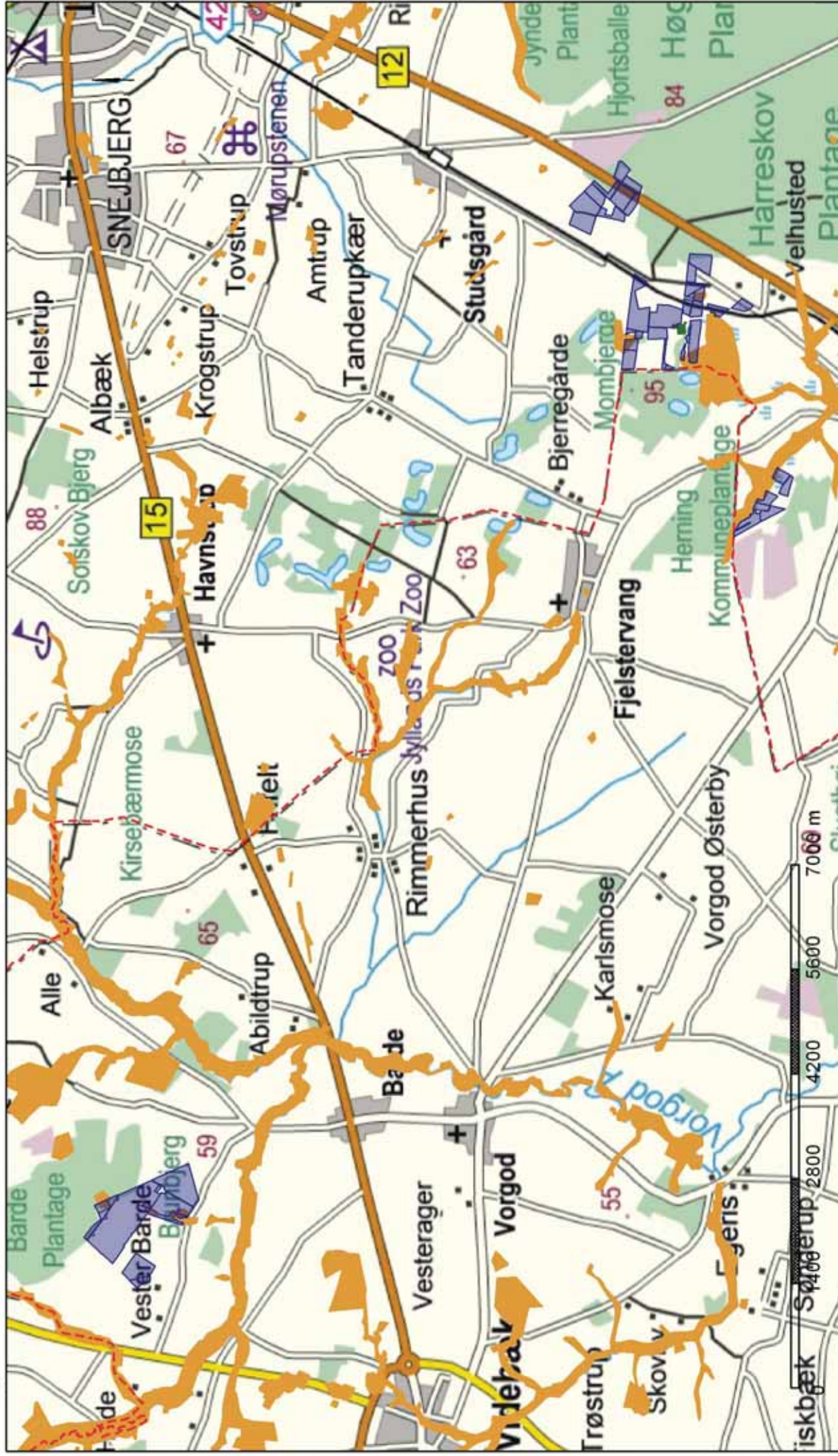

Korttitel:	
Afdeling:	Målføhold: 1 : 70000
Dato: 08-07-2011	
Ajourført indtil:	
Bemærk matrikelkort er kun til overigtsformål	
Hemming kommune	
Torvet	
7400 Herning	
Tlf.nr.: 96 26 28 26 Fax nr.: 96 26 80 19	

Legend	
	Udbringingsarealer
	300 m bufferzone (hygiejne)
	NFI områder, seneste viden
	Vandforsyningsboring
	Kommunegrænse
	Nitratfølsomme områder indenfor OSD

Bilag 4a. Områder med fosforklasse II - nord

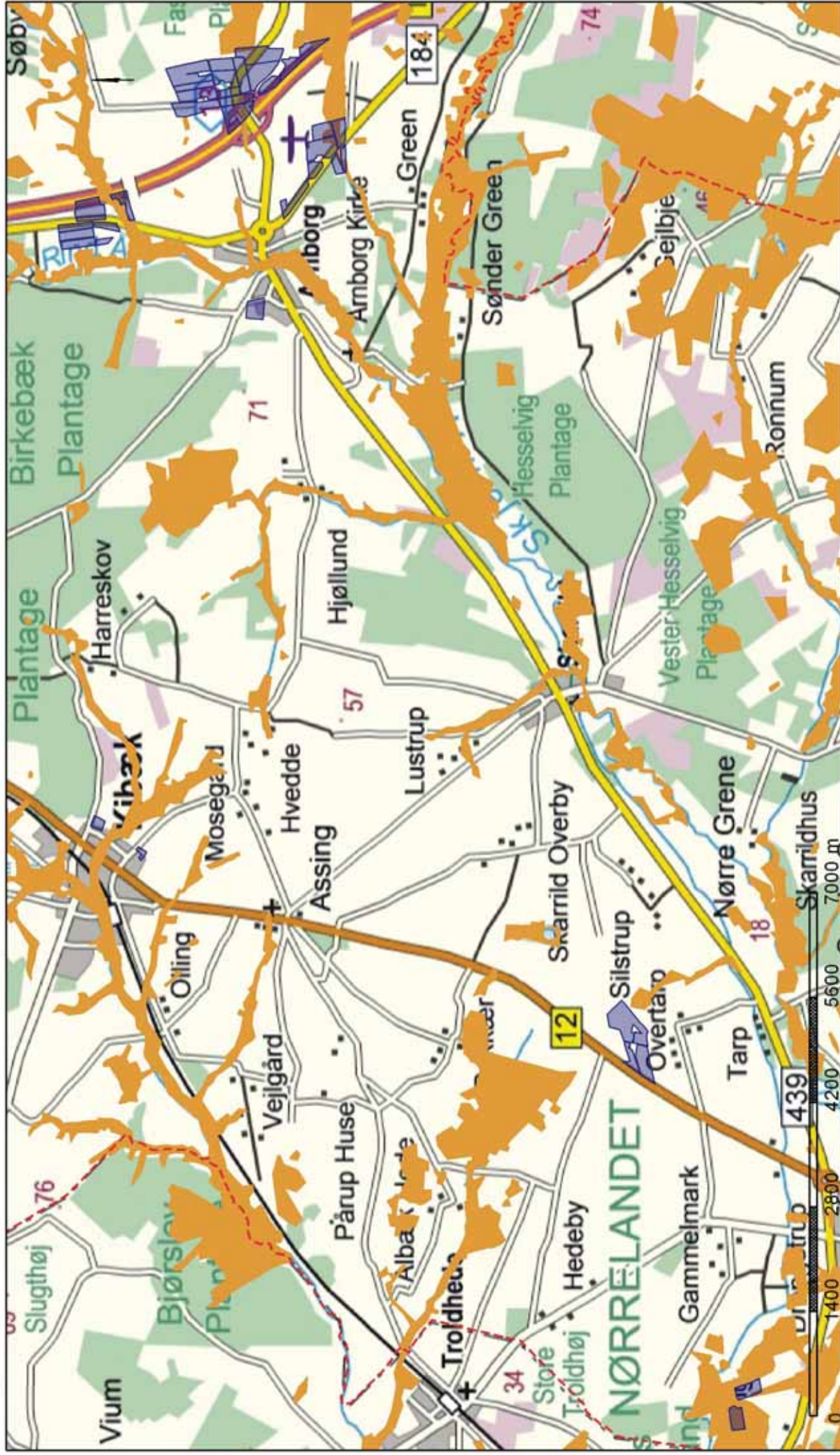
Korttitel:		Målføhold: 1 : 70000		Dato: 08-07-2011	
Afdeling:		Bemærk matrikelkort er kun til overigtsformål			
Ajourført indtil:		Hemming kommune			
Hemming kommune		Torvet			
7400 Herning		Tlf.nr.: 96 28 28 28 Fax nr.: 96 28 80 19			

Legend

- Udbringingsarealer
- Kommunegrænse
- Fosforklasse II

Bilag 4b. Områder med fosforklasse II - syd

Legend

- Udbringingsarealer
- Kommunegrænse
- Fosforklasse II

Korttitel: _____ Målføhold: 1 : 70000 _____ Dato: 08-07-2011

Afdeling: _____ Bemærk matrikelkort er kun til overigtsformål

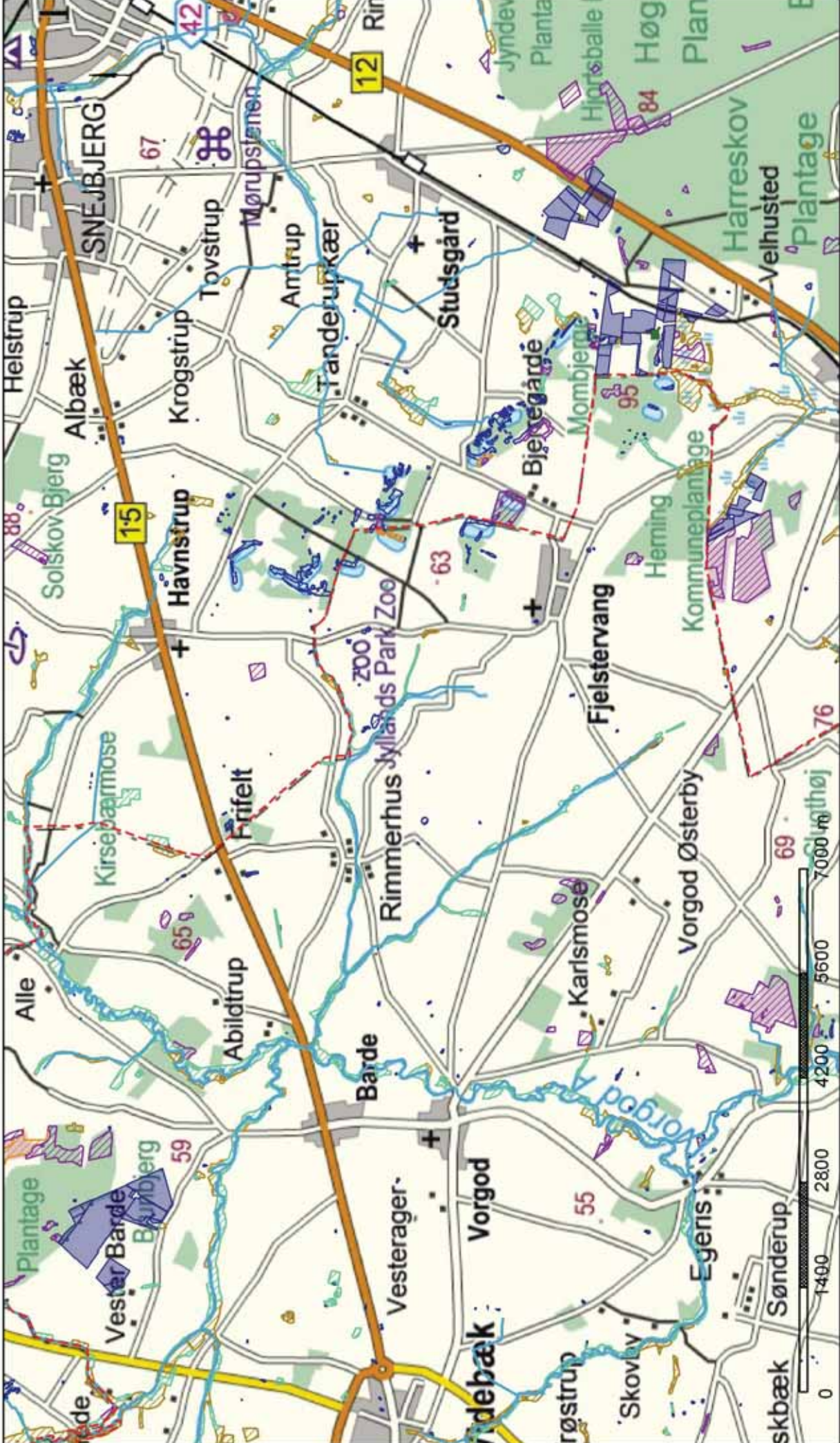
Ajourført indtil: _____

Hemming kommune
 Torvet
 7400 Herning
 Tlf.nr.: 96 28 28 28 Fax nr.: 96 28 80 19

Bilag 5a. Udbringingsarealer ift. § 3 - nord

Korttitel:		Målføhold: 1 : 70000		Dato: 08-07-2011	
Afdeling:		Bemærk matrikelkort er kun til overigtsformål			
Ajourført indtil:		Herning kommune			
Herning kommune		Torvet			
7400 Herning		Tlf.nr.: 96 28 28 28 Fax nr.: 96 28 80 19			

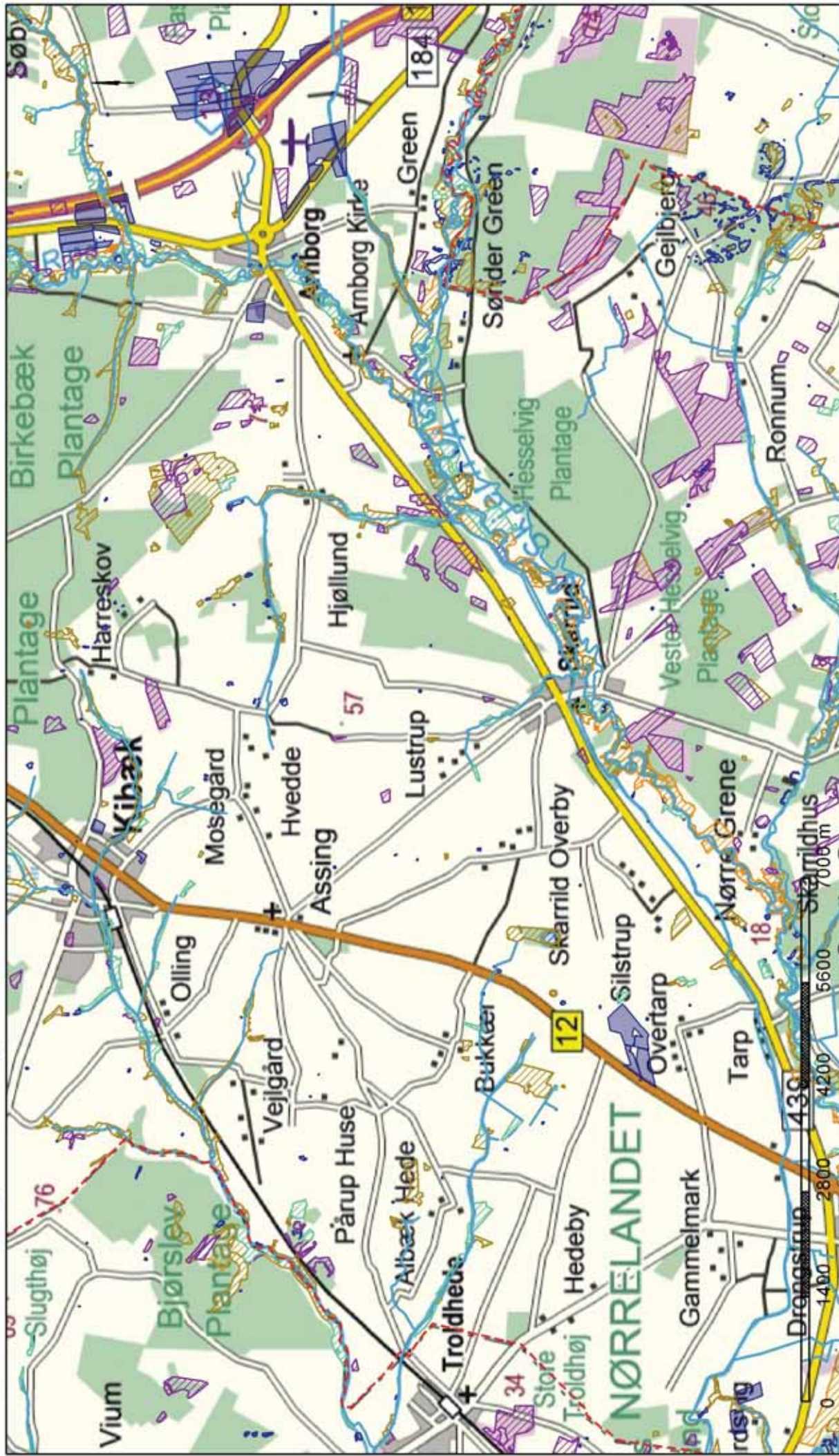
Legend

	Udbringingsarealer		§ 3 Mose
	Kommunegrænse		§ 3 Overdrev
	§ 3 Eng		§ 3 sø
	§ 3 Hede		

Bilag 5b. Udbringningsarealer ift. § 3 - syd

Legend

- Udbringningsarealer
- Kommunegrænse
- § 3 Eng
- § 3 Hede
- § 3 Mose
- § 3 Overdrev
- § 3 sø

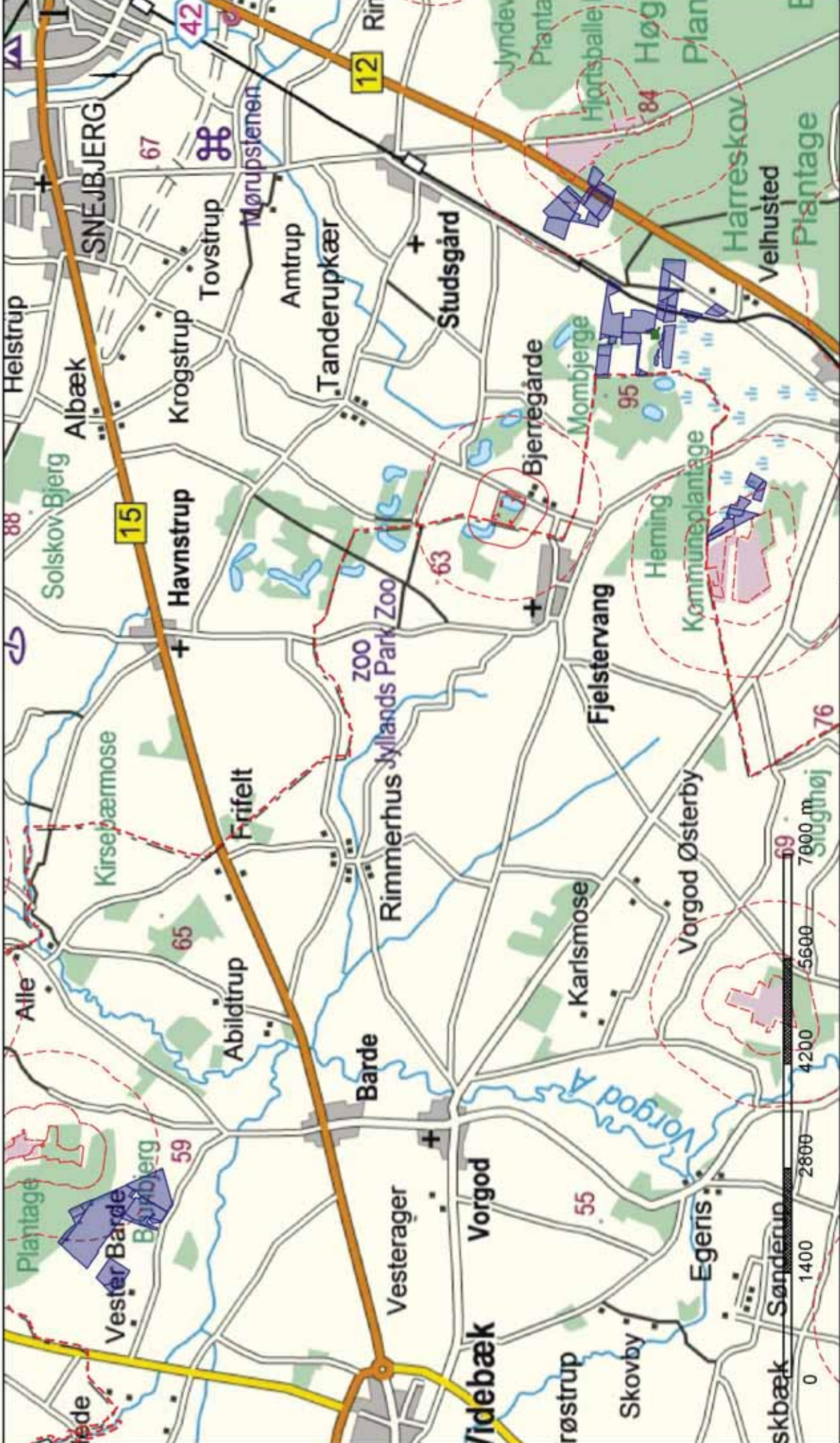
Korttitel:

Afdeling:	Målføhold: 1 : 70000	Dato: 08-07-2011
Ajourført indtil:		
Bemærk matrikelkort er kun til overigtsformål		
Hemming kommune		
Torvet		
7400 Herning		
Tlf.nr.: 96 28 28 28 Fax nr.: 96 28 80 19		

Bilag 6a. Udbringingsarealer ift. § 7 - nord

Korttitel:	
Afdeling:	Målføhold: 1 : 70000
Dato: 08-07-2011	
Bemærk matrikelkort er kun til overigtsformål	
Ajourført indtil:	
Herning kommune	
Torvet	
7400 Herning	
Tlf.nr.: 96 28 28 28 Fax nr.: 96 28 80 19	

Legend

- Udbringingsarealer
- Kommunegrænse
- § 7 omr., bufferzone I og II

Bilag 6b. Udbringingsarealer ift. § 7-områder - syd

Korttitel:	
Afdeling:	Målføhold: 1 : 70000
Dato: 08-07-2011	
Ajourført indt.: Bemærk matrikelkort er kun til overigtsformål	
Hemming kommune	
Torvet	
7400 Herning	
Tlf.nr.: 96 28 28 28 Fax nr.: 96 28 80 19	

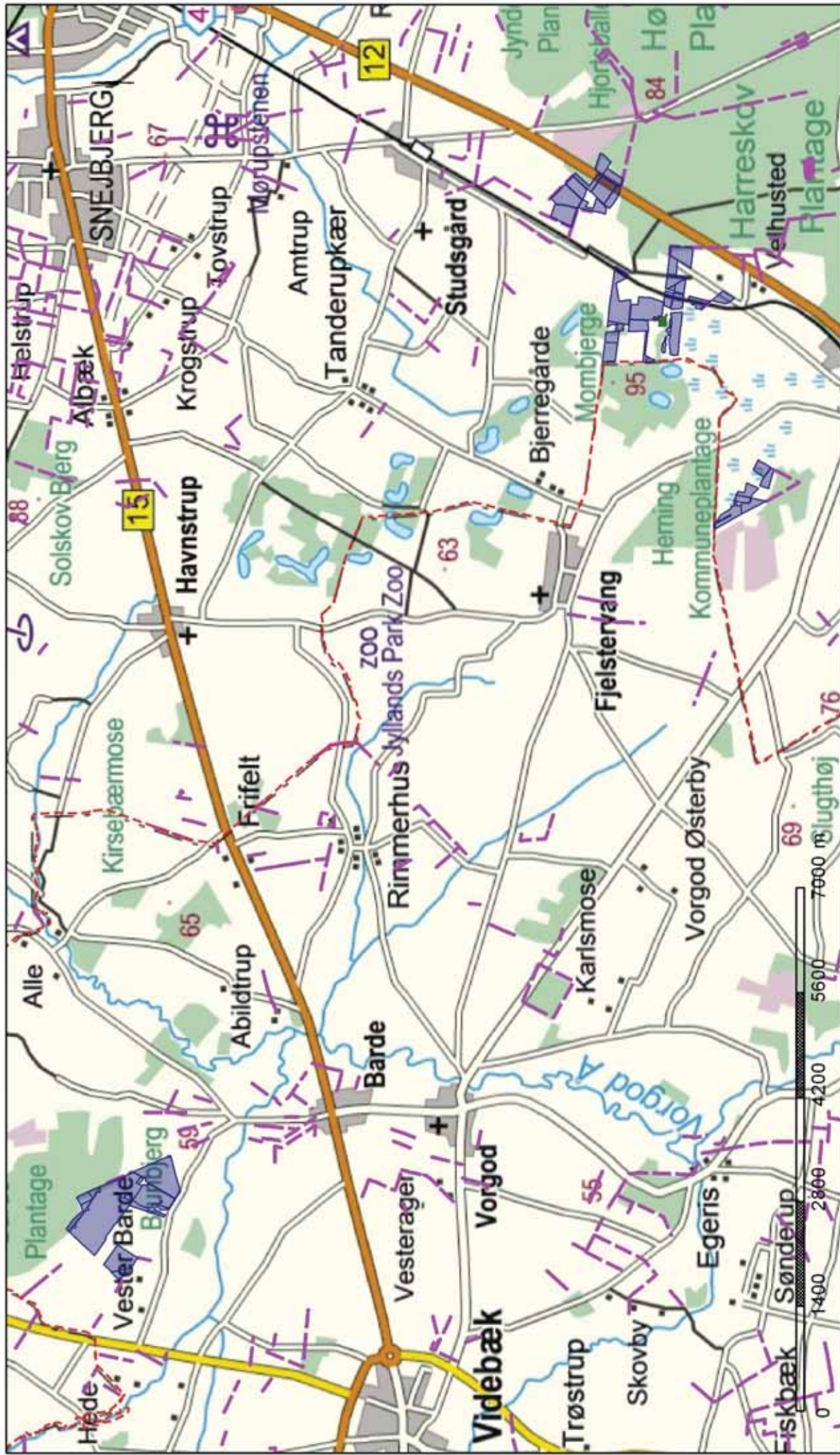
Legend

- Udbringingsarealer
- Kommunegrænse
- § 7 omr., bufferzone I og II

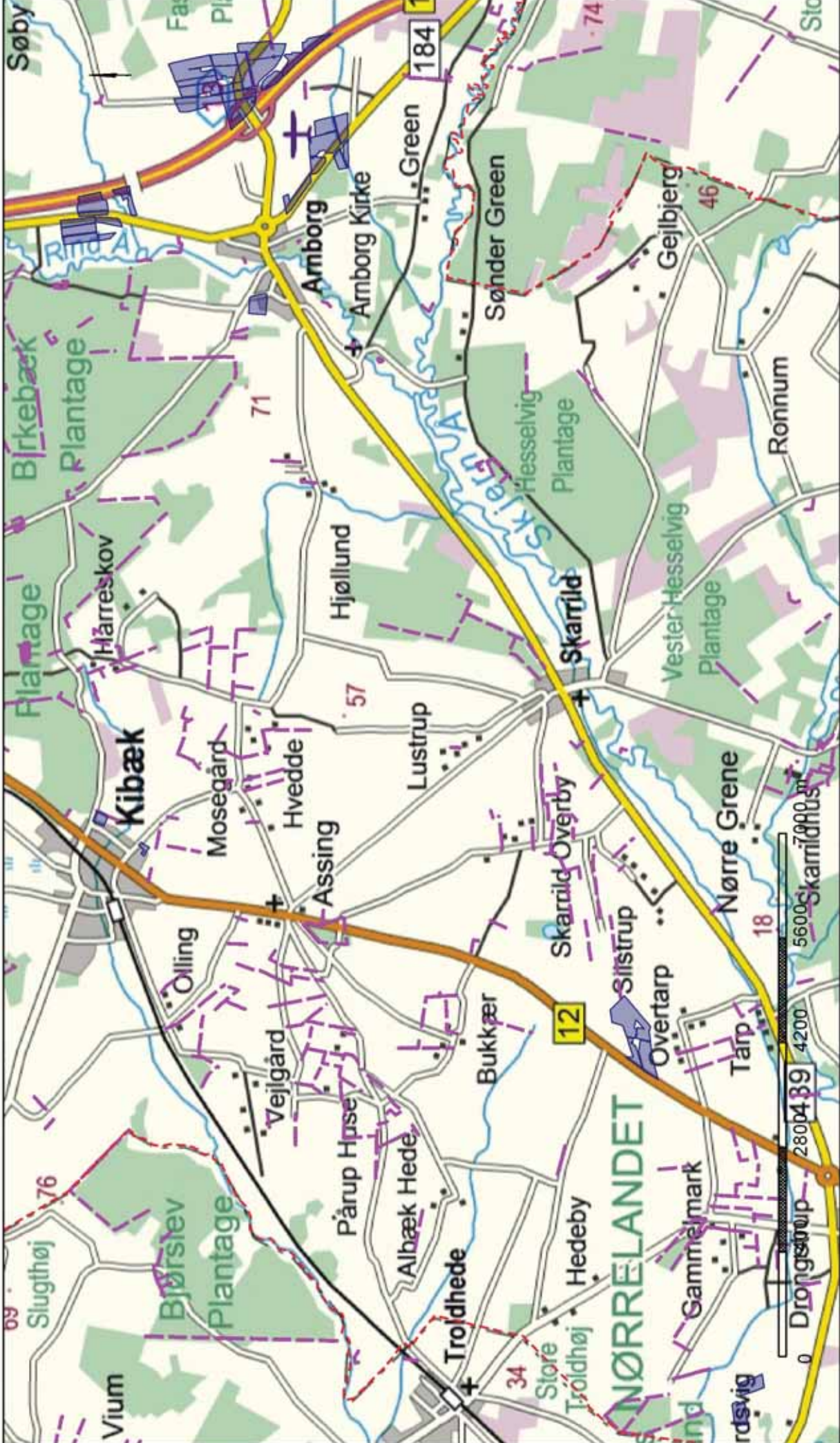
Bilag 7a. Udbringningsarealer ift. beskyttede sten- og jorddiger - nord

Korttitel:		Målføhold: 1 : 70000		Dato: 08-07-2011	
Afdeling:		Bemærk matrikelkort er kun til overigtsformål			
Ajourført indtil:		Hemming kommune			
Hemming kommune		Torvet			
7400 Herning		Tlf.nr.: 96 26 28 26 Fax nr.: 96 26 80 19			

Bilag 7b. Udbringingsarealer ift. beskyttede sten- og jorddiger - syd

Korttitel:		Målføhold: 1 : 70000		Dato: 08-07-2011	
Afdeling:		Bemærk matrikelkort er kun til overigtsformål			
Ajourført indtil:		Hemming kommune			
Hemming kommune		Torvet			
7400 Herning		Tlf.nr.: 96 28 28 28 Fax nr.: 96 28 80 19			

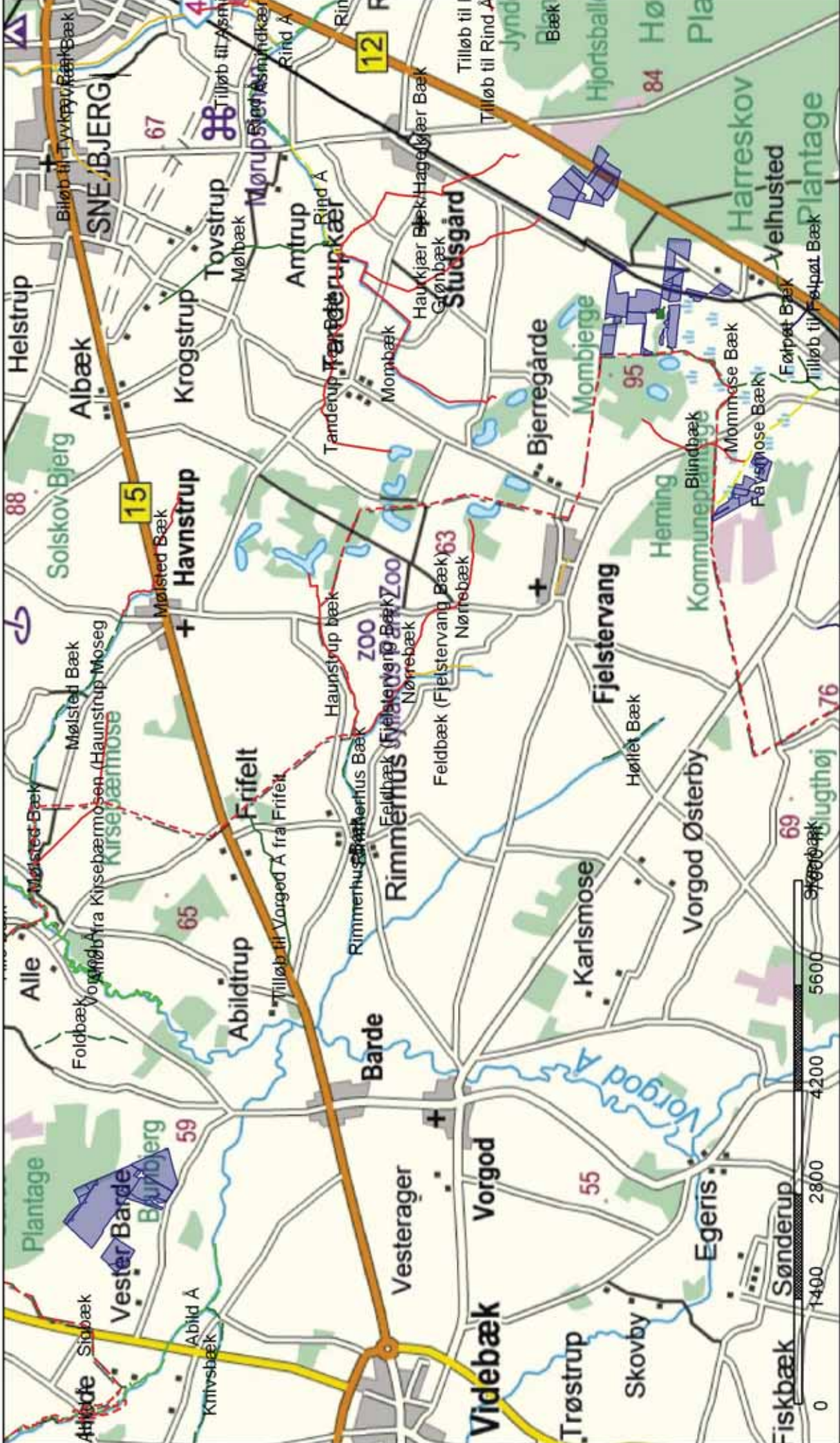
Legend

- Udbringingsarealer
- Kommunegrænse
- Beskyttede diger

Bilag 8a. Udbringingsarealer ift. målsatte vandløb - nord

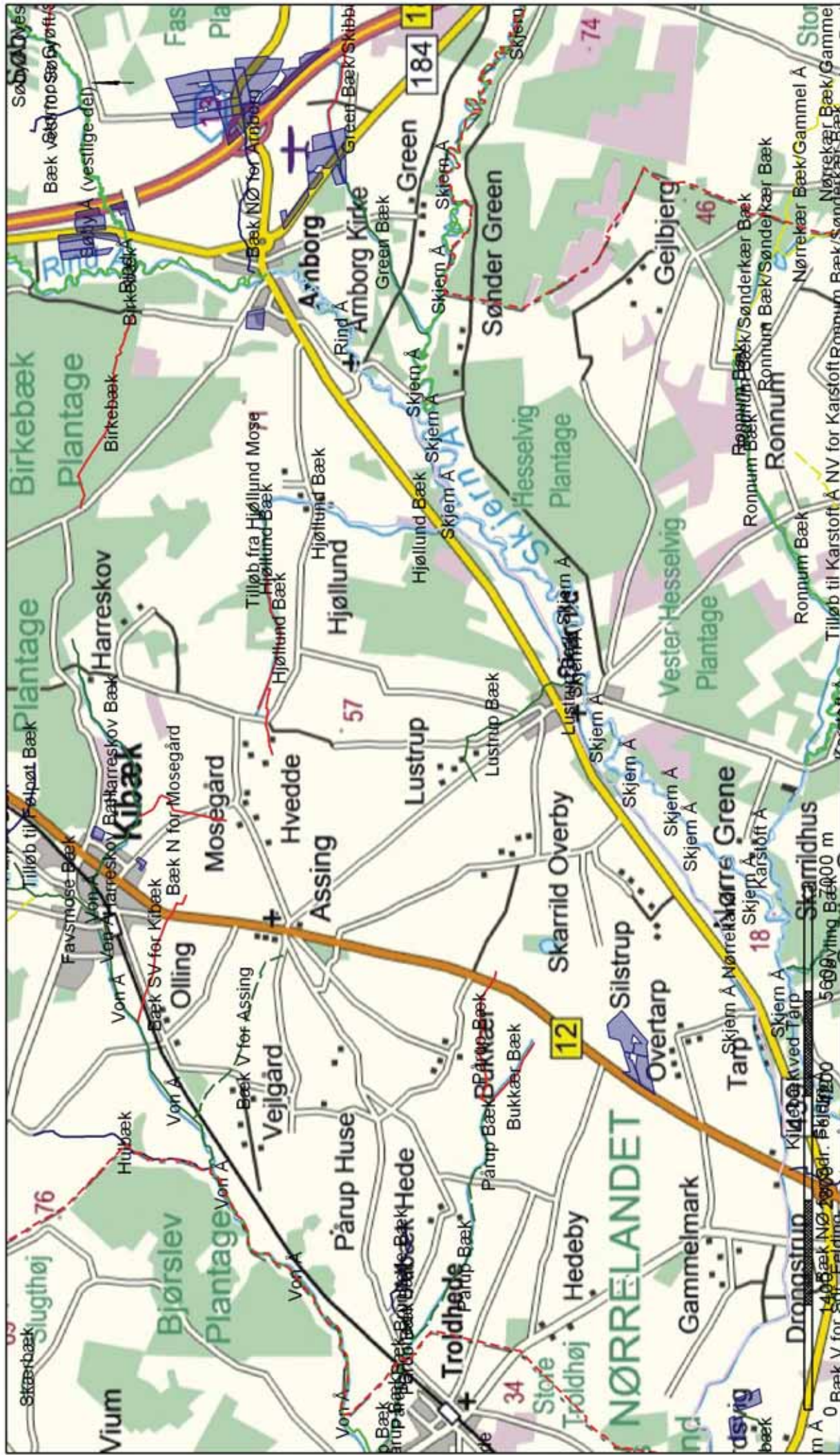

Korttitel:		Målføhold: 1 : 70000	Dato: 08-07-2011
Afdeling:		Bemærk matrikelkort er kun til overigtsformål	
Ajourført indtil:		Hemming kommune	
Hemming kommune		Torvet	
7400 Herning		Tlf.nr.: 96 26 28 28 Fax nr.: 96 26 80 19	

Legend	
	Udbringingsarealer
	B1
	B2
	B2(F)
	A
	B0
	B3
	B3(F)
	E

Bilag 8b. Udbringingsarealer ift. målsatte vandløb - syd

Legend

- Udbringingsarealer
- A
- B0
- B1
- B1(F)
- B2
- B2(F)
- B3
- C
- D
- E

Bilag 9. Konsulenterklæring opbevaringskapacitet

Opbevaringsbehov.

Ejer:	Carsten Bøndergård
Adresse:	Velhustedvej 43

	antal	pr. årssø	DE	korrektion	gyllemængde, t	Dybstrøelse
løbe-dr	0		0,0		0	
farestald	0				0	
smågrise	0	#DIV/0!	0,00	0,000	0	
slagtesvin	13975		438,44	1,142	6.000	1500,0
i alt			438,4		6.000 *	
Opbevaringskapacitet i 9 mdr.					4.500	

* Der korrigeres for ekstra kapacitet til regnvand fra udearealet svarende til 0,7 kbm/kvm (840 kbm) samt en ikke nærmere defineret mængde vaskevand fra ejendommens vaskeplads.

Afvigende indgangs- og afgangsvægt

slagtesvin	ind	ud	korrektion
	34	115	1,142

Landbrugets Byggeblad 95.03-03, rev. 30-11-04

DE fra sommer 2009.

DE søer regnes med 26,0 grise/årssø. DE søer regnes med 26,0 grise/årssø.

Opbevaringskapacitet.

Opbevaringstype	Mængde pr. beholder	%-vis fordeling
Gyllebeholder 1	1500	16
Gyllebeholder 2, Hjortdalvej 2 (ejet)	1100	11
Gyllebeholder 3, Hjortdalvej 2 (ejet)	1100	11
Gyllebeholder 4, Hjortdalvej 2 (ejet)	800	8
Gyllebeholder 5, Overtarpvej 2 (lejet)	650	7
Ny gyllebeholder	4500	47
Total opbevaringskapacitet	9650	100
Opbevaringskapacitet i mdr.	19,30	

Naturudtalelse på beskyttede arealer omkring Velhustedvej 35, Kibæk

Udvidelse af økologisk svineproduktion fra 154,10 til 438,44 DE vil medføre en meremission på 5046,07 kg N/ha/år og en samlet emission fra anlægget på 7375,30 kg N/ha/år. Baggrundsbelastningen i området er fastsat til 16,0 kg/ha.

Land og Natur
Rådhuset • Torvet • 7400 Herning
Tlf. 96 28 28 28
teknik@herning.dk,
www.herning.dk

Følgende naturarealer ligger indenfor 1000 meter fra anlægget:

1. C-målsat mose knap 420 meter N for anlægget.
2. C-målsat hede godt 700 meter N for anlægget.
3. C-målsat hede cirka 825 meter Ø for anlægget.
4. C-målsat hede-/ moseområde knap 200 meter S for anlægget.
5. Hede beliggende godt 730 meter NV for anlægget – beliggende i Ringkøbing-Skjern Kommune

Nærmeste Natura 2000 område er H40 "Karup Å". Området ligger knap 8,5 km. SØ for anlægget.

Der er foretaget beregninger (konsulenten) på følgende naturareal via det elektroniske ansøgnings-system. Der er anvendt skema nr. 9147, version 6.

Areal nr.	Naturtype	Målsætning	Tålegrænse (kg/ha/år)	Afstand til stald/lager	Merbelastning (kg/ha)	Samlet N-deposition fra Velhustedvej 35
4	hede	C	10 - 25	197 m	1,0	1,7

Vurdering

Herning Kommune vurderer, at udvidelsen af produktionen på Velhustedvej 35, 6933 Kibæk fra 154,10 til 438,44 DE ikke vil medføre en forøgelse af N-depositionen i det omtalte naturområde, der ligger ud over det, der kan tåles.

Arealet er kraftigt kulturpåvirket, der rummer skure/huse, dyrkede parceller og delvis tilplantede områder. Der er desuden flere veje/kørespor i området. Det vurderes, at området ikke indeholder postvarter i væsentligt omfang. Derfor vurderes tålegrænsen at ligge i den høje ende af intervallet – dvs. 20 – 25 kg N/ha/år.

Der er ikke lavet beregning på Natura 2000 området, da det vurderes at ligge tilstrækkeligt langt fra anlægget til at blive påvirket af N-deposition herfra.

Nogle af udbringningsarealer ligger op til natur, der kan være levested for bilag 4 arter. Hvis Herning Kommune får viden om forekomst af bilag 4 arter, kan kommunen efterfølgende stille krav om bræmmer op til natur, der er levested for bilag 4 arter eller andre beskyttede arter. Nogle af udbringningsarealerne ligger op til beskyttet natur. Disse områder kan være sårbare over for randpåvirkninger fra markdriften. Det bør derfor tilstræbes at udbringning af både gylle og pesticider ikke foregår i vejr med risiko for afdrift til nærliggende natur. Hvis Herning Kommune får viden om forekomst af særligt sårbare arter i den beskyttede natur, kan kommunen efterfølgende stille krav om bræmmer op til naturområderne.

Kith Skovgaard
(naturgruppen)

Naturudtalelse på beskyttet natur omkring udbringningsarealer til Velhustedvej 35, Kibæk – med reviderede arealer

Udbringningsarealerne tilføres et reelt gødningstryk på 1,4 DE/ha. Kvælstoftilførsel vil stige, men udvaskningen vil falde 3 mg/liter¹. P-tilførsel vil falde til et P-overskud på 5,1 kg/ha/år.

Flere af udbringningsarealerne ligger op til beskyttet natur.

B-målsat mose langs Søby Å med forekomst af dyndstar, maj-gøgeurt og mosetroldurt.	57-0, 58-0
C-målsat mose ved Vinbæk, der nedstrøms er B-målsat mose med bl.a rundbladet soldug og benbræk.	36-1, 36-2
C-målsat mose ved Favsmose Bæk.	20-0, 20-2, 21-2, 21-3
C-målsat overdrev	51-0
C-målsat hede	2-0, 4-1, 23-0, 60-0
C-målsat mose	7-0, 8-0, 26-0,
Søer	5-1, 7-0, 8-0, 26-0

B-målsat mose ved Søby Å med forekomst af dyndstar, maj-gøgeurt og mosetroldurt

Markerne hælder svagt ned mod moseområdet. Mosen er tilgroet langs randen til mark 58-0, mens randen til mark 57-0 er lysåben. Markerne har været intensivt dyrket i en årrække, så der sker ingen ændring i arealanvendelsen omkring mosen. Hvis der på noget tidspunkt konstateres overfladeafstrømning fra markerne til beskyttet natur, kan Herning Kommune efterfølgende stille krav om bræmmer, for at undgå væsentlig tilstandsændring på den beskyttede natur.

C-målsat mose ved Vinbæk, der nedstrøms er B-målsat mose med bl.a rundbladet soldug og benbræk.

Markerne hælder ikke ned mod mosen, så der vurderes ikke risiko for overfladeafstrømning – hverken til den C-målsatte del af mosen eller til den B-målsatte del nedstrøms med forekomst af bl.a. rundbladet soldug. Markerne har været intensivt dyrket i en årrække, så der sker ingen ændring i arealanvendelsen omkring mosen. Hvis der på noget tidspunkt konstateres overfladeafstrømning fra markerne til beskyttet natur, kan Herning Kommune efterfølgende stille krav om bræmmer, for at undgå væsentlig tilstandsændring på den beskyttede natur. Begge marker ligger nær søer i moseområdet, der kan være levested for padder. Med en bræmme på mindst 8 meter mellem søerne og markkanten, vurderes der ikke risiko for overfladeafstrømning til søerne, og dermed vurderes padderne levested ikke at blive forringede som følge af markdriften.

C-målsat mose ved Favsmose Bæk.

Markerne hælder op til 3 grader ned mod moseområdet. Del af mosen har kørespor, hvilket kan indikere, at mosen pudses af jævnlige. Mark 20-0 har været intensivt dyrket i en årrække, så der sker ingen ændring i arealanvendelsen. Mark nr. 21-2 og 21-3 har tidligere modtaget brakstøtte, så

¹ Ansøgningsskema nr. 9147 ver. 7

der er sket en intensivering af markdriften og dermed en øget risiko for udvaskning til moseområdet. Der er dog mindst 40 meter mellem mosen og markkanten, og der vurderes derfor ikke væsentlig tilstandsændring som følge af den intensiverede markdrift. Hvis der på noget tidspunkt konstateres overfladeafstrømning fra markerne til beskyttet natur, kan Herning Kommune efterfølgende stille krav om yderligere bræmmebredde, for at undgå væsentlig tilstandsændring på den beskyttede natur.

C-målsat overdrev

Den del af overdrevet, der støder op til marken er kraftigt kuperet og tilgroet. Desuden ligger der en sø i denne del af overdrevet. Marken hælder ikke mod overdrevet, så der vurderes ikke risiko for overfladeafstrømning fra marken til overdrevet. Marken har tidligere modtaget brakstøtte, så der er sket en intensivering af markdriften og dermed en øget risiko for udvaskning fra marken. Dog er den del af overdrevet, hvor risiko for øget udvaskning er størst, ikke lysåben og der vurderes ikke at være særligt N-følsomme plantearter i denne del af området. Derfor vurderes almindelig markdrift ikke at medføre tilstandsændring på det beskyttede overdrev.

C-målsat hede

Mark 2-0 og 4-1 har været intensivt dyrket i en årrække, så der sker ingen ændring i arealanvendelsen. Mark 23-0 og 60-0 har tidligere modtaget brakstøtte, og dermed er der sket en intensivering af markdriften. Dette kan medføre øget risiko for afdrift ved udbringning af gylle, kunstgødning og pesticider, hvilket kan medføre tilstandsændring af den beskyttede natur. Derfor bør det tilstræbes, at udbringning af både gylle, kunstgødning og pesticider ikke foregår i vejr med risiko for afdrift til beskyttet natur.

C-målsat mose

Mark 7-0 og 8-0 har været dyrket intensivt i en årrække, så der sker ingen ændring i arealanvendelsen omkring moserne. Mark 26-0 hælder ikke ned mod mosen. Marken har modtaget brakstøtte, således at der er sket en intensivering i arealanvendelsen omkring mosen. Mosen er kraftigt tilgroet, og markdriften vurderes ikke at medføre tilstandsændring på mosen. Området kan være levested for padder, som er meget sårbare overfor påvirkninger fra udbringning af gødning og pesticider. Derfor bør det tilstræbes, at udbringning af både gylle, kunstgødning og pesticider ikke foregår i vejr med risiko for afdrift til beskyttet natur.

Søer

Mark nr. 5-1, 7-0 og 8-0 har været intensivt dyrket i en årrække – derfor er der ikke sket en ændring af arealanvendelsen omkring søerne. Søerne ligger mindst 5 meter fra markkanten. Mark 26-0 har modtaget brakstøtte, således at der er sket en intensivering i arealanvendelsen. Søen ligger dog med en afstand på cirka 10 meter fra markkanten, og der vurderes derfor ikke at ske væsentlig tilstandsændring på søen. Søer kan være levested for padder, som er meget sårbare overfor påvirkninger fra udbringning af gødning og pesticider. Derfor bør det tilstræbes, at udbringning af både gylle, kunstgødning og pesticider ikke foregår i vejr med risiko for afdrift til beskyttet natur.

Generelt

Udbringningsarealer kan ligge op til natur, der kan være levested for bilag 4 arter. Hvis Herning Kommune får viden om forekomst af bilag 4 arter, kan kommunen efterfølgende stille krav om bræmmer op til natur, der er levested for bilag 4 arter eller andre beskyttede arter.

Al natur, der støder op til udbringningsarealer kan være sårbare over for randpåvirkninger fra markdriften. Det bør derfor tilstræbes at udbringning af både gylle, kunstgødning og pesticider ikke foregår i vejr med risiko for afdrift til beskyttet natur.

Kith Skovgaard
(naturgruppen)
06.07 2011

Bilag 11. Arealudtalelse fra Ringkøbing-Skjern Kommune (§ 21)

Returadresse
Miljø og Natur, Landbrug
Kjærgaardsvej 8 6950 Ringkøbing

Herning Kommune

Sendt pr. mail til, mynni@herning.dk

Ringkøbing-Skjern Kommune

Miljø og Natur
Landbrug
miljo.natur@rksk.dk
Sagsbehandler
Berith Bressendorff
99741781
Berith.bressendorff@rksk.dk
Dato
6. maj 2011
Sagsnummer
2010071658A

Udtalelse fra Ringkøbing-Skjern Kommune jf. § 21 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (BEK nr. 294 af 31/03/2009)

Arealudtalelse for arealer under husdyrbruget på Velhustedvej 35, 6933 Kibæk beliggende i Ringkøbing-Skjern Kommune. Udtalelsen er gældende for følgende arealer: (angivet på bilag 1).

Arealer for husdyrbruget på Velhustedvej 35, 6933 Kibæk beliggende i Ringkøbing-Skjern Kommune	Marknummer ifølge ansøgning	Udbringning
Udbringningsarealer	80-0, 81-0, 81-1, 81-2, 81-3, 82-0, 82-1, 83-0 og 83-4	Svarende til 1,4 DE/ha i svinegylle

Husdyrbruget på Velhustedvej 35, Kibæk skal overholde/drives med:

- Husdyrbrugets ejede og forpagtede arealer må ikke tilføres handelsgødning.
- Udbringningsarealerne må maksimalt tilføres svarende til 1,4 DE/ha

Udover de vilkår der ifølge lovgivning og diverse vejledninger (lovpligtige vilkår) skal stille for at sikre at ovenstående overholdelse, ønsker Ringkøbing-Skjern Kommune, at følgende vilkår stilles i miljøgodkendelsen:

Vilkår:

- Ønskes udbringningsarealet ændret, skal det anmeldes til kommunen jf. kapitel 5 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (BEK nr. 294 af 31/03/2009). Kommunen vurderer herefter, hvorvidt de nye arealer er mere sårbare.

- De dele af 81-0 og 81-1 som ligger indenfor lokalplan 259A (område til vindmøller ved Vester Barde) skal drives under hensyntagen til lokalplanens forskrifter.

Vurdering:

Overfladevand

Kvaliteten af vandmiljøet i søer og fjorde er påvirket af for store tilførsler af næringsstoffer, der medfører øget vækst af planktonalger og enårige alger som eks. søsalat. Ved for store tilførsler af næringsstoffer reduceres sigtddybden i vandet, bundvegetationen, som eks. ålegræs reduceres, opvækstmuligheder for fisk forringes og risikoen for iltvind øges til skade for plante- og dyrelivet. Generelt tilføres markene flere næringsstoffer, end der fjernes med afgrøderne. Etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug kan give anledning til et øget tab af næringsstoffer til vandmiljøet. Transporten af næringsstoffer fra arealerne kan ske via udvaskning til grundvandet, som demæst føder vandløb, søer og fjorde eller ske via overfladeafstrømning direkte til vandløb, søer og fjorde.

Vandløb

Husdyrbrugets arealer i Ringkøbing-Skjern Kommune ligger ikke i umiddelbar nærhed af de målsatte vandløb. Det nærmeste beskyttede vandløb er Abild Å beliggende 500 m væk fra arealerne.

Det er Ringkøbing-Skjern Kommune vurdering, at landbrugsdrift, herunder udbringning af gylle i henhold til generel landbrugslovgivning og efter gældende regler ikke vil påvirke flora og fauna i vandløbene negativt.

Fjord

Alle udbringningsarealerne i Ringkøbing-Skjern Kommune, som hører under husdyrbruget på Velhustedvej 35, 6933 Kibæk, ligger i oplandet til Ringkøbing Fjord. Størstedelen af Ringkøbing Fjord, nærmere bestemt området syd for en linje mellem Ringkøbing og Hvide Sande inkl. den yderste del af Skjern Å, er udpeget til EF-habitatområde (H61, H62), EF-fuglebeskyttelsesområde (F43) og Ramsarområde, (R2). To af udbringningsarealerne grænser hhv. op til Gødel Kanal og Falen-Lydum Å, der indgår som en del af habitatområdet H62.

Udpegningen som EF-Fuglebeskyttelsesområde er fortrinsvis sket på grundlag af forekomsten af visse yngle- og trækfugle. Udpegningen som EF-Habitatområde er sket på grundlag af arterne havlampret, flodlampret, majsild, stavsild, odder og vandplanten vandranke. Ringkøbing Fjord er også udpeget som kystlagune, der er en prioriteret naturtype, og på grundlag af en række andre ikke prioriteret naturtyper såsom kystklitter og flodmundinger. Dele af Ringkøbing Fjord er endvidere fredet som naturreservat.

I Ringkøbing Amts Regionplan fra 2005 er målsætningen for Ringkøbing Fjord, at fjorden skal have et upåvirket eller kun svagt

påvirket dyre- og planteliv, udbredt bundvegetation til en dybdegrænse større end 2 m, sommersigtedybde større end 2m, varieret dyreliv tilpasset saltholdigheden i fjorden samt en saltholdighed fra 8 til 15‰ og om sommeren en saltholdighed fra 12 til 15‰. De miljømæssige målsætninger var i 2005 ikke opfyldt som følge af for store ledninger af næringsstoffer til fjorden, men fjorden er under stadig forandring som følge af ændret saltholdighed og reduceret næringsstofbelastning.

Ifølge de foreløbige udmeldinger fra Miljøministeriet vedrørende Vandplanerne er opgaven med at sikre målopfyldelse for Ringkøbing Fjord især betinget af supplerende indsats, der reducerer tilførslen af næringsstoffer. Det drejer sig først og fremmest om den vandbårne tilførsel af næringsstoffer. Der er især behov for en indsats der reducerer næringsstofftilførslerne fra landbrugsdriften. Foranstaltninger til mindskelse af påvirkningen fra miljøfarlige stoffer fra bl.a. skibstrafik men evt. også husholdninger og erhverv er også et fokusområde i forhold til målsætningsopfyldelse. Hertil kommer eventuelt foranstaltninger, der reducerer den direkte påvirkning af fauna fra bl.a. fiskeri. Målopfyldelse kræver også, at vandgennemstrømningen i slusen bliver håndteret efter fastlagte retningslinier af hensyn til fjordens økologi. Trusler for områdets klitlavninger og rigkær er næringsbelastningen fra luften samt unaturlige vandstandsforhold (pga. grøftning og dræning) i de fugtige dele af områderne. Tilgroning med træer og buske udgør en trussel for klitlavningerne, rigkærene, strandengene og den grå klit.

Fosfor

Tilførslen af fosfor fra markerne til overfladevand sker hovedsagligt ved overfladisk afstrømning, udvaskning via dræn, brinkerosion, direkte grundvandsafstrømning og sand/jordfygning. Effekten af husdyrudvidelser på fosforafstrømningen til vandområder er vanskelig at kvantificere. Analyser i det tidligere Ringkøbing Amt viser dog en klar sammenhæng mellem fosforkoncentrationen i vandløb og husdyrtætheden. Således stiger fosforkoncentrationen og dermed transporten jo større husdyrtæthed, der er i oplandet. Der vil over tid ske en forøget fosforudvaskning fra den dyrkede jord, med mindre der på de enkelte marker er balance mellem tilført fosfor med gødningen og fraført fosfor med afgrøderne. Landbrugsdriften på arealer, som enten skrånere eller afvandes, bør tilrettelægges således, at fosfortilførslen til vandområderne minimeres.

Risikoarealer

Der er ingen af udbringningsarealer i Ringkøbing-Skjern Kommune, som skrånere 6 grader eller derover mod vandområder. Det er derfor vurderet, at der ikke er særlig risiko for overfladestømning af fosfor fra husdyrbrugets udbringningsarealer til vandmiljøet.

Fosforbelastningen

I husdyrloven er beskyttelsen af vandområderne mod fosfor rettet mod oplande til Natura 2000-områder, der er overbelastet med fosfor.

Nogle af udbringningsarealerne i Ringkøbing-Skjern Kommune ligger i "P-klasse 2", som er drænede/grøftede lavbundsarealer ikke okkerklasse 1. For disse udbringningsarealer skal der i opgørelsen af det tilladte fosforoverskud for hele bedriften regnes med et generelt krav om, at fosforoverskuddet ikke må øges.

Endeligt er der udbringningsarealer beliggende i "P-klasse 0". Disse arealer udløser ikke skærpede krav til husdyrbrugets fosforoverskud, idet de generelle harmoniarealer anses tilstrækkelige til beskyttelse af Ringkøbing Fjord mod fosfortilførsel.

Ifølge ansøgningen tilføres der via husdyrgødningen 26,2 kg P/ha/år til arealerne og der fraføres via afgrøderne 21,1 kg P/ha/år fra arealerne. Det giver et gennemsnitligt fosforoverskud på 5,1 kg P/ha/år. Ifølge ansøgningen overholdes husdyrlovens generelle fosforbeskyttelsesniveau, idet overskuddet på bedriftsniveau er 15 kg P mindre end det lovpligtige fosforoverskud..

Ringkøbing-Skjern Kommune er ikke i besiddelse af en viden om, at arealerne eller recipienten (Ringkøbing Fjord) er mere fosforsårbare, end det der ligger til grund for Miljøstyrelsens fosforkort og husdyrlovens beskyttelsesniveauer.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at den generelle lovgivning er tilstrækkelig til at beskytte Ringkøbing Fjord mod en væsentlig påvirkning med fosfor fra husdyrbrugets drift. I den konkrete sag vurderer Ringkøbing-Skjern Kommune, at der ikke er særlige forhold, der kan begrunde en fravigelse af det generelle beskyttelsesniveau i forhold til fosfor, idet det og de stillede vilkår vurderes tilstrækkelige til at sikre at husdyrbruget i sig selv samt i sammenhæng med andre projekter ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af Ringkøbing Fjord.

Kvælstof

Kvælstofafstrømningen fra marker afhænger af vandafstrømningen og dermed af nedbørsmængderne. Når der korrigeres for variationen i afstrømningen, er det sket et tydeligt fald i kvælstoftilførslen til Ringkøbing Fjord siden 1992, hvilket må tilskrives effekten af tiltag til nedbringelse af kvælstofbelastningen fra især landbruget. Effekten af tiltagene er dog ikke større end, at de senere års generelle tendens til en stigning i nedbørsmængderne og dermed ferskvandafstrømningen delvist modvirker effekten af tiltagene til reduktion af kvælstofbelastningen.

Overfladevand:

I husdyrloven er beskyttelsen af vandområderne mod nitratudvaskningen er rettet mod oplande, der afvander til de mest kvælstofsårbare Natura 2000-områder. Arealer som hører under kategorierne "Nitratklasse I, II eller III" er som udgangspunkt omfattet af krav om lavere husdyrtryk pr. hektar end de generelle harmoniregler giver mulighed for (dog med visse modifikationer).

Alle udbringningsarealer ligger i oplandet til Ringkøbing Fjord, som er et kvælstofsårbart Natura 2000-område. Udbringningsarealerne ligger dog ikke i nitratklasserne I, II eller III, hvilket betyder, at nitratudvaskningen fra arealerne til overfladevandet som udgangspunkt er reguleret af de generelle harmoniregler, som ifølge ansøgningen er overholdt.

Ifølge ansøgningen kan der på ejede og forpagtede arealer tillades et husdyrtryk på 1,4 DE/ha, hvilke svarer til, at kvælstofbelastningen til overfladevandet (DE_{max}) er 90,20 kg N/ha/år. Det ansøgte husdyrtryk er 1,4 DE/ha, hvilke svarer til at kvælstofbelastningen til overfladevandet (DE_{reel}) er 84,90 kg N/ha/år.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau for nitratudvaskning til overfladevandet er dermed overholdt ifølge beregning foretaget i ansøgningssystemet.

Beskyttelsesniveauet for nitrat til overfladevand i husdyrloven er midlertidigt og er fastlagt på grundlag af fremskrivninger, der viser, at husdyrproduktionen er konstant, men samles på færre og større husdyrbrug. Beskyttelsesniveauerne er endvidere ifølge Miljøstyrelsen fastlagt ud fra vandområdernes sårbarhed samt ud fra risikoen for udvaskning af nitrat fra rodzonen til vandområdet (reduktionspotentiallet). Beskyttelsen sikrer, at i områder med et ringe eller meget ringe N-reduktionspotential sker der en skærpet regulering, der samlet set vil nedbringe udvaskningen til de sårbare vandområder.

Husdyrlovens fastlagte beskyttelsesniveauer udgør en grænse for, hvornår der som udgangspunkt vil ske en væsentlig virkning på miljøet, både fra ansøgte projekt i sig selv samt fra ansøgte projekt i sammenhæng med andre planer og projekter. Ifølge Miljøstyrelsen har husdyrloven med andre ord indarbejdet både væsentlighedskriterier og kumulationskriterier, så det sikres, at det kun undtagelsesvis er nødvendigt at skærpe kravene ud over de fastlagte beskyttelsesniveauer for nitrat til overfladevandet.

Ringkøbing Fjord

Husdyrbruget har 95,99 ha udbringningsareal beliggende i oplandet til Ringkøbing Fjord i Ringkøbing-Skjern Kommune.

Ca. 2/3 del af oplandet til Ringkøbing Fjord er landbrugsareal, hvilket svarer til ca. 230.073 ha landbrugsareal i oplandet til Ringkøbing Fjord. Udbringningsarealet udgør ca. 0,04 % af det samlede landbrugsareal i oplandet til Ringkøbing Fjord. Den årlige tilførsel af kvælstof fra landbruget til Ringkøbing Fjord er ifølge basisanalysen "Ringkøbing Fjord" anslået til 2752 tons/år.

Ifølge ansøgningen vil der være en total (handelsgødnings- og husdyrgødningsbetinget udvaskning) udvaskning til overfladevandet (DEree) på 84,90 kg N/ha/år. Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at reduktionspotentialen i området ligger i intervallet 76-100 %. Det giver en nitratudvaskning på maksimalt 20,38 kg N/ha/år svarende til en samlet udvaskning på ca. 1955,9 kg kvælstof/år fra arealerne. Nitratudvaskningen fra den udbragte gødning svarer derved til 0,07 % af den samlede landbrugsrelaterede nitratudvaskning til Ringkøbing Fjord.

Miljøstyrelsen har udarbejdet et notat (dateret d. 24. juni 2010). Det fremgår af notatet, at udbragt husdyrgødning der bidrager med mindre end 1 % af den samlede kvælstofbelastning fra oplandet til et lukket bassin, ikke vurderes at medføre en væsentlig virkning på Natura 2000-området under forudsætning af, at dyretrykket i oplandet er uændret. Det er også en forudsætning at der ikke er andre kilder til nitratudvaskningen end husdyrproduktionen, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra oplandet siden 2007.

Nyeste data fra Miljøstyrelsen (dateret d. 3. marts 2011) viser imidlertid, at i hele oplandet til Ringkøbing Fjord, og dermed indenfor kommunens grænser, er husdyrintensiteten i perioden fra 2007 til 2010 steget. Stigningen er på 2,52 % fra 233.248 DE i 2007 til 239.135 DE i 2010.

I henhold til Miljøstyrelsen seneste notat *Supplement til den digitale husdyrvejledning om kommunernes opgørelse af dyretryk* af 28. februar 2011, så kan kommunen dog som udgangspunkt se bort fra dyretrykstallet, hvis udviklingen er under en 5 pct. stigning sammenlignet med 2007. Dette skyldes, at Miljøstyrelsen vurderer, at usikkerheden i CHR-dataene er på 5 -10 pct. Ydermere vurderer Miljøstyrelsen, at en stigning under 5 pct. i dyretrykket ikke er problematisk i forhold til Habitatdirektivet, da en så lille forøgelse i mængden af dyreenheder og dermed husdyrgødning til markerne ikke vil give en merbelastning i vandområdet på over 1 pct. i den periode, hvor det øgede dyretryk er til stede.

Ringkøbing-Skjern kommune har ikke fundet andre kilder, som kan bidrage til en stigning i nitratudvaskningen.

- For alle dambrugene i oplandet til Ringkøbing Fjord gælder, at der ikke er givet tilladelse til merudledning af nitrat siden 90'erne.
- Data fra Naturstyrelsen over spildevandsudledningerne viser, at der siden 2007 er sket et fald på gennemsnitlig 47,99 tons i udledning af nitrat til Ringkøbing Fjord. Hvad angår spildevand

fra det åbne land, så er det primært nedsivningstilladelser der gives, og kun i få tilfælde, hvor andet ikke har kunne lade sig gøre, er der givet tilladelse til minirensningsanlæg. Derudover vil kommunen fra og med i år give påbud til ejere med direkte udledning til såbar recipient om, at de inden for en given tidsfrist skal have etableret nedsivningsanlæg. Det er derfor kommunens opfattelse, at udvaskningen af nitrat fra spildevand i det åbne land til Ringkøbing Fjord har været faldende inden for den sidste årrække og vil blive ved med at falde de kommende år.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer på ovenstående grundlag, at et kvælstofbidrag i størrelsesorden 0,07 % til Ringkøbing Fjord ikke vil påvirke Natura 2000-området Ringkøbing Fjord væsentligt.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer desuden, at der i den konkrete sag ikke er særlige forhold, der kan begrunde en yderligere fravigelse af det generelle beskyttelsesniveau i husdyrloven i forhold til kvælstof, idet beskyttelsesniveauet og de stillede vilkår vurderes tilstrækkelige til at sikre, at husdyrbruget i sig selv samt i sammenhæng med andre projekter ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af det internationale naturbeskyttelsesområde Ringkøbing Fjord. Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at husdyrloven således er tilstrækkelig til at beskytte Ringkøbing Fjord mod en væsentlig påvirkning med kvælstof fra husdyrbrugets drift.

Grundvand

Udbringningsarealerne i Ringkøbing-Skjern Kommune ligger i områder med almindelige drikkevandsinteresser.

Beskyttelsen af grundvandet mod nitratudvaskning fra rodzonen er rettet mod de nitratfølsomme indvindingsområder. Ingen af udbringningsarealerne i Ringkøbing-Skjern Kommune ligger inden for nitratfølsomme indvindingsområder. Husdyrbruget er derfor ikke omfattet af et skærpet beskyttelsesniveau for nitratudvaskningen fra rodzonen.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at den generelle lovgivning er tilstrækkelig til at beskytte grundvandet mod en væsentlig påvirkning med nitrat fra husdyrbrugets drift.

I den konkrete sag vurderer Ringkøbing-Skjern Kommune, at der ikke er særlige forhold, der kan begrunde en fravigelse af det generelle beskyttelsesniveau i forhold til nitrat, idet det og de stillede vilkår vurderes tilstrækkelige til at sikre at husdyrbruget i sig selv samt i sammenhæng med andre projekter ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af grundvandet herunder de nitratfølsomme indvindingsområder.

Natur

Nogle få af udbringningsarealerne ligger inden for eller grænser op til skovbyggelinjen. Udbringningsarealerne har hidtidigt været anvendt som udbringningsareal, hvilket de fortsat vil blive anvendt til. Det vurderes derfor, at driften ikke vil medføre en væsentlig negativ påvirkning af de beskyttede områder.

Beskyttelsen af naturområder mod ammoniakdeposition er i husdyrloven rettet mod områder, der er omfattet af lovens §7, og som betegnes som "særlige naturområder". Derudover har Ringkøbing-Skjern Kommune udpeget nogle naturområder, der også vurderes særlige ammoniakfølsomme (anden kvælstoffølsom natur), og disse skal beskyttes mod ammoniakdeposition på lige fod med § 7 naturområderne.

Nogle af udbringningsarealerne ligger mindre end 1000 m fra naturområder (hedeområder) i Ringkøbing-Skjern Kommune, der er omfattet af lovens § 7. På disse udbringningsarealer skal udbringningen af flydende husdyrgødning på sort jord eller græsmarker derfor i henhold til Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. (BEK nr. 1695 af 19.12.06) ske ved nedfældning.

Spredt om udbringningsarealer i Ringkøbing-Skjern Kommune forekommer der arealer omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3. Den §3 beskyttede natur er omfattet af et generelt forbud mod tilstandsændringer. Kommunen kan dog i helt særlige tilfælde dispensere fra dette forbud. Ferske enge og overdrev må dog anvendes som før Naturbeskyttelseslovens ikrafttræden i 1992. Driften af disse arealer må ikke intensiveres i forhold til driften før 1992, hvilket bl.a. indebærer, at ferske enge og overdrev højst må tilføres samme mængde gødning som i perioden op til 1992. Ringkøbing-Skjern Kommune er allerede belastet med atmosfærisk kvælstof, der kan udgøre en trussel for den beskyttede natur. Denne belastning kaldes baggrundsbelastningen, og er ifølge Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) i 2007 beregnet til 14 kg N/ha/år (www.dmu.dk/luft/luftforureningsmodeller/deposition/Danmark) i Ringkøbing-Skjern Kommune.

Kommunen har vurderet tilstanden og områdernes værdi som regionale og lokale naturområder i kommunens netværk af natur, samt eventuelle forekomster af fredede, rød- eller gullistede plante- eller dyrearter.

Ingen af udbringningsarealer i Ringkøbing-Skjern Kommune er registreret som §3-beskyttede natur. Nogle af udbringningsarealerne ligger dog umiddelbart op til §3 beskyttede naturområder. Der er tale om to §3 enge og en §3 hede. Ingen af udbringningsarealerne skrånede mere end 6 grader ned mod den §3 beskyttede natur. Inden for 1000 m fra udbringningsarealerne findes der endvidere §3-eng, §3-hede §3-mose, §3-overdrev og §3-søområder.

De §3-engområder og §3-hedeområdet der grænser umiddelbart op til nogle af udbringningsarealerne er C-målsatte. For C-målsatte områder er målet at arbejde for at bevare en god biologisk tilstand. Udbringningsarealerne har hidtidigt været anvendt til udbringningsarealer og en fortsat drift af udbringningsarealerne vurderes ikke at ville medføre en væsentlig påvirkning af moseområderne.

Indenfor 1000 m fra nogle af udbringningsarealerne ligger et hedeområde og et overdrevsområde, der er omfattet af §7 i loven. Områderne er C-målsatte og for C-målsatte områder er målet at arbejde for at bevare en god biologisk tilstand. Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at da gyllen nedfældes på visse arealer tæt på såbar natur (sort jord og græs indenfor bufferzoner til §7 arealer) beskyttes naturområderne mod en væsentlig virkning fra driften af arealerne. Det nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde er EF habitat området Skjern Å, som er beliggende ca. 12 km fra udbringningsarealerne. Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at der ikke er andre internationale naturbeskyttelsesområder, der ikke er beskyttet tilstrækkeligt mod ammoniak fra det ansøgte projekt. Vurdering er baseret på baggrund af de store afstande til de øvrige internationale naturbeskyttelsesområder.

På baggrund af ansøgningen og oplysninger fra ansøger vurderes det, at driften af udbringningsarealerne ikke ændres væsentligt i forhold til den hidtidige drift. Markdrift i form af omlægning, gødskning, sprøjtning og andre jordbrugsaktiviteter vurderes ikke at give anledning til væsentlig merbelastning af områdets øvrige beskyttede naturområder.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer på baggrund af ansøgningen, at de lovpligtige beskyttelsesniveauer er overholdt, vilkår i arealgodkendelsen samt udmeldinger fra Miljøstyrelsen, at tilstanden af naturområderne omkring udbringningsarealerne ikke vil ændres væsentligt som følge af ansøgte projekt. Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at der ikke er særlige forhold, som kan begrunde en skærpelse af de generelle beskyttelsesniveauer i husdyrloven.

Bilag IV-arter

EU-medlemslandene skal i henhold til Habitatdirektivets artikel 12 indføre en streng beskyttelse af en række dyre- og plantearter, uanset om de forekommer inden for et af de udpegede habitatområder eller udenfor. Disse arter fremgår af Habitatdirektivets bilag IV. For dyrearterne er der bl.a. forbud i mod beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rastekområder og i mod forsætlig forstyrrelse af arterne, i særdeleshed i perioder hvor dyrene yngler, udviser yngelpleje, overvintrer eller vandrer. For planterarterne er der bl.a. forbud i mod

forsætlig plukning, indsamling, afskæring, oprivning med rod eller odelægning af disse vildtvoksende planter i naturen.

Ringkøbing-Skjern Kommune har ingen aktuelle registreringer af plantearter, der står på Habitatdirektivets Bilag IV, på ejendommens udbringningsarealer. Det er endvidere Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at plantearterne næppe findes på udbringningsarealerne.

Følgende dyrearter kan tænkes at forekomme i Ringkøbing-Skjern kommune: Småflagermus, Markfirben, Odder, Spidssnudet frø og Strandtudse samt visse vandtilknyttede insekter. Arterne er næppe tilknyttet driftsbygningerne, men nedenstående arter kan muligvis have levested, fødesøgningsområde eller opholdssted i habitater tilknyttet eller i nærheden af udbringningsarealerne:

- Småflagermus: Ud fra småflagermus' levevis vurderes det, at de ikke påvirkes negativt af driften af udbringningsarealerne.
- Odder: kan forekomme i nærområdet i tilknytning til vandløb, sø eller fjord, men er med sin levevis næppe truet af driften af udbringningsarealerne.
- Markfirben: er udbredt i store dele af landet, men trues næppe af driften af udbringningsarealerne.
- Spidssnudet frø: kan forekomme i nærområdets vandhuller og fugtige arealer. Der foreligger ingen aktuelle registreringer, men det kan ikke afvises, at der findes spidssnudet frø i områdets vandhuller. Padder påvirkes negativt, når vandmiljøerne næringsstofberiges eller ændrer karakter.
- Visse vandtilknyttede insekter: kan være tilknyttet nærområdets vandhuller og fugtige arealer. Der foreligger dog ingen aktuelle registreringer. Disse påvirkes negativt, når vandmiljøerne næringsstofberiges eller gror til.

Alle padder er fredede og for at tilgodese vandhullems fremtidige kvalitet som leve- og ynglested for padder, bør gødsning og sprøjtning ved områdets vandhuller begrænses. Ifølge Ringkøbing-Skjern Kommunes oplysninger er der ikke vandhuller på udbringningsarealerne i Ringkøbing-Skjern Kommune. På grundlag af den nuværende viden vurderes det, at driften af udbringningsarealerne ikke vil medføre negativ påvirkning af Bilag IV-arter.

Samlet vurdering

Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) har rådgivet om det faglige grundlag til fastsættelsen af beskyttelsesniveauet for ammoniak i husdyrlovgivningen. Det er således ifølge Miljøstyrelsen kun helt undtagelsesvist nødvendigt at stille yderligere, skærpede krav i forhold til ammoniak. I miljøgodkendelser der gives til større husdyrbrug stilles der ammoniakrelaterede BAT vilkår (både for den nye del af anlægget samt for den eksisterende del af anlægget). På sigt vil udstedelsen af miljøgodkendelser til landets større husdyrbrug på baggrund af de generelle reduktionskrav og de ammoniakrelaterede vilkår bidrage til at nedbringe ammoniakbelastningen, hvorved baggrundsbelastningen vil falde.

Ringkøbing-Skjern Kommune har ikke en yderligere/nyere viden end den der ligger til grund for gældende lovgivning, udmeldinger fra Miljøstyrelsen og de stillede vilkår i arealgodkendelsen.

Kommunen vurderer, at arealdriften ikke vil medføre en væsentlig ammoniakpåvirkning af de beskyttede naturområder, plantearter, eller dyrearter, hvis udbringningsarealeme drives som angivet i ansøgningen, efter gældende lovgivning samt efter de stillede vilkår. Vurderingen tager udgangspunkt i de nærmeste naturområdets tålegrænse, baggrundsbelastningen i området, kommunens forpligtigelse til at sikre naturtyper og arter der er beskyttet af Habitatdirektiverne, viden om kriterier for gunstig bevaringsstatus, tilgængelig litteratur om trusler i Natura 2000-områder, kommunens forpligtigelser til at sikre naturtyper der er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3 samt kommunens målsætninger og prioriteringer på naturområdet.

Kulturmiljø og geologiske interesseområde

Området indeholder iht. Ringkøbing Amts Regionplan fra 2005 ikke et særligt værdifuldt kulturmiljø.

Det nærmeste kulturmiljø er beliggende ca. 300 m fra udbringningsarealeme og går under betegnelsen Barde landsby og omgivelser. Arealerne har hidtidigt været anvendt som udbringningsareal. Det er derfor vurderet, at en fortsat drift af udbringningsarealeme ikke vil medføre en væsentlig påvirkning på de kulturelle interesser i området.

Udbringningsarealeme er beliggende indenfor det geologiske rammeområde Skovbjerg Bakkeø. Skovbjerg Bakkeø er et udjævnet landskab fra næstsidste istid med spor efter senere tildragelser. Det er vigtigt at de geologiske landskabsformer, deres indbyrdes overgange og sammenhænge fremtræder klart i landskabet. I henhold til ansøgningen om miljøgodkendelse foretages der ikke ændringer på udbringningsarealeme beliggende i Ringkøbing-Skjern kommune, der her en negativ påvirkning på værdien af det geologiske rammeområde Skovbjerg Bakkeø.

Lokalplan

Dele af udbringningsarealeme 81-0 og 81-1 er beliggende indenfor lokalplan 259A (område til vindmøller ved Vester Barde). Arealerne indenfor lokalplanområdet skal drives under hensyntagen til lokalplanens forskrifter. Arealerne indenfor lokalplanområdet, der ikke anvendes til vindmøller, arbejdsareal eller tilkørselsveje, kan anvendes til landbrugsdrift.

Konklusion

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at den ansøgte drift af husdyrbrugets arealer beliggende i Ringkøbing-Skjern kommune kan tillades på baggrund af de stillede vilkår. Arealdriften kan tillades, idet det vurderes, driften kan ske på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Venlig hilsen

Berith Bressendorff

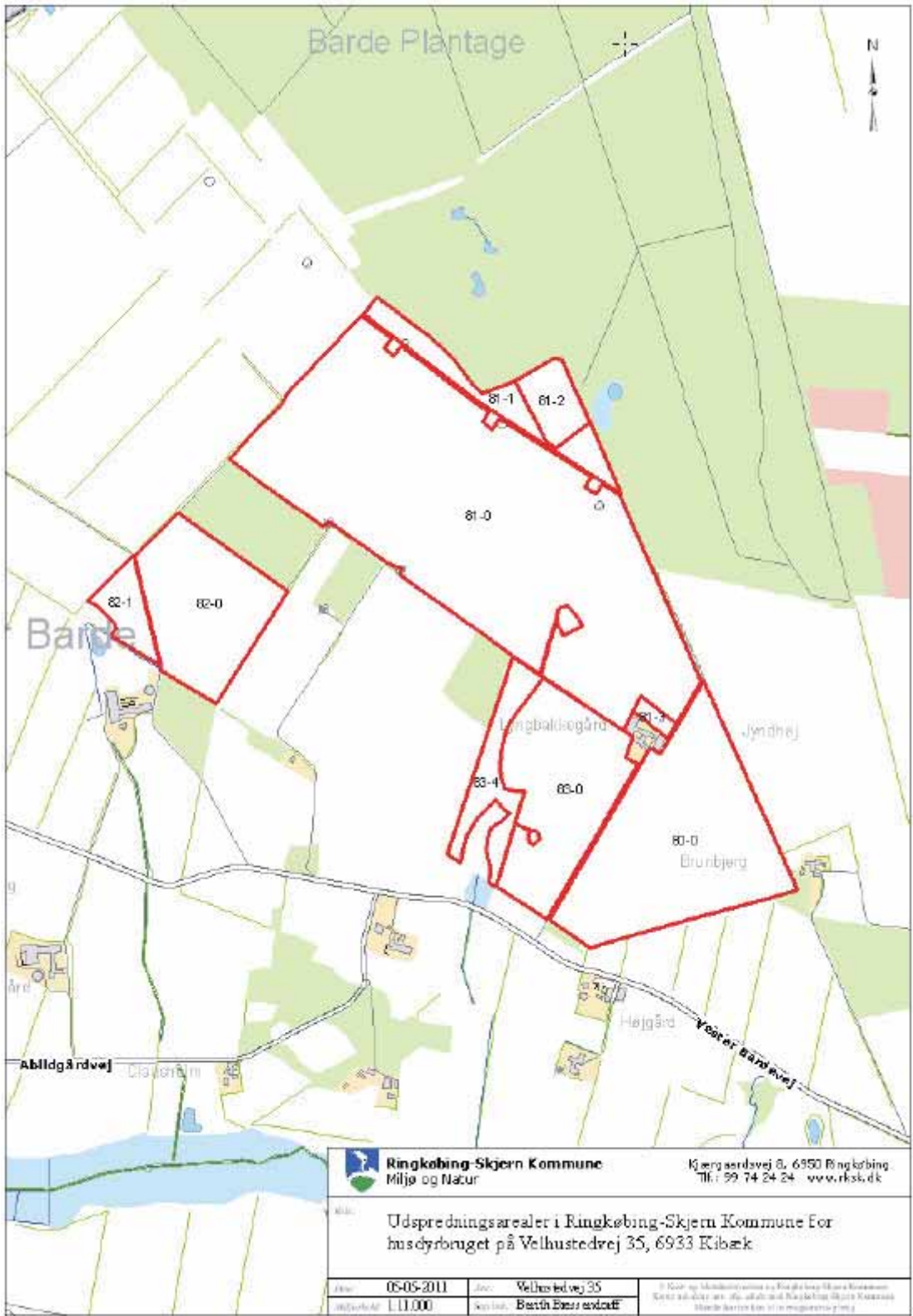
Vedlagt:

Bilag 1, Kort over udbringningsarealer i Ringkøbing-Skjern Kommune under husdyrbruget på Velhustedvej 35, 6933 Kibæk

I forbindelse med behandlingen af en sag kan det være nødvendigt, at Kommunen indsamler, behandler og videregiver personoplysninger, der er nødvendige for sagens behandling. Ifølge persondataloven har du og andre, der er nævnt i sagen, blandt andet ret til at bede om indsigt i disse oplysninger, ret til at gøre indsigelser mod, at oplysningerne behandles, ret til at berigtige oplysningerne samt ret til at klage over behandlingen til Datatilsynet.

Forvaltningsloven og offentlighedsloven giver normalt også mulighed for at få indsigt i sagen, og du har altid ret til at udtale dig.

 Ringkøbing-Skjern Kommune Miljø og Natur		Kjærgaardsvej 8, 6950 Ringkøbing Tlf.: 99 74 24 24 www.rksk.dk		
Udspretningsarealer i Ringkøbing-Skjern Kommune for husdyrbruket på Velhustedvej 35, 6933 Kibæk				
Dato:	05-05-2011	Adr.:	Velhustedvej 35	<small>© 2011 by Miljøstyrelsen og Ringkøbing-Skjern Kommune Dette kort er et af mange af de kort som Ringkøbing-Skjern Kommune udarbejder til brug for miljøarbejde og planlægning af miljøforanstaltninger.</small>
Målestok:	1:11.000	Kort udarbejdet af:	Bertin Børstevad	

Bilag 12a. Placeringer af vandboringer - nord

Korttitel:		Målføhold: 1 : 4000		Dato: 11-07-2011	
Afdeling:		Bemærk matrikelkort er kun til overigtsformål			
Ajourført indtll:		Hemming kommune			
Hemming kommune		Torvet			
7400 Herning		Tlf.nr.: 96 26 28 26 Fax nr.: 96 26 80 19			

Legend

- Udbringningsarealer
- Opbevaringslagre
- Staldafsnit
- Vandforsynings boring

Bilag 12b. Placering af vandboringer - øst

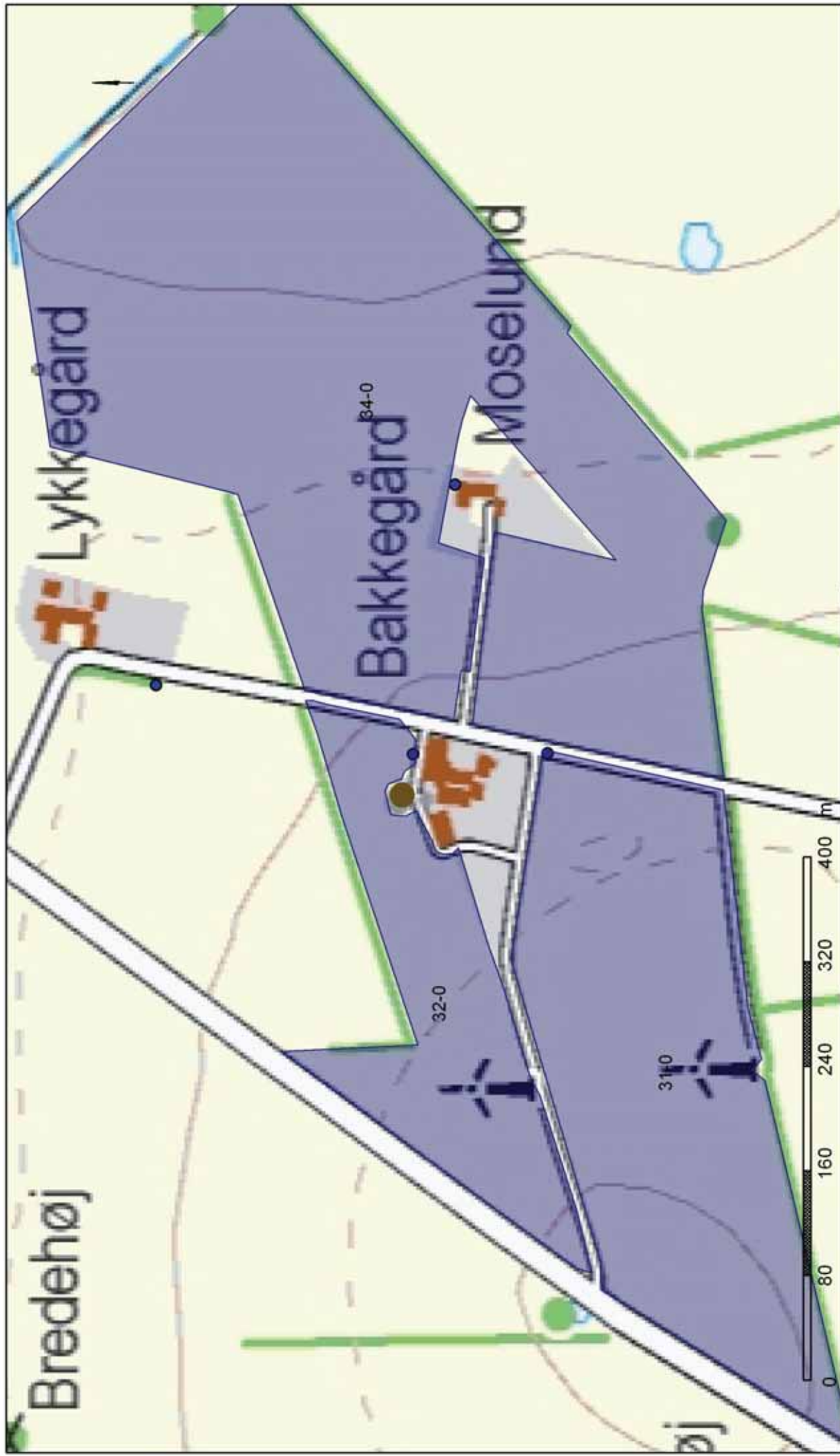
Legend

- Udbringningsarealer
- Opbevaringslagre
- Staldafsnit
- Vandforsynings boring

Korttitel:		Målføhold: 1: 4000		Dato: 11-07-2011	
Afdeling:		Bemærk matrikelkort er kun til overigtsformål			
Ajourført indtil:		Hemming kommune			
Hemming kommune		Torvet			
7400 Herning		Tlf.nr.: 96 26 28 26 Fax nr.: 96 26 80 19			

Bilag 12c. Placering af vandboringer - syd

Korttitel:

Afdeling:

Målestok: 1 : 4000

Dato: 11-07-2011

Ajourført indtil:

Hemming kommune

Tovet

7400 Herning

Tlf.nr.: 96 26 28 28 Fax nr.: 96 26 80 19

Bemærk matrikelkort er kun til overigtsformål

Legend

Udbringningsarealer

Staldafsnit

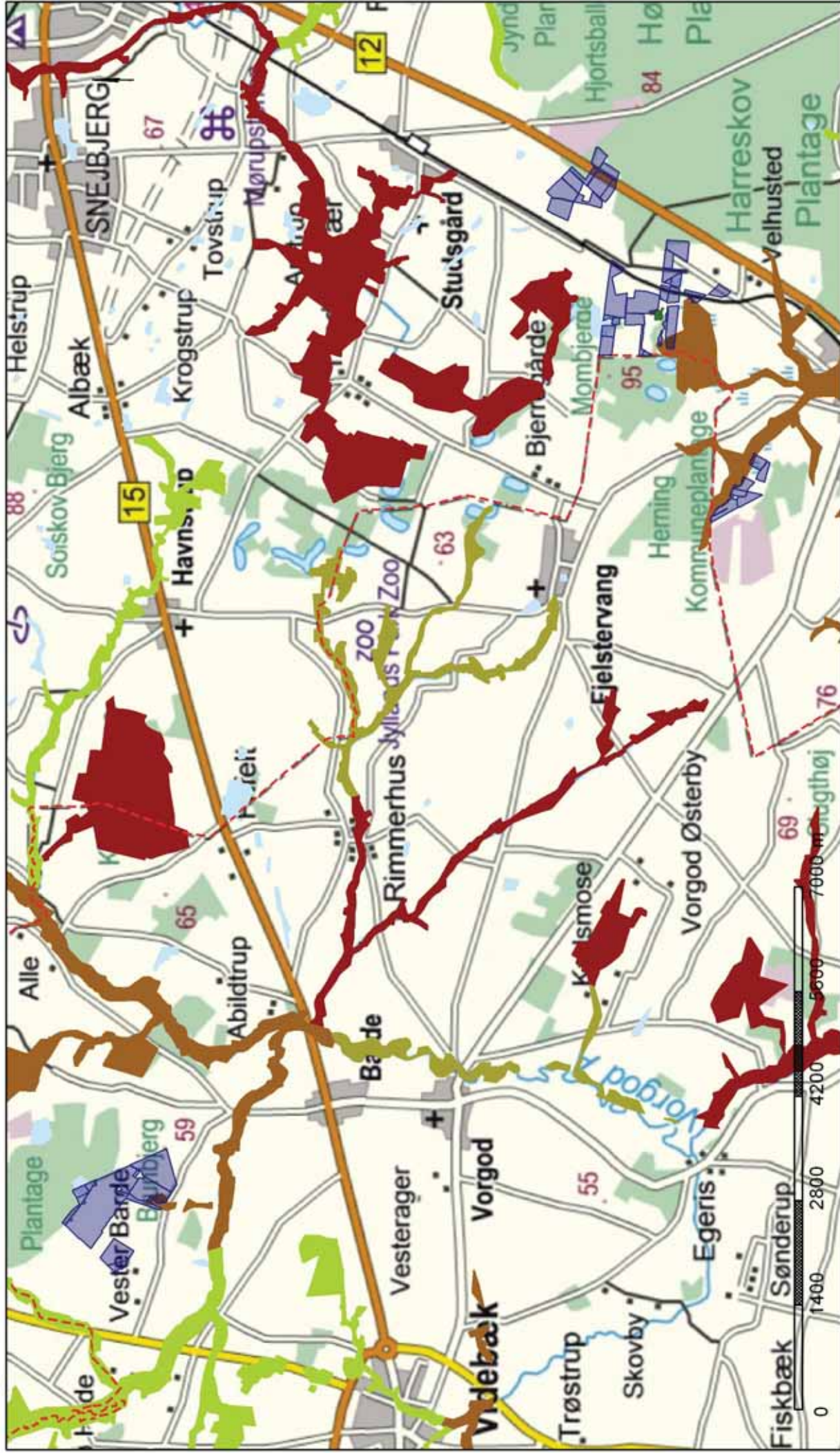
Opbevaringslagre

Vandforsynings boring

Bilag 13a. Områder med lavbundsarealer - nord

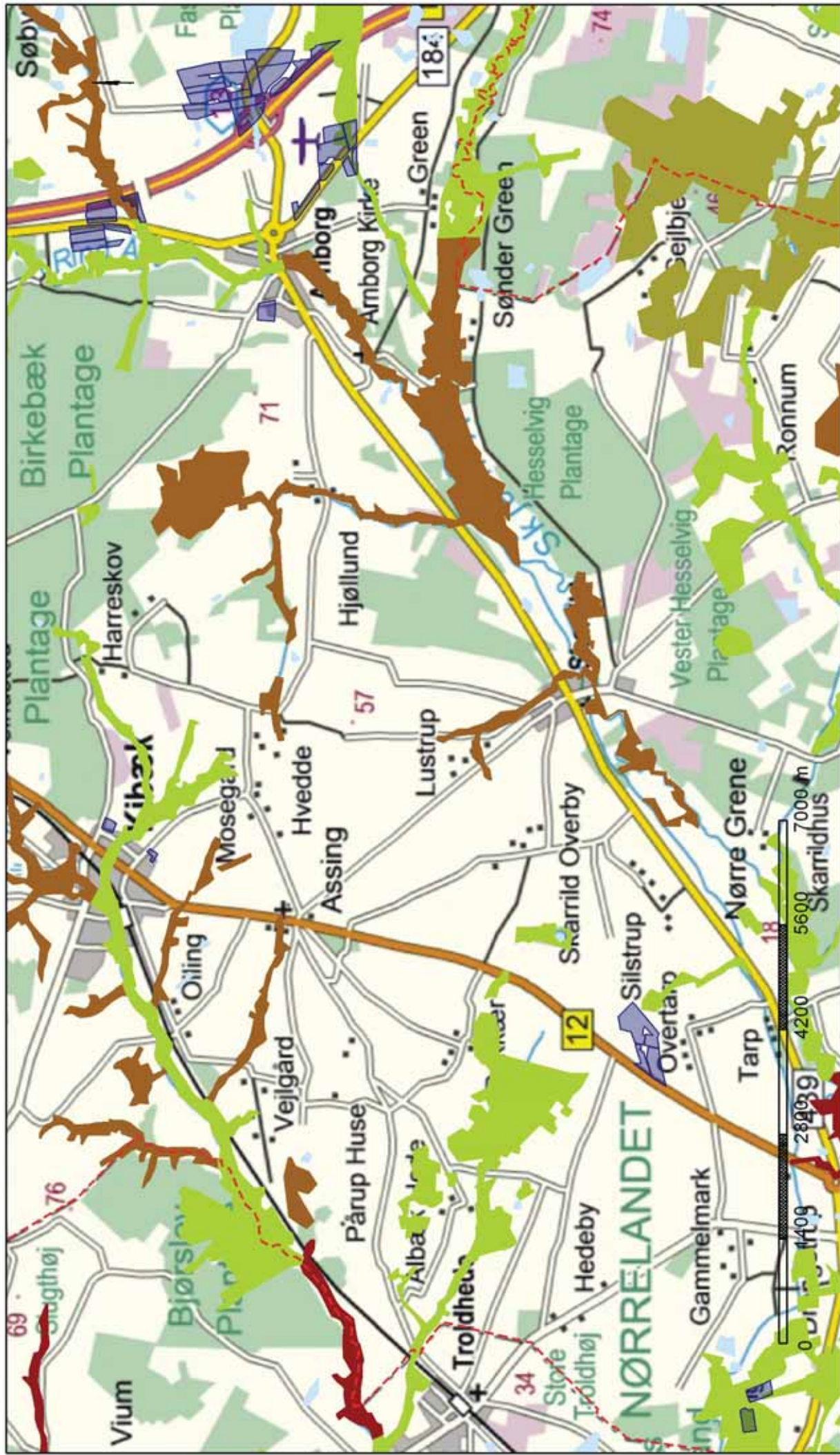
Korttitel:		Målførhold: 1 : 70000	Dato: 11-07-2011
Afdeling:		Bemærk matrikelkort er kun til overigtsformål	
Ajourført indtil:			
Herning kommune			
Torvet			
7400 Herning			
Tlf.nr.: 96 26 28 28 Fax nr.: 96 26 80 19			

Legend

	Udbringingsarealer		Udbringingsarealer
	Okkerklasse 4		Okkerklasse 1
	Okkerklasse 3		Uklassificeret lavbundsareal
	Okkerklasse 2		

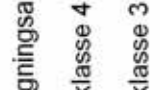

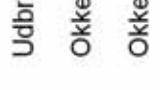

Bilag 13b. Områder med lavbundsarealer - syd

Korttitel:		Målføhold: 1 : 70000		Dato: 11-07-2011	
Afdeling:		Bemærk matrikelkort er kun til overigtsformål			
Ajourført indtil:		Hemming kommune			
7400 Herning		Torvet			
Tlf.nr.: 96 26 28 26		Fax nr.: 96 26 80 19			

Legend

	Udbbringingsarealer		Okkerklasse 2
	Okkerklasse 4		Okkerklasse 1
	Okkerklasse 3		Uklassificeret lavbundsareal

